

TBMM

DİLEKÇE KOMİSYONU GENEL KURUL KARAR CETVELİ

SAYI: 13

YAYIM TARİHİ

27/06/2012

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
Dilekçe Komisyonu Genel Kurulu Karar Taslağı

Karar No:13

Tarih: 21/06/2012

İlgili Dilekçeler ve Özetleri	7
1.Giriş	8
2.Dilekçelere Konu Şikâyet ve Talep	10
3. İlgili Mevzuat	10
3.1. Anayasa	10
3.2. 21/6/1927 tarihli ve 1111 sayılı Askerlik Kanunu.....	11
3.3. 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu .	11
3.4. 27/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu	13
3.5. 30/5/1949 tarihli ve 5401 sayılı Askeri Öğrencilerden Başarı Gösteremiyenler Hakkında Kanun	15
3.6. 11/5/2000 tarihli ve 4566 sayılı Harp Okulları Kanunu	16
3.7. 17/11/1983 tarihli ve 2955 sayılı Gülhane Askeri Tıp Akademisi Kanunu	17
3.8. 22/5/1930 tarihli ve 1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu.....	17
3.9. 4/7/1972 tarihli ve 1602 sayılı Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kanunu.....	19
3.10. 4/1/1961 tarihli ve 211 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu	19
3.11. 19/6/2010 tarihli ve 6000 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu Ve Yargılama Usulü Kanunu İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun Genel Gerekçesi	21
3.12. 3/9/1985 tarihli ve 18857 sayılı Askeri Okullara Alınan Öğrenciler İle Silahlı Kuvvetler Hesabına Fakülte Ve Yüksek Okullarda Okuyan Öğrenciler İçin Yüklenme Senedi Düzenlenmesine Ve Bu Okullardan Çeşitli Sebeplerle Ayrılacak Öğrencilere Veya Kefillerine Ödettirilecek Tazminata Dair Yönetmelik	22
3.13. 27/9/2001 tarihli ve 24536 sayılı Harp Okulları Yönetmeliği.....	24

3.14. 12/4/2000 tarihli ve 24018 sayılı Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Yönetmeliği	25
4. Alt Komisyon Toplantılarına Katılan Müştekerlerin Beyanları.....	25
4.1. 26/10/2011 Tarihli Alt Komisyon Toplantısına Katılan Müştekerlerin Beyanları.....	26
4.2. 01/12/2011 Tarihli Alt Komisyon Toplantısına Katılan Müştekerlerin Beyanları.....	27
5.Dilekçelere Konu Şikâyetlere İlişkin Kamu Kurumlarının Açıklamaları.....	31
5.1. Kamu Kurumlarından Alınan Cevabi Yazılar	31
5.1.1.Milli Savunma Bakanlığının 19/10/2011 tarihli ve 2011/7789/Kan. Ve Kar.D.Tetkik. ve İşl. Ş. 1411 sayılı yazısında;	32
5.1.2. Milli Savunma Bakanlığının 18/10/2011 tarihli ve 2011/7800/Kan. Ve Kar.D.Tetkik. ve İşl. Ş. 1407 sayılı yazısı ve ekinde;.....	32
5.1.3. Milli Savunma Bakanlığının 04/10/2011 tarihli ve 2011/7795/Kan. Ve Kar.D.Tetkik. ve İşl. Ş. 1337 sayılı yazısında;	33
5.1.4. Milli Savunma Bakanlığının 24/06/2011 tarihli ve 2850-1681-11/İltş.Ş.(BİMER) sayılı yazısında;.....	34
5.1.5. Milli Savunma Bakanlığının 05/03/2010 tarihli ve 2009/7552/Kan. Ve Kar.D.Yasama İşl. Koor. ve Takip Ş. 288 sayılı yazısında;	34
5.1.6. Milli Savunma Bakanlığının 27/02/2012 tarihli ve 2012/7831/Kan. ve Kar.D.Tetkik. ve İşl. Ş. 354 sayılı yazısında;	35
5.1.7. Milli Savunma Bakanlığının 06/01/2011 tarihli ve 2011/7852/Kan. Ve Kar.D.Tetkik. ve İşl. Ş. 46 sayılı yazısında;	35
5.1.8. Ege Ordusu Komutanlığının hazırladığı 13/08/2011 tarihli ve PER.;1580-811-11/Dismor.Ş. sayılı İdari Tahkikat Raporunda;	36
5.1.9. Milli Savunma Bakanlığının 13/03/2012 tarihli ve 440 sayılı yazısında;.....	38
5.1.10 Polis Akademisi Başkanlığının 07/12/2011 tarihli ve 3070/755/7359 sayılı yazısında;	39
5.1.11 Ankara Üniversitesinin 02/01/2011 tarihli ve 7021 sayılı yazısında;	39
5.1.12 Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının 22/12/2011 tarihli ve 8817 sayılı yazısında;	39

5.1.13. Başbakanlığın, Askeri Okullardan ayrılan öğrencilerin tazminat yükümlülüğünün kaldırılması veya azaltılmasına ilişkin yazı ile görüş istenmesi üzerine Milli Savunma Bakanlığında aldığı 20/12/2011 tarihli ve 4178 sayılı görüş yazısında;.....	40
5.1.14. İçişleri Bakanlığının 20/01/2011 tarihli ve 450/584/23559 sayılı yazısında;	40
5.1.15. Maliye Bakanlığının 14/2/2012 tarihli ve B.07.0.BMK.0.05.09.390/7974 sayılı yazısında;	40
5.2. Alt Komisyon Toplantılarına Katılan Kamu Kurumu Temsilcilerinin Beyanları	42
5.2.1. 26/10/2011 Tarihli Alt Komisyon Toplantısına Katılan Kamu Kurumu Temsilcilerinin Beyanları.....	42
5.2.1.1. Genel Kurmay Başkanlığı Temsilcisi Binbaşı Hasan SÜZEN;	42
5.2.1.2. Kara Kuvvetleri Komutanlığı Temsilcisi Tuğgeneral Yavuz Selim KAHVECİ;	43
5.2.1.3. Kara Harp Okulu Öğrenci Alay Komutanı Albay İrfan ÖZSERT;.....	44
5.2.1.4. Kara Harp Okulu Personel Şube Subayı Binbaşı Mehmet KÜÇÜK;	45
5.2.1.5. Maltepe Askeri Lisesi Tabur Komutanı Yarbay Nurullah ÖZDEMİR;.....	45
5.2.2. 29/3/2012 Tarihli Alt Komisyon Toplantısına Katılan Kamu Kurumu Temsilcilerinin Beyanları.....	46
5.2.2.1 Kurmay Pilot Binbaşı Nasuh ÇAKIN;	46
5.2.2.2 Personel Üsteğmen Fatih MISIR;	46
5.2.2.3 Öğretmen Üsteğmen Yasin GÖKER;	47
5.2.2.4 Psikolog Defne FERAH;.....	47
5.2.2.5 Piyade Kurmay Yüzbaşı Serkan POLAT;.....	47
5.2.2.6 Piyade Üsteğmen Vural DİZDAROĞLU;	48
5.2.2.7 Tankçı Yüzbaşı Aydın İMAMOĞLU;	48
5.2.2.8 Kurmay Yüzbaşı Salih DURMUŞ;	49
5.2.2.9 Tankçı Üsteğmen Hakan EROL;.....	49
5.2.2.10 Üsteğmen Özkan ÖZGENÇ;.....	50
5.2.2.11 Tankçı Üsteğmen Abdullah SEZGİN;	50
5.2.2.12 Jandarma Üsteğmen Cengizhan SARI;	50
5.2.2.13 Tankçı Yüzbaşı Mevlüt SAĞLAM;	50

6. 22/11/2011 Tarihli Alt Komisyon Toplantısına Hukuk Tekniği Açısından Bilgisine Başvurulmak Üzere Davet Edilen Avukatların Beyanları	51
6.1. Avukat Cavit ÇALIŞ;	51
6.2. Müşteki Avukatı İlknur SEZGİN TEMEL;	52
7. Türkiye Büyük Millet Meclisi Araştırma Hizmetleri Başkanlığının hazırlamış olduğu 10/12/2011 tarihli “Askeri Okullardan İlişgi Kesilenlerin Tazminat Ödeme Yükümlülüğü” başlıklı Bilgi Notu	53
8.Dilekçe Komisyonunca Görevlendirilen Bilirkişilerin Alt Komisyon Faaliyeti Kapsamındaki İncelemeleri.....	53
8.1 Görevlendirilen Bilirkişiler ve Yapılan Çalışmalar	54
8.1.1. Öğrencilerin Şikâyet Dilekçelerinin ve Şahsi Hal Dosyalarının İncelenmesi	55
8.1.2. İncelemeler Neticesinde Belirlenen Müşteki Öğrencilerle Görüşülmesi.....	55
8.1.3.Eğitim Uygulamalarında Bulunan Askeri Personelin Bilgisine Başvurulması	56
8.1.4. Kara Harp Okulu Ziyareti	56
8.2. Doç. Dr. Cihat Kağan GÜRKAN Tarafından, Alt Komisyon Faaliyeti Kapsamındaki İncelemelere İlişkin Hazırlanan 23/4/2012 Tarihli Raporda;	57
8.3. Doç. Dr. Hüseyin CİNOĞLU Tarafından, Alt Komisyon Faaliyeti Kapsamındaki İncelemelere İlişkin Hazırlanan 24/4/2012 Tarihli Raporda;	60
9. Usul ve Esasa İlişkin Değerlendirme	65
9.1. Genel Olarak.....	65
9.2. Ayrımcılık ve Mobbing İddiaları.....	65
9.3. Yürürlükteki Mevzuat Hükümleri Açısından Konunun Değerlendirilmesi	68
9.4. Tazminat Yükümlülüğünün Kaldırılması veya Azaltılması Talepleri.....	77
Gereği Düşünüldü:	82

İlgili Dilekçeler ve Özetleri

Dilekçe No	Dilekçe Sahibinin Adı, Soyadı, Adresi	Dilekçe Konusu
735	Cemal ÖZTÜRK Çamlıca Mahallesi Polis Lojmanları 14-B Blok No:7 Yenimahalle/ANKARA	Askeri Okullarda ayrımcılığa uğradıklarını ve haksız olarak ilişkilerinin kesildiğini iddia ederek; konunun araştırılmasını, askeri okullardan ilişkisi kesilenlerin tazminat yükümlülüğünün azaltılmasını/kaldırılmasını talep ediyorlar.
286	Mustafa YILMAZ Ayazmana Mahallesi 235.Cadde No:20 Merkez/ISPARTA	
902	Muhammed AKBULUT Osmanlı Mahallesi Paşa Sokak Hilal Sitesi No:8/5 Sincan/ANKARA	
807	Mert TUNÇBİLEK Dere Mahallesi Karaoğlan Caddesi No:41 Mustafa Kemal Paşa/BURSA	
201	Nuran AKMAN Yakacık Mahallesi Bahtiyar Sokak No:9/6 Keçiören/ANKARA	

- Veli Cihan GÖKKAYA
9035 Yedişehitler Mahallesi
2914 Sokak No:18
Merkez/ISPARTA
- Hasan Hüseyin AKŞİT
7885 Acıpayam Mahallesi
Mezarlık Caddesi No:2
Acıpayam /DENİZLİ
- Bayram Tuğrul YILDIRIM
8866 Çakmaklı Mahallesi
Oylumpınar Sitesi B Blok Daire:23
Büyükçekmece/İSTANBUL
- Muharrem YAYLA
3755 46494 Ada AGE A1/3V Blok
No:40 5. Etap
Eryaman/ANKARA

1.Giriş

Dilekçe Komisyonu Genel Kurulu (DKGK), İÇTüzüğü'nün 115 ila 120'nci maddeleri gereğince, Askeri Okullarda ayrımcılığa uğradıklarını ve haksız olarak ilişiklerinin kesildiğini iddia ederek, konunun araştırılması, askeri okullardan ilişigi kesilenlerin tazminat yükümlülüğünün azaltılması/kaldırılması talebini içeren dilekçeleri; aynı konuda çok sayıda başvuru olması, farklı tarihlerde gelen birçok dilekçedeki olay ve olguların örtüşmesi, şikâyetlerin mevzuata ve idari uygulamaya ilişkin boyutlarının olması, konunun kamuoyuna mal olması hususlarını da değerlendirerek, 19/10/2011 tarihli toplantısında almış olduğu karar doğrultusunda gündemine almayı uygun bulmuştur.

Komisyonumuza konuya ilişkin şikâyetleri nedeniyle başvuru yapan çok sayıda dilekçi arasından, konunun Alt Komisyon kurularak incelenmeye başlanmasına kadar müracaat edenlerin isimleri yukarıda anılmış olup, konuya ilişkin Alt Komisyon faaliyetlerinin tamamlanarak raporlanması aşamasına kadar Komisyonumuza ulaşan ve Alt Komisyon çalışmalarında değerlendirilen dilekçelerin ise dilekçe numaraları aşağıda bir tablo halinde sunulmuştur. Ayrıca Komisyonumuza faks ve posta yoluyla ulaşan ve 3071 sayılı

Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanunda belirtilen şartları haiz olmadığı belirlendiğinden dilekçe numarası verilemeyen bazı dilekçeler, bu tabloda yer almamıştır.

Dilekçe Komisyonu Genel Kurulunun (DKGK) 19/10/2011 tarihli toplantısında almış olduğu karar doğrultusunda kurulan Alt Komisyonun faaliyetlerinin tamamlanarak raporlanması aşamasına kadar Komisyonumuza ulaşan ve 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanunda belirtilen şartları haiz olduğu belirlenerek, Alt Komisyon çalışmalarında değerlendirmeye alınan dilekçelerin Dilekçe Numaraları:

201	939	1130	1186	1403	2991	7842	7866	7889
316	942	1133	1187	1517	3206	7843	7867	7890
443	952	1135	1188	1518	3964	7844	7868	7891
491	957	1136	1189	1532	3966	7845	7869	7892
571	960	1140	1190	1537	3967	7846	7870	7893
672	962	1162	1191	1600	4186	7847	7871	7894
673	968	1163	1192	1618	4193	7848	7872	7895
704	969	1164	1193	1624	4702	7849	7873	7896
735	970	1165	1194	1652	5001	7850	7874	7897
736	973	1169	1195	1658	5267	7851	7875	7898
737	974	1170	1196	1667	5418	7852	7876	7899
738	978	1171	1197	1678	5616	7853	7877	8269
739	981	1172	1198	1872	5708	7854	7878	8283
740	996	1173	1199	1968	5964	7855	7879	8859
778	999	1174	1200	2187	6860	7856	7880	8877
779	1000	1175	1201	2188	7223	7857	7881	8881
805	1021	1176	1203	2189	7834	7858	7882	8978
807	1078	1177	1204	2190	7835	7859	7883	9035
808	1088	1178	1205	2192	7836	7860	7884	404-7900
809	1109	1179	1206	2213	7837	7861	7885	950-8895
850	1112	1182	1207	2298	7838	7862	7885	940-941
902	1124	1183	1339	2340	7839	7863	7886	3488-3383
906	1126	1184	1356	2534	7840	7864	7887	
910	1129	1185	1366	2568	7841	7865	7888	

Yapılan başvuruların benzer olgu ve olaylara ilişkin şikâyetler içermesi nedeniyle söz konusu hususlar, öncelikle Bursa Milletvekili İsmail AYDIN, İstanbul Milletvekili Gürsoy EROL ve Bursa Milletvekili Kemal EKİNCİ' den oluşan Alt Komisyon marifetiyle incelemiştir. Ayrıca Komisyon çalışmalarına ve Komisyon Raporu yazımına teknik katkıda bulunmak üzere Dilekçe Komisyonu Uzmanları; Yasama Uzmanı A. Haluk KURNAZ, Yasama Uzman Yardımcıları Murat EKER ve Batıkan AKSOY görev almışlardır. Alt Komisyon tarafından hazırlanan Rapor, DKGK'nın 21/6/2012 tarihli toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

Dilekçiler: Askeri Okullarda ayrımcılığa uğradıklarını ve haksız olarak ilişkilerinin kesildiğini iddia ederek, konunun araştırılmasını, askeri okullardan ilişkisi kesilenlerin tazminat yükümlülüğünün azaltılmasını/kaldırılmasını talep ediyorlar.

Dilekçe Komisyonu Genel Kurulu (DKGK), İçtüzüğün 115 ila 120'nci maddeleri gereğince, Askeri Okullarda ayrımcılığa uğradıklarını ve haksız olarak ilişkilerinin kesildiğini iddia ederek, konunun araştırılması, askeri okullardan ilişkisi kesilenlerin tazminat yükümlülüğünün azaltılması/kaldırılması talebini içeren dilekçeleri, 19/10/2011 tarihli toplantısında almış olduğu karar doğrultusunda Bursa Milletvekili İsmail AYDIN, İstanbul Milletvekili Gürsoy EROL ve Bursa Milletvekili Kemal EKİNCİ' den oluşan Alt Komisyon marifetiyle incelemiştir.

DKGK'nın; 21/6/2012 tarihli toplantısında, Alt Komisyonca hazırlanan Raporun görüşülmesi sonucu söz konusu dilekçeler hakkında verdiği 13 numaralı Karar, İçtüzüğün 119'uncu maddesi uyarınca, 27/6/2012 tarihinde TBMM üyelerinin bilgisine sunulmuş, 27/7/2012 tarihinde de -otuz gün içinde milletvekillerince itiraz edilmediği için- kesinleşmiştir.

Söz konusu Alt Komisyonun faaliyetlerinin tamamlanarak raporlanması aşamasına kadar Alt Komisyon dosyasına girmediği halde aynı konuda olduğu tespit edilen veya Alt Komisyon faaliyetlerinin tamamlanmasının ardından Komisyonumuza ulaşan ve 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanunda belirtilen şartları haiz olduğu belirlenen 115 dilekçenin numaraları aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Dilekçe Komisyonu Genel Kurulunun (DKGK) 19/10/2011 tarihli toplantısında almış olduğu karar doğrultusunda kurulan Alt Komisyonun faaliyetlerinin tamamlanarak 21/06/2012 tarihinde raporlanması aşamasına kadar, Alt Komisyon dosyasına girmediği halde aynı konuda olduğu tespit edilen veya Alt Komisyon faaliyetlerinin tamamlanmasının ardından Komisyonumuza ulaşan 27/06/2012 tarihli ve 13 sayılı Başkanlık Divanı Kararı ile sonuçlandırılan ve 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanunda belirtilen şartları haiz olduğu belirlenen 115 dilekçenin dilekçe numaraları:								
286	1216	1231	1245	1268	1342	1356	1529	7832
1017	1217	1232	1246	1269	1343	1357	1534	7833
1018	1218	1233	1247	1270	1344	1358	1584	7900
1020	1219	1234	1257	1271	1345	1359	1613	7915
1049	1220	1235	1258	1272	1346	1360	2191	8552
1120	1221	1236	1259	1273	1347	1364	2193	8577
1208	1222	1237	1260	1274	1348	1365	2194	8678
1209	1223	1238	1261	1275	1349	1485	2195	9395
1210	1224	1225	1262	1276	1350	1486	2667	
1211	1226	1240	1263	1277	1351	1487	3755	
1212	1227	1241	1264	1298	1352	1507	4106	
1213	1228	1242	1265	1299	1353	1509	5044	
1214	1229	1243	1266	1300	1354	1524	5462	
1215	1230	1244	1267	1341	1355	1525	7831	

DKGK tarafından alınan 21/6/2012 tarihli ve 13 numaralı Karara; Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe Komisyonunun Kurumsal web sayfasından erişilebilmekte olup (<http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/dilekce/belge/kararlar/d24/gkctvel13.pdf>), bu aşamada 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun ile TBMM İçtüzüğünün 116'ncı maddesi uyarınca yukarıdaki tabloda numaraları verilen dilekçeler hakkında Komisyonumuzca başkaca bir işlem yapılmasına yer olmadığına karar verildi.

2.Dilekçelere Konu Şikâyet ve Talep

Komisyonumuza iletilen dilekçelerde;

Harp Okullarına kayıt yaptırarak intibak eğitimine katılan öğrencilerden “eğitim eksikliği olanlar” ve “disiplin eksikliği olanlar” gerekçeleriyle belirlenen bir kısmının farklı bir eğitim programına tabi tutularak ayrımcılık yapıldığı,

Bu eğitim sırasında eğitim gerekleriyle bağdaşmayan ve gerek fizyolojik gerek psikolojik işkenceye varan muamelelere tabi tutuldukları, sürekli ve sistemli olarak yapılan bezdiri (mobbing) uygulamaları nedeniyle Harp Okullarından kayıtlarını sildirmeye mecbur bırakıldıkları,

Askeri Liselerden gelen ve Harp Okullarından gördükleri baskı nedeniyle ayrılmak zorunda bırakılan öğrencilerin tazminat ödemeye mecbur bırakıldığı,

Tazminata konu edilen kalemlerin içeriği ve tazminat miktarının hesaplanış biçiminde haksızlıklar olduğu, mevcut yasal düzenlemelerin de gözden geçirilmesini içerecek şekilde tazminat konusunun yeniden değerlendirilmesi gerektiği,

Bu bağlamda yapılan hesaplamalar sonucu belirlenen tazminatın 2698 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Okul Pansiyonları Kanunu kapsamında sivil bir yatılı okulda ortaya çıkan maliyetin çok üstünde bir yiyecek ve barınma kalemini içerdiği,

27/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu kapsamında Harp Okulu öğrencisi iken aldıkları harçlıkların da tazminat kapsamında geri istendiği, ancak bu harçlıkların neredeyse tamamının sosyal güvenlik primleri olarak kesildiği, kesintiler nedeniyle ellerine hiç geçmemiş olan bu paranın geri istenmesine ek olarak yatırılan sosyal güvenlik primlerinin de emekliliklerine sayılmadığı,

Askeri Liselerden gelerek Harp Okullarından ayrılan öğrencilerin daha sonrasında zorunlu askerlik hizmetinden muaf tutulması gerektiği,

İfade edilmiştir.

3. İlgili Mevzuat

3.1. Anayasa

“V. Devletin temel amaç ve görevleri

Madde 5- Devletin temel amaç ve görevleri, Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır.

...

X. Kanun önünde eşitlik

Madde 10- Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

...

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.

...

XIII. Hakların korunması ile ilgili hükümler

A. Hak arama hürriyeti

MADDE 36- (Değişik: 3/10/2001-4709/14 md.) Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.

Hiçbir mahkeme, görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınamaz.”

...

IV. Kamu hizmetlerine girme hakkı

A. Hizmete girme

MADDE 70- Her Türk, kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir.

Hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez.

3.2. 21/6/1927 tarihli ve 1111 sayılı Askerlik Kanunu

“**Madde 10** – (Değişik: 20/11/1984 - 3081/1 md.)

Askerlik yükümlülüğüne tabi tutulma ve bu yükümlülüğün nasıl yerine getirilmiş sayılacağına dair esaslar aşağıda gösterilmiştir.

...

13. (Değişik: 28/5/2003-4861/24 md.) Harp okulları, Gülhane Askeri Tıp Akademisi ve astsubay meslek yüksek okulları veya Türk Silâhlı Kuvvetleri adına okudukları üniversite, fakülte veya yüksek okullardan ilişiği kesilenlerin, bu okullarda ay olarak okudukları sürenin üçte biri muvazaflık hizmetinden sayılır. Bu yükümlüler mutlaka temel askerlik eğitimine tâbi tutulur. Ancak, harp okullarında geçen sürenin muvazaf askerlik hizmet süresini karşılaması halinde, bunlar, temel askerlik eğitimine tâbi tutulmadan yedeğe geçirilirler.”

3.3. 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu

“Sigortalı sayılanlar

MADDE 4- (Değişik: 17/4/2008-5754/2 md.)

...

Birinci fıkranın (c) bendi gereği sigortalı sayılanlara ilişkin hükümler;

...

d) Harp okulları ile fakülte ve yüksekokullarda, Türk Silahlı Kuvvetleri hesabına okuyan veya kendi hesabına okumakta iken askerî öğrenci olanlar ile astsubay meslek yüksekokulları ve astsubay naspedilmek üzere temel askerlik eğitimine tâbi tutulan adaylar,

e) Polis Akademisi ile fakülte ve yüksekokullarda, Emniyet Genel Müdürlüğü hesabına okuyan veya kendi hesabına okumakta iken Emniyet Genel Müdürlüğü hesabına okumaya devam eden öğrenciler,

hakkında da uygulanır.

Dördüncü fıkranın (d) ve (e) bentlerinde belirtilen okulları tamamlamadan ayrılanlar ile bu okulları tamamlamalarına rağmen görevlerine başlamadan ayrılanların, bu okullarda geçen eğitim süreleri sigortalılıklarından sayılmaz.

...

Yersiz ödemelerin geri alınması

MADDE 96- *Kurumca işverenlere, sigortalılara, isteğe bağlı sigortalılara gelir veya aylık almakta olanlara ve bunların hak sahiplerine, genel sağlık sigortalılarına ve bunların bakmakla yükümlü olduğu kişilere, fazla veya yersiz olarak yapıldığı tespit edilen bu Kanun kapsamındaki her türlü ödemeler;*

a) Kasıtlı veya kusurlu davranışlarından doğmuşsa, hatalı işlemin tespit tarihinden geriye doğru en fazla on yıllık sürede yapılan ödemeler, bu ödemelerin yapıldığı tarihlerden,

b) Kurumun hatalı işlemlerinden kaynaklanmışsa, hatalı işlemin tespit tarihinden geriye doğru en fazla beş yıllık sürede yapılan ödemeler toplamı, ilgiliye tebliğ edildiği tarihten itibaren yirmidört ay içinde yapılacak ödemelerde faizsiz, yirmidört aylık sürenin dolduğu tarihten sonra yapılacak ödemelerde ise bu süre sonundan, (1)

itibaren hesaplanacak olan kanunî faizi ile birlikte, ilgililerin Kurumdan alacağı varsa bu alacaklarından mahsup edilir, alacakları yoksa genel hükümlere göre geri alınır.

Alacakların yersiz ödemelere mahsubu, en eski borçtan başlanarak borç aslına yapılır, kanunî faiz kalan borca uygulanır. Bu hüküm ilgili hak sahiplerinin muvafakat etmeleri kaydıyla, aynı dosyadan diğer bir hak sahibine yapılan yersiz ödemelere mahsubunda da uygulanır.

Yersiz ödemenin gelir ve aylıklardan kesilmesinde, kesintinin başlayacağı ödeme dönemi başı itibarıyla kanunî faizi ile birlikte hesaplanan borç tutarı, gelir ve aylıktan % 25 oranında kesilmek suretiyle uygulanır.

Yersiz ödemelerin tespiti ile geri alınmasına ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin

usûl ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

...

Yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 106 –(Değişik: 17/4/2008-5754/64 md.)

...

8) 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun...82 ilâ 88 inci maddeleri, ... yürürlükten kaldırılmıştır.

3.4. 27/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu

“ c) Askeri öğrencilikten çıkarılma:

Madde 17 – Fakültelerde veya yüksek okullarda Silâhlı Kuvvetler hesabına okuyan öğrenciler aşağıdaki hallerde askeri öğrencilik niteliğini kaybederler:

a) Bu kanun hükümlerine göre çıkarılacak yönetmelikte tespit edilecek ahlak notunu kaybedenler,

b) Yönetmelikte belirtilecek esaslar dahilinde, askeri öğrenci niteliğini kaybettiklerine dair disiplin kurullarınca haklarında karar verilenler,

c) Öğrenimlerini, bu kanuna göre çıkarılacak yönetmelikte belirtilecek süreler içinde tamamlayamayanlar,

d) Sağlık kurullarınca verilecek raporlara istinaden, sağlık durumları sebebiyle askeri öğrenci olarak öğrenimine devam imkanı kalmıyanlar,

e) Mahkeme kararı ile öğrencilik hukukunu kaybedenler,

f) Fakülte ve yüksek okullarca öğrencilik hakkı sona erdirilenler,

g) (Ek: 7/12/1989 - 3593/1 md.) Yönetmelikte tespit edilecek giriş koşullarına uymadıkları sonradan anlaşılanlar.

d) Çıkarılanlar hakkında yapılacak işlem:

Madde 18 – 17 nci madde gereğince askeri öğrenci niteliğini kaybedenlerin ilişkileri kesilir.

a) (Değişik: 19/6/2010-6000/15 md.) Sağlık sebepleri dışında ilişkileri kesilenlere, personel ve amortisman giderleri hariç, Devlet tarafından yapılan masraflar, sarf tarihinden tahsil tarihine kadar geçen süre için kanuni faizi ile birlikte hesaplanarak ödettirilir.

b) (Değişik: 7/12/1989 - 3593/2 md.) Fakülte veya yüksek okul öğrencilerinden, 17 nci maddenin (a), (b), (c), (e), (f) ve (g) bentleri gereğince askeri öğrencilik niteliğini kaybedenler, muvazzaf subay olarak tekrar Silahlı Kuvvetler hizmetine alınmazlar.

c) Bu maddenin (a) bendi gereğince askeri öğrencilik niteliğini kaybederek ilişkileri kesilen öğrencilerin, Devlete olan borçları askerlik hizmetleri süresince tehir edilir.

...

IV – Yönetmelikte tesbit edilecek hususlar:

Madde 20 – Fakültelerde veya yüksekokullarda askeri öğrenci olarak okutulacakların giriş şartları, görev ve sorumlulukları, askeri öğrencilikten çıkarılma ile ilgili işlemler, fakülte veya yüksekokullarda azami öğrenim süreleri, askeri eğitime ait hususlar, fakülte veya yüksekokul mezunları ile yedek subaylık hizmetini yapmakta iken istekli bulunanlardan muvazaf subay nasbedilmek üzere temel askerlik eğitimine alınacaklarda ve muvazaf subaylığa nasbedilmelerinde aranacak nitelikler ve diğer hususlar yönetmelikte tesbit olunur...

I – Subayların ve astsubayların yükümlülüğü:

Madde 112 – (Değişik: 26/3/1982 - 2642/15 md.)

Muvazaf subay ve astsubaylar subay ve astsubay nasbedildikleri tarihten itibaren fiilen 10 yıl hizmet etmedikçe istifa edemezler.

...

(Ek fıkra: 28/5/2003-4861/7 md.; Değişik: 3/7/2003 – 4917/5 md.) Durumları yukarıdaki fıkralara uyanlar ile Türk Silâhlı Kuvvetleri'nden her ne şekilde olursa olsun mecburî hizmet yükümlülüğünü tamamlamadan ayrılan veya ilişki kesilen subay ve astsubaylar (Türk Silâhlı Kuvvetleri'nde görev yapamaz şeklinde sağlık raporu alanlar ile vazife malûlü olarak Türk Silâhlı Kuvvetleri'nden ayrılanlar hariç), her yıl kuvvet komutanlıkları, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı tarafından belirlenen; askerî öğrenci, subay ve astsubay nasbedildikten sonra kendilerine yapılan öğrenim, eğitim ve yetiştirme masraflarını, yükümlülük sürelerinin eksik kalan kısmı ile orantılı olarak kanunî faizi ile birlikte tazminat olarak öderler. Öğrenim, eğitim ve yetiştirme masraflarının hangi unsurlardan oluşacağı ve tahsiline ilişkin usul ve esaslar; Millî Savunma, İçişleri ve Maliye Bakanlıkları tarafından müştereken yürürlüğe konulacak yönetmelikte belirlenir.

...

IV – Askeri öğrencilerin istifa hakları:

Madde 115- (Değişik: 24/4/2008-5758/6 md.)

a) Türk Silahlı Kuvvetleri eğitim-öğretim kurumları ile yurt içi ve yurt dışı fakülte ve yüksek okullarda öğrenim gören askeri öğrenciler;

- 1) Lisans seviyesinde 4 üncü sınıfın,
- 2) Ön lisans seviyesinde 2 nci sınıfın,

3) Ortaöğretimde son sınıfın,

Temmuz ayının son gününe kadar okul masraflarını,

b) Fakülte, yüksek okul veya meslek yüksek okullarından mezun olup da subay veya astsubay nasbedilmek üzere temel askerlik eğitimine alınanlar, yemin ettikten itibaren subay veya astsubay nasbedilinceye kadar geçecek süre içerisinde kendilerine yapılan masrafları, ödemek suretiyle istifa edebilirler. Yapılan hesaplamada personel ve amortisman giderleri hariç, masraflar, sarf tarihinden tahsil tarihine kadar geçen süre için kanuni faizi ile birlikte hesaplanır. (Ek cümleler: 19/6/2010-6000/18 md.) İntibak eğitimi sırasında yapılan masraflar ödemeye dahil edilmez. Ayrıca, intibak eğitimi sırasında yapılan tedavi masrafları ile vefat edenlerin cenaze masrafları, Devlet tarafından karşılanır.

...

IX – Harçlıklar:

Madde 143 – (Değişik: 6/11/1996 - 4205/1 md.)

...

Harçlıklardan vergi ve diğer kesintiler yapılmaz. Harçlıklar haczedilemez.”

3.5. 30/5/1949 tarihli ve 5401 sayılı Askeri Öğrencilerden Başarı Gösteremiyenler Hakkında Kanun

“**Madde 1** – Askeri lise ve ortaokullardan ikinci maddenin (C) fıkrasında yazılı sebepler dışında çıkarılan öğrenciler Askerlik Kanunu hükümlerine tabi olmak üzere serbest bırakılırlar.

İkinci maddenin (C) fıkrasında yazılı sebeplerle çıkarılanlar hakkında bu (C) fıkrası hükmü uygulanır.

Madde 2 – Harb okullarıyla ordu hesabına diğer yüksek öğrenim kurumlarında bulunan öğrencilerden;

A) Okul ve kurum yönetmeliklerine göre derste başarı gösteremiyenlerin ilgileri kesilerek serbest bırakılırlar. Bunlar hakkında Askerlik Kanunu ile 1076 sayılı Yedek Subay ve Askeri Memurlar Hakkındaki Kanun hükümleri uygulanır.

Devlete olan boçları yedek subaylık vazifelerinin ikmaline kadar tehir olunur.

B) Sağlık durumları dolayısıyla Milli Savunma hesabına öğrenimlerine devamlarına imkan görülemiyenler serbest bırakılırlar.

Üniversitelerin çeşitli fakülteleriyle eczacı ve dişçi şubelerinin ikinci ve daha yukarı sınıflarında iken sağlık durumları sebebiyle subay olmak şartını kaybeden ve fakat sivil memur olmaya elverişli buldukları tam teşekküllü bir sağlık kurulu raporiyle tesbit edilen öğrencilerden istiyenler; yedirme, giydirme ve barındırma giderleri mevcut yurt ve kurumlarda veya diğer suretle ilgili Bakanlıklar tarafından sağlanmak üzere buldukları

yüksek öğrenim dalında bu Bakanlıklar hesabına öğrenimlerine devam ettirilebilirler. Bu kabil öğrenciler Milli Savunma hesabına okudukları müddet te dahil olmak üzere hesabına öğrenim yaptıkları Bakanlığın okuttuğu diğer öğrenciler kadar mecburi hizmet yaparlar.

C) Haklarında Askeri Ceza Kanununun 3514 sayılı kanunla değiştirilen 154 üncü maddesi hükmü uygulanan öğrenciler okuldan çıkarılırlar ve serbest bırakılırlar. Bunlar hakkında Askerlik Kanunu hükümleri uygulanır ve askerlik ödevleri er olarak yaptırılır.

D) A, B ve C fıkraları dışında diğer sebeplerden ötürü çıkarılanlar hakkında da ikinci maddenin (A) fıkrasına göre işlem yapılır.

Madde 3 – (Değişik 22/6/1956 - 6742/1 md.)⁽¹⁾

Sağlık sebepleri dışında okullarla yüksek öğrenim kurumlarından çıkarılan öğrencilere, personel ve amortisman giderleri hariç, Devlet tarafından yapılan bilümm masraflar faizi ile birlikte mukavelesi gereğince ödettirilir.

Ancak, bu öğrencilerden bilahara muvazzaf subay, askeri memur ve astsubay olarak orduya dahil olanlara Devletçe yapılan masraflar ödettirilmez.

Madde 4 – Sağlık sebepleriyle okuldan çıkarılan öğrencilerin askerlik işlemleri öğrenim derecesine ve sağlık durumlarına göre tesbit olunur. Kendilerine yapılan masraflar geri alınmaz.”

3.6. 11/5/2000 tarihli ve 4566 sayılı Harp Okulları Kanunu

“Disiplin ve okuldan çıkarılma

Madde 38 – Harp okullarına alınan her öğrenciye disiplin notu verilir. Hangi cezalar için disiplin notundan ne miktarda düşüleceği yönetmelikte belirtilir.

Harp okullarında eğitim ve öğrenim gören öğrenciler aşağıdaki hallerde okuldan çıkarılırlar;

a) Bu Kanun hükümlerine göre çıkarılacak yönetmelik gereğince her öğrenciye verilen disiplin notunu kaybedenler,

b) Yönetmelikte belirtilecek esaslar dahilinde, öğrenci niteliğini kaybettiklerine dair yüksek disiplin kurulunca haklarında karar verilenler,

c) Bu Kanunun 37 nci maddesinin (a) bendinde belirtilen süreler içerisinde eğitim ve öğrenimlerini tamamlayamayanlar,

d) Mahkeme kararı ile öğrencilik hukukunu kaybedenler,

e) Sağlık kurullarınca verilecek raporlara dayalı olarak sağlık durumları bakımından harp okulu öğrenimine devam imkânı kalmayanlar,

f) Giriş ile ilgili nitelikleri taşımadıkları öğrenim sırasında anlaşılınlar veya öğrenim süresi içinde bu nitelikleri değişenler.

Sağlık durumu nedeniyle okuldan çıkarılanlar hariç, diğer nedenler ile

çıkarılanlara, personel ve amortisman giderleri hariç, kendileri için Devlet tarafından yapılan masraflar faizleri ile birlikte ödettilir.

...

Yönetmelik

Madde 41 – Bu Kanunda esasları belirtilen ve aşağıda yazılı diğer hususlar, Millî Savunma Bakanlığınca altı ay içinde çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

...

k) Disiplin esasları ile öğrencilerin disiplin, başarısızlık, sağlık ve diğer nedenlerle okuldan çıkmasında veya çıkarılmasında uygulanacak usul ve esaslar,

l) Bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili diğer hususlar.”

3.7. 17/11/1983 tarihli ve 2955 sayılı Gülhane Askerî Tıp Akademisi Kanunu

“Disiplin hükümleri:

Madde 45 – (Değişik: 27/1/2004-5081/1 md.)

Gülhane Askerî Tıp Akademisine bağlı yüksek öğretim kurumlarına alınan her öğrenciye disiplin notu verilir. Hangi suç ve cezalar için disiplin notundan ne miktar düşüleceği, yönetmelikte gösterilir.

Gülhane Askerî Tıp Akademisine bağlı Tıp Fakültesi öğrencilerinin okuldan çıkma ve çıkarılmaları ile çıkarılanlar hakkında yapılacak işlemler, 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanunu hükümlerine göre yapılır.”

3.8. 22/5/1930 tarihli ve 1632 sayılı Askerî Ceza Kanunu

“Madde 3 – (Değişik : 22/3/2000 - 4551/1 md.)

Askerî şahıslar; Mareşalden asteğmene kadar subaylar, astsubaylar, Millî Savunma Bakanlığı ile Türk Silahlı Kuvvetleri kadro ve kuruluşunda çalışan sivil personel, uzman jandarma, uzman erbaş, sözleşmeli erbaş ve er, erbaş ve erler ile askerî öğrencilerdir.

Millî Savunma Bakanlığı ile Türk Silahlı Kuvvetleri kadro ve kuruluşunda çalışan Devlet memurlarının asker kişi sıfatları, 4.1.1961 tarihli ve 211 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun 115 inci maddesinde belirtilen yükümlülükleri ile sınırlıdır.

...

Kısa hapis cezaları :

Madde 23 – (Değişik: 15/6/1942 - 4257/1 md.)

A) Kısa hapis cezaları üç türdür:

1 - Göz hapsi;

2 - Oda hapsi;

3 - Katıksız hapis.

...

D) (Değişik : 22/3/2000 - 4551/3 md.) Askeri öğrenciler hakkında : (Askeri orta ve lise ile eşidi okullar öğrencileri hariç) dört haftaya kadar oda hapsi cezası verilebilir.

...

Göz ve oda hapsi cezalarının mahiyeti, neticeleri ve yerine getirilmesi

Madde 24 – (Değişik: 22/3/2000 - 4551/4 md.)

...

Askeri öğrenciler, oda hapsi cezasını belirli hapis odalarında topluca geçirirler. Hapis odalarının kapısında bir nöbetçi bulundurulur.

...

Askeri öğrencilik hukukunu kaybettirme cezası, niteliği ve sonuçları

Madde 32 – (Değişik : 22/3/2000 - 4551/8 md.)

Aşağıda yazılı hallerde askeri öğrenciler hakkında, askeri mahkemeler veya adliye mahkemelerince; asıl ceza ile birlikte askeri öğrencilik hukukunu kaybettirme cezası da verilir. Bu husus mahkeme hükmünde belirtilmemiş olsa dahi, Silahlı Kuvvetlerden çıkarmayı gerektirir.

A) Taksirli suçlardan verilen cezalar hariç olmak üzere ölüm, ağır hapis veya üç aydan fazla hapis cezasına hükümlülük halinde,

B) 30 uncu maddenin birinci fıkrasının (B) bendinde yazılı hallerde.

Taksirli suçlardan verilen cezalar hariç olmak üzere, askeri mahkemelerce üç ay veya daha az hapis cezası ile birlikte askeri öğrencilik hukukunu kaybettirme cezası da verilebilir.

Bu ceza ayrıca bir hükme gerek kalmaksızın;

A) Askeri öğrencilik sıfatının,

B) Muvazzaf askeri personel yetiştiren askeri okullara girme hakkının,

Kaybedilmesi sonuçlarını doğurur.

...

Disiplin cezalarının neveleri :

Madde 165 – (Değişik : 22/3/2000 - 4551/32 md.)

Askeri şahıslar hakkında verilebilecek disiplin cezaları şunlardır:

...

B) Askeri öğrenciler hakkında :

1. Uyarı.

2. İzinsizlik : Altı haftaya kadar.

3. Oda Hapsi : Dört haftaya kadar.

... ”

3.9. 4/7/1972 tarihli ve 1602 sayılı Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kanunu

“Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin görevleri:

Madde 20 – (Değişik: 25/12/1981 - 2568/1 md.)

...

Bu Kanunun uygulanmasında asker kişiden maksat; Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli bulunan veya hizmetten ayrılmış olan subay, askeri memur, astsubay, askeri öğrenci, uzman jandarma, uzman erbaş, sözleşmeli erbaş ve er, erbaş ve erler ile sivil memurlardır.

İdari davalar ve yargı yetkisinin sınırı:

Madde 21 – (Değişik: 25/12/1981 - 2568/1 md.)

20 nci maddede belirtilen kişileri ilgilendiren ve askeri hizmete ilişkin idari işlem ve eylemlerden dolayı; yetki, sebep, şekil, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından bahisle menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılacak iptal davaları, aynı idari işlem ve eylemlerin haklarını ihlal etmesi halinde açılacak tam yargı davaları, doğrudan doğruya ve kesin olarak Askeri Yüksek İdare Mahkemesinde çözümlenir ve karara bağlanır.

İdari yargı yetkisi, idari işlem ve eylemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlıdır. Yerindelik denetimi yapılamaz. Yürütme görevinin kanunlarda gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak tarzda kullanılamaz ve idari eylem ve işlem niteliğinde veya idarenin takdir yetkisini kaldırarak biçimde yargı kararı verilemez.

Cumhurbaşkanının, Yüksek Askeri Şüranın tasarrufları ve Sıkıyönetim Komutanlarınının 1402 sayılı Kanunda yazılı tasarrufları ile disiplin suç ve tacavüzlerinden ötürü disiplin amirlerince verilen cezalar yargı denetimi dışındadır.”

3.10. 4/1/1961 tarihli ve 211 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu

“Madde 1 – (Değişik: 18/6/2003 – 4902/9 md.)

Türk Silâhlı Kuvvetleri : Kara (Jandarma dahil), Deniz (Sahil Güvenlik dahil) ve Hava Kuvvetleri subay, askerî memur, astsubay, erbaş ve erleri ile askerî öğrencilerden teşekkül eden ve seferde ihtiyatlarla ikmal edilen, kadro ve kuruluşlarla teşkilâtı gösterilen silâhlı Devlet kuvvetidir.

...

Madde 3 – Askerler ve rütbeler:

...

4. Askeri öğrenci: Subay, askeri memur veya astsubay yetiştirilmek üzere muhtelif okul ve üniversitelerde okuyan ve resmi bir kıyafet taşıyan öğrencilerdir.

...

Madde 70 – (Değişik:12/12/1991-KHK-469/1md.; Değiştirilerek kabul:17/6/1992-3810/2 md.)

... Emekli Sandığı tarafından vazife malüllüğü aylığı bağlanan ve bu nedenle okullarından ilişkisi kesilen harp okulları, üniversite ve yüksekokullar ile Gülhane Askeri Tıp Akademisi Komutanlığına bağlı fakülte ve yüksekokullarda öğrenimde bulunan askeri öğrenciler ve astsubay sınıf okulu öğrencileri ile 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre sağlık hizmetlerinden yararlanabilecek aile fertleri, bunların vazife malüllüğünü gerektiren sebeplerden dolayı ölümleri halinde sağlık hizmetlerinden yararlanabilecek aile fertleri, askeri sağlık kurum ve kuruluşları yanında diğer resmi sağlık kurum ve kuruluşlarından da yararlanırlar. Bunların tedavi giderleri Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığına ilgili mevzuat hükümlerine göre karşılanır ve sağlık karneleri Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı tarafından verilir.

(Ek ikinci fıkra: 23/2/2005-5305/3 md.) Uzun süreli tedavi gerektiren hastalıklar nedeniyle okulları ile ilişkileri kesilen askerî öğrencilerin tedavileri, okuldan ilişkilerinin kesilmesine neden olan sağlık sorunu giderilinceye kadar, askerî sağlık kurum ve kuruluşlarının yanında diğer resmî sağlık kurum ve kuruluşlarında sürdürülür. Bunların tedavi giderleri Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı bütçesinden ödenir.

...

Madde 92 – ...

b) (Değişik: 28/5/2003-4861/18 md.) Fakülte ve yüksek okul öğrencileri ile harp okulu öğrencilerine subaylar gibi; astsubay hazırlama ve astsubay meslek yüksek okulu öğrencileri ile astsubay nasbedilmek üzere temel askerlik eğitimine tâbi tutulanlara astsubaylar gibi muamele olunur.

...

T) ASKERİ ÖĞRENCİLER

Madde 113 – a) (Değişik: 28/5/2003-4861/19 md.) Astsubay meslek yüksek okulları, fakülte ve yüksek okullar ile harp okullarında okuyan askerî öğrenciler ile astsubay nasbedilmek üzere temel askerlik eğitimine tâbi tutulan adaylar, 1632 sayılı Askerî Ceza Kanunu ve 353 sayılı Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununun uygulaması bakımından askerlik yükümlülüğü altına girmiş sayılır ve diğer askerlere uygulanan hükümler bunlara da aynen uygulanır.

b) (Değişik: 28/5/2003-4861/19 md.) Bütün askerî öğrenciler, subaylara; astsubay hazırlama ve astsubay meslek yüksek okulu öğrencileri ile astsubay nasbedilmek üzere temel askerlik eğitimine tâbi tutulan adaylar, aynı zamanda astsubaylara karşı ast durumunda olup, askerî öğrencilerin, belirtilen hallerin dışında, gerek kendi aralarında gerekse erbaş ve erlere karşı astlık ve üstlük ilişkileri yoktur.

c) Lise, ortaokul ve eşidi okullar askeri öğrencileri; bu kanunun 14 üncü maddesinin asta tahmil ettiği vazifeleri aynen yapmaya mecburdurlar. Hilafına hareket edenler diğer askerlerin tabi olduğu cezai müeyyidelere tabidirler.

d) Bütün askeri öğrencilerin yalnız kendileri bu kanunun (G) bölümünde belirtilen sağlık işleri ile ilgili hükümlerden ve şehiriçi ve şehirlerarası seyahatten emsali sivil talebeler gibi tenzilatlı tarifeden istifade ederler. (J) bölümünde gösterilen hükümler dahilinde nöbet hizmetlerine sokulabilirler.

...”

3.11. 19/6/2010 tarihli ve 6000 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu Ve Yargılama Usulü Kanunu İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun Genel Gerekçesi

“...

Ancak, yukarıda belirtilen bu yasa hükümleri gereğince tahakkuk ettirilen masrafların içine, personel ve amortisman giderleri de ilave edilmektedir. İlave edilen bu iki kalem masraf ise, tahakkuk ettirilen masrafın %50'sinden fazlasını teşkil etmektedir. Halbuki bu iki kalem masraf Devlet açısından sabit giderler olup, askeri okuldan çıkarılan veya ayrılan öğrencilerin ayrılması veya öğrenime devam etmesi nedeniyle azalan veya artan masraf kalemleri değildir.

Ayrıca, Askeri Okullara Alınan Öğrenciler ile Silahlı Kuvvetler Hesabına Fakülte ve Yüksek Okullarda Okuyan Öğrenciler İçin Yüklenme Senedi Düzenlenmesine ve Bu Okullardan Çeşitli Sebeplerle Ayrılacak Öğrencilere veya Kefillerine Ödettirilecek Tazminata Dair Yönetmelik çıkarılarak 03.09.1985 gün ve 18857 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girmiştir. Bu Yönetmeliğin ekinde yer alan Örnek 1. Yüklenme ve Kefalet Senedi Formatında, ödettirilecek masraf kalemleri tek tek sayılmak suretiyle gösterilmiştir. Bu sayılan masraf kalemleri içinde personel ve amortisman giderleri yoktur. Buna rağmen, 2003 ve 2006 (bu yıllar dahil) arasında askeri okullara giren öğrencilerin okula kayıtları sırasında alınan Yüklenme Senetlerine, Yönetmelik Eki Örnek 1. formata aykırı bir şekilde personel ve amortisman giderleri ilave edilmiştir. Askeri Okullara Alınan Öğrenciler ile Silahlı Kuvvetler Hesabına Fakülte ve Yüksek Okullarda Okuyan Öğrenciler İçin Yüklenme Senedi Düzenlenmesine ve Bu Okullardan Çeşitli Sebeplerle Ayrılacak Öğrencilere veya Kefillerine Ödettirilecek Tazminata Dair Yönetmelik eki örnek bir formatta 14.02.2006 tarihinde değişiklik yapılarak personel ve amortisman giderleri de ilave edilmişe bundan sonra askeri okula giren öğrencilerin yüklenme senetlerine de personel ve amortisman giderleri dahil edilmiştir.

Bu durumda olan öğrencilerin askeri okuldan ayrılması veya çıkarılması halinde de,

açılan davalarda personel ve amortisman giderlerinin alınmaması talep edilmiş ise de, Borçlar Kanunundaki Sözleşme Serbestisi hükümleri gereğince, yüklenme senedinde yazılı olduğu için, personel ve amortisman giderlerinin öğrenci ve kefilleri tarafından ödenmesi gerektiğine karar verilmiş ve bu kararlar Yargıtay tarafından onanmak suretiyle kesinlik kazanmıştır. Bu uygulama, 2003 yılından önce askeri okullara giren ve daha sonraki yıllarda askeri öğrencilikten ayrılan veya çıkarılanlar ile, 2003 yılı ve sonrasındaki yıllarda askeri okullara girip de askeri öğrencilikten çıkarılan veya ayrılan öğrenciler arasında bir eşitsizlik yaratmıştır.

...”

3.12. 3/9/1985 tarihli ve 18857 sayılı Askeri Okullara Alınan Öğrenciler İle Silahlı Kuvvetler Hesabına Fakülte Ve Yüksek Okullarda Okuyan Öğrenciler İçin Yüklenme Senedi Düzenlenmesine Ve Bu Okullardan Çeşitli Sebeplerle Ayrılacak Öğrencilere Veya Kefillerine Ödettirilecek Tazminata Dair Yönetmelik

“Amaç

Madde 1 - Bu Yönetmeliğin amacı; askeri okullara alınan öğrenciler ile Silahlı Kuvvetler hesabına fakülte ve yüksek okullarda okuyan öğrenciler için düzenlenecek olan yüklenme ve kefalet senedi ile bu okullardan başarısızlık, disiplinsizlik ve benzeri diğer sebeplerle ayrılacak öğrencilere Devletçe yapılan harcamaların karşılığı olarak tesbit edilecek tazminatın hesaplanmasında uygulanacak esasları belirlemektir.”

...

Orta dereceli askeri okul mezunlarının kefalet senetleri

Madde 5 - Orta dereceli askeri okullardan mezun olup da harp okullarına, fakülte ve yüksek okullara ve astsubay sınıf okullarına kayıtları yapılan öğrenciler için yeniden düzenlenecek kefalet senetlerine yazılacak kefalet miktarı, bunlara mezun oldukları orta dereceli askeri okulda yapılmış olan toplam masraf da dikkate alınmak suretiyle belirlenir.”

Kefalet senedindeki tazminat tutarının yürürlüğe konulması

Madde 6 - Düzenlenecek kefalet senetlerinde yer alacak tazminat tutarları Millî Savunma Bakanlığı, ilgili Kuvvet Komutanlıkları, Jandarma Genel Komutanlığı ve GATA Komutanlığınca tesbit edilip her yıl ŞUBAT ayı içerisinde Genelkurmay Başkanlığınca Millî Savunma Bakanlığına intikal ettirilir. Kefalet senetlerinde yer alacak tutarlar Millî Savunma Bakanlığınca yürürlüğe konur.

Ödettirilecek tazminat miktarı

Madde 7 - Askeri Okullar ile fakülte ve yüksek okullardan disiplinsizlik, başarısızlık veya diğer nedenlerle çıkarılan öğrencilerin gördükleri öğrenim süresince Devletçe yapılan masraflar, ÖRNEK-2'deki giderleri kapsayacak biçimde maliyet hesaplaması yapılarak

öğrencilere, velilerine ve kefalet senedindeki miktarı aşmamak üzere kefillerine tazminat olarak ödettirilir.

Tazminatın takibindeki usul

Madde 8 - Öğrencinin bağlı olduğu okul komutanlığınca ÖRNEK-2'ye uygun olarak hesaplanan tazminat tutarı öğrencinin okuldan ayrıldığı tarihten itibaren en geç bir ay içerisinde ilgili Komutanlıklar tarafından Millî Savunma Bakanlığına gönderilir ve Genelkurmay Başkanlığına bilgi verilir.

Tazminatın ödenmesi işlemleri 5401 Sayılı Kanun hükümlerine uygun olarak yapılır.

...

ÖRNEK :1

ASKERİ OKULLARA GİRME HAKKINI ELDE EDEN ÖĞRENCİLER İÇİN DÜZENLENECEK YÜKLENME SENEDİ

Silâhlı Kuvvetler adına öğrenci olarak okulun giriş şartlarına uygun şekilde kayıt ve kabulüm yapıldığı takdirde Subay/Astsubay çıkıncaya kadar, yürürlükte bulunan veya öğrenim süresi içerisinde çıkacak kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge ve sair mevzuat hükümlerini kabul ettiğimi, bunlara aynen uyacağımı, öğrencilik sıfatımın devamı süresince evlenmeyeceğimi, karı koca gibi yaşamayacağımı taahhüt ve beyan ederim.

(Değişik paragraf:RG-9/1/2011-27810) Taahhütlerime aykırı hareket etmem, beyanlarımın gerçek dışı olduğunun tespit edilmesi, herhangi bir nedenle öğrenimi kendiliğimden terk etmem, okul yönetmelik veya yönergelerine göre okul idaresine ibraz ettiğim belgelerden herhangi birinin gerçeğe aykırı olduğunun anlaşılması, derslerden başarı gösterememem, okul yönetmelik veya yönergelerine aykırı harekette bulunmam, yetkili merciler veya mahkemelerce hakkımda verilen herhangi bir ceza nedeniyle yetkili merci veya kurullarca ittihaz olunan karara istinaden okuldan çıkarılmam halinde, Silâhlı Kuvvetler adına askerî öğrenci olarak öğrenime başladığım tarihten ilişkiğimin kesilmesine kadar Millî Savunma Bakanlığınca zimmetime tahakkuk ettirilecek tazminatı (yiyecek, giyim, kuşam, öğrenci harçlığı, kitap ve kırtasiye, vize, diploma, sınav ve benzeri harçlar, öğretim ve eğitimin gerektirdiği ulaşım hizmetleri, şahsım için yapılan ilaç ve tedavi giderleri, barındırma giderleri, atış giderleri ve eğitim öğretim giderleri) sarf tarihinden tahsil tarihine kadar geçen süre için hesap edilecek kanuni faizi ile birlikte ayrıca hükme gerek kalmaksızın Hazine emrine ödeyeceğimi şimdiden kabul eyler, yüklenirim.

(Mülga paragraf:RG-29/11/2011-28127)

(Değişik:RG-29/11/2011-28127) KEFALET SENEDİ:

Askerî öğrenci olarak kayıt-kabul
olunan.....oğlu/kızı .....tarafından verilen yukarıda

yazılı yüklenme senedindeki taahhütlerine aykırı hareket etmesi sebebi ile okulla ilişkisinin kesilmesi halinde, bu öğrenci adına tahakkuk edecek okul masraflarını sarf tarihinden itibaren tahsil tarihine kadar geçen süre içinde hesap edilecek kanuni faizi ile birlikte..... lirayı geçmemek üzere müteselsil kefil ve müşterek borçlu sıfatı ile ödeyeceğimi beyan, kabul ve taahhüt ederim.

Müteselsil kefil ve borçlunun imzası*

AÇIK ADRESİ:

(*) Aday reşit değilse veli yüklenme senedine imza atar, bu durumda söz konusu aday için kefalet senedi düzenlenmez.

(Değişik:RG-9/1/2011-27810)

ÖRNEK : 2

Askerî okullardan çeşitli sebeplerle ayrılmak zorunda kalan öğrenciler için hesaplanacak tazminat;

a) Yiyecek,

b) Giyim-Kuşam,

c) Öğrenci harçlıkları,

ç) Kitap, kırtasiye (Devlet ortaöğretim/yükseköğretim kurumlarında Devlet tarafından karşılanan kitap ve kırtasiye giderleri hariç),

d) Vize, diploma, sınav ve benzeri harçlar,

e) Öğretim ve eğitimin gerektirdiği ulaşım hizmetleri,

f) İlaç ve tedavi,

g) Barındırma,

ğ) Atış,

h) Eğitim ve öğretim (seyir, uçuş, atış eğitimleri, uygulamalı eğitimler ile buna benzer Devlet tarafından karşılanmayan ek veya özel ders ücretleri),

giderlerinden oluşur.”

3.13. 27/9/2001 tarihli ve 24536 sayılı Harp Okulları Yönetmeliği

“Öğrenci Kaynakları

Madde 43 - Harp okullarının esas öğrenci kaynağı, askerî liselerdir. Ancak, ihtiyaç hâlinde harp okullarının programı ve amaçları doğrultusunda her yıl ilgili kuvvet komutanlıklarınca belirlenen ve Genelkurmay Başkanlığınca onaylanan sivil liselerden bu Yönetmelikte belirtilen şartları taşıyan öğrenciler de harp okullarına alınabilir.

İlgili kuvvet komutanlığınca ihtiyaç duyulması hâlinde, askerî liselerden mezun olan

öğrencilere, sınav veya benzer seçme usulleri uygulanabilir.”

3.14. 12/4/2000 tarihli ve 24018 sayılı Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Yönetmeliği

“Türk silahlı Kuvvetlerince yapılacak güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması

Madde 9 – Türk Silahlı Kuvvetlerinin kadro ve kuruluşlarında yer alacak personelin güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması, Türk Silahlı Kuvvetlerince bu Yönetmeliğe uygun olarak hazırlanacak yönerge uyarınca yapılır.

...

Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasında araştırılacak hususlar

Madde 11 – Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasında kişinin içinde bulunduğu ortam da dikkate alınarak:

a) Kimlik kontrolü, kimlik kayıtlarının doğruluk derecesi, uyrukluğ, geçmişte yabancı bir devletin uyrukluğuna girip girmediği,

b) Kolluk kuvvetleri tarafından halen aranıp aranmadığı, kolluk kuvvetlerinin ve istihbarat ünitelerinin arşivlerinde bilgiler bulunup bulunmadığı, adli sicil kaydının ve hakkında bir tahdidin olup olmadığı,

c) Yıkıcı faaliyetlerde bulunup bulunmadığı ve 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanuna ve Atatürk ilke ve inkılaplarına aykırı davranıp davranmadığı.

d) Şeref ve haysiyetini ihlal edecek ve görevine yansiyacak şekilde kumara, uyuşturucuya, içkiye, paraya ve aşırı bir şekilde menfaatine düşkün olup olmadığı, ahlak ve adaba aykırı davranıp davranmadığı,

e) Yabancılarla, özellikle hasım ve hasım olması muhtemel Devlet mensupları ve temsilcileriyle ilgili derecesinin iç yüzü ve nedeni,

f) Sır saklama yeteneğinin olup olmadığı,
araştırılır.

...

Sorumluluk

Madde 14 – İlgili bakanlık ile kamu kurum ve kuruluşlarının amirleri güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasını bu Yönetmelik hükümlerine göre yaptırmaktan sorumludurlar.”

4. Alt Komisyon Toplantılarına Katılan Müstekilerin Beyanları

Komisyonumuza intikal eden çok sayıda dilekçeden şikâyet konuları ve öğrencilerin durumları bakımından seçilen belirli müstekiler toplantılara davet edilerek konuya ilişkin iddiaların, mağdurları tarafından Alt Komisyon üyelerine izah edilmesine imkân sağlanmıştır.

Davet edilen söz konusu müstekiler arasında hem ayrılan öğrenciler hem de tazminat yükü başta olmak üzere bu süreçte tüm yükü birlikte paylaştıkları velileri yer almıştır.

4.1. 26/10/2011 Tarihli Alt Komisyon Toplantısına Katılan Müstekilerin Beyanları

Müstekilerden öğrenci velisi Cemal ÖZTÜRK; oğlu İsmail ÖZTÜRK' ün 2010 yılında katıldığı Menteş Kampında 800 civarı öğrenci içerisinde seçilen 15 kişilik bir şok mangasına alındığını, bu 15 kişilik grubun kamp programına dâhil eğitimlerin akabinde yıldırımaya yönelik keyfi eğitimlere tabi tutulduğunu, çocuğunun vazgeçmeyerek okula devam etmesi üzerine ikinci sınıfa geçerken katıldığı Menteş Kampında da seçilen 6 kişilik şok mangasına alındığını, program dâhilinde olmayan ağır eğitimlerinin devam ettiğini,

Çocuğunun eğitim kampındaki arkadaşlarıyla telefonda görüşerek fikirlerini sorduğunda, tüm arkadaşlarının çocuğunu okuldan alması gerektiği yönünde fikir beyan ettiklerini,

Çocuğunun ikinci sınıfa geçiş not ortalamasının 4.00 üzerinden 3.59, disiplin puanının ise 120 üzerinden 120 olmasına rağmen bu kötü muamelelere maruz kaldığını, bu keyfi uygulamaların devam edip etmeyeceğini sorduğu komutanlarının, bu konuda garanti veremeyeceklerini söylediklerini,

Bu nedenlerle çocuğunu istemeyerek de olsa meslek sahibi olmasına 3 yıl kala okuldan almak zorunda kaldığını ve ödemek zorunda oldukları tazminatın kaldıramayacakları bir yük olduğunu,

Belirtmiştir.

Müstekilerden öğrenci velisi Mustafa YILMAZ; oğlu Yasin YILMAZ' ın 2011 yılında Maltepe Askeri Lisesinden mezun olarak katıldığı Kara Harp Okulunda ismi okunan yaklaşık 50 öğrenci ile birlikte birinci amfiye ayrıldıklarını, diğer öğrencilerden farklı olarak gece geç saatlere kadar ağır eğitimlere tabi tutulduklarını, bu eğitimler esnasında aynı zamanda sürekli hakarete uğradıklarını,

Menteş Kampına intikalin sağlandığı trende oğlunun da içinde bulunduğu 10 kişilik bir gruba özel nöbet görevleri verildiğini, bu 10 kişilik gruba sonrasındaki eğitim faaliyetlerinde de keyfi ve caydırıcı uygulamalarda bulunulduğunu, komutanları tarafından joker hakkı olarak adlandırılan bir kavramdan bahsedilerek ayrılmalarının teşvik edildiğini,

Komutanlarıyla yaptığı görüşmelerde kendisine olumlu yönde sözler verilmesine rağmen çocuğuna yapılan mobbing uygulamalarının değişmediğini, bu yoğun baskı karşısında çocuğunun okulu bırakmak zorunda kaldığını, muhafazakâr insanlar oldukları için çocuklarının bu ayrıma tabi tutulduğuna dair şüphe içinde olduklarını,

Belirtmiştir.

Müştekilerden öğrenci Mert TUNÇBİLEK; Işıklar Hava Lisesinden başarı ile mezun olduğunu, mesleği çok sevdiğini ve pilot olmanın kendisi için büyük bir ideal olduğunu, ancak Hava Harp Okuluna intibak etmeleri amacıyla yapılan Yalova Kampında 2009 yılında başlayan ve ilerleyen dönem içerisinde hem Hava Harp Okulunda hem de Yalova Kampında devam eden fiziki ve psikolojik baskılara maruz kaldığını,

Bir taraftan bu kötü muamelelere maruz kalırken diğer taraftan da komutanlarının sivil hayatta da başarılı olacağını söyleyerek kendisini ayrılmaya teşvik ettiklerini, sürekli olarak haksız cezalara çarptırılarak disiplin puanının düşürüldüğünü,

Neticede yapılan baskıları ve hızla düşürülen disiplin puanını göz önüne alarak okuldan ayrıldığını, dar gelirli bir aile olarak ağır bir tazminat yükü altında bırakıldıklarını, pilotluk sevgisi noktasında hala bir azalma olmadığını, ancak 2009 yılında beraber girdikleri dönem arkadaşlarının yarıya yakınının okulu bırakmasının dikkate alınması gereken bir nokta olduğunu, okuldayken herhangi bir dini yükümlülüğünü yerine getirmediğini, zaten askeri bir okulda böyle bir şeyin düşünülmemeyeceğini,

Belirtmiştir.

Müştekilerden öğrenci Muhammed AKBULUT; Işıklar Askeri Lisesinden herhangi bir disiplin ve uyum sorunu yaşamaksızın mezun olduğunu, Hava Harp Okulunda ise zaten her yıl belirli bir sayıda öğrencinin atıldığı veya ayrıldığı bir sistem olduğunu,

Okuldan ayrılmak zorunda kaldığı ikinci sınıfın bitimine kadar çeşitli bahanelerle haksız cezalar aldığını, askeri hiyerarşik yapının arkasına gizlenilerek ve çeşitli yönetmelikler bahane edilerek keyfi uygulamaların yapıldığını, okul sistemi içerisinde alt sınıflar üzerinde bir nevi denetim uygulayan son sınıf öğrencilerinin egoları doğrultusunda haksız eylemlerde bulunduğunu,

Bir devlet üniversitesi ve lise dengi bir okulda okumanın maliyeti ile bunların dengi olan askeri okullardaki maliyetler karşılaştırıldığında ortaya çıkan farkın sebebinin araştırılması gerektiğini, ailelerinin maddi durumları itibariyle bu ağır mali külfeti kaldırabilecek seviyede bulunmadığını,

Belirtmiştir.

4.2. 01/12/2011 Tarihli Alt Komisyon Toplantısına Katılan Müstekilerin Beyanları

Sadece müşteki taraf temsilcilerinin katılımıyla düzenlenen Alt Komisyon toplantısında;

Müştekilerden öğrenci velisi Fatma GÖK; iki oğlunun da 2006 ve 2007 yıllarında askeri liseden mezun olduğunu, 2006 yılında mezun olan oğlunun, Hava Harp Okulunun “Öğrenci Seçme Uçuşu” olarak tabir edilen eğitim kampında farklı bir gruba alınarak

bezdirci muameleye tabi tutulduğunu, okuldan ayrılması yönünde baskı yapıldığını, oğlunun bu baskılara dayanamayarak kamptan ayrıldığını,

Aile olarak ilgili makamlara dilekçe vererek bu durumu bildirmeleri üzerine öğrencinin 3 defa kampa geri döndüğünü, fakat her seferinde aynı şekilde bezdirici muameleye tabi tutularak ayrılmak zorunda bırakıldığını,

Oğlundan hiçbir uçuş dersi verilmemesine rağmen eğitim uçağı kullanması istendiğini, öğrencinin itirazlarına “eğitim zayıtı olursun” şeklinde cevap verildiğini,

Oğluna hiçbir şekilde kendi istediğı doğrutuda ayrılma dilekçesi yazma imkanı verilmediğini, matbu dilekçeyi yazması konusunda öğrenciye psikolojik ve fiziksel baskı yapıldığını, bunun sadece oğlulla sınırlı kalmayıp oğlu gibi bezdirici muamele yüzünden ayrılmak zorunda kalan tüm öğrencilere dayatıldığını,

2007 yılında askeri liseden mezun olan diğeri oğlunun da kampta şok mangası denilen özel gruba alındığını, okuldan ayrılması için uykusuz bırakılıp saatlerce özel eğitime tabi tutulduğunu, komutanların öğrenciye ailesini ikna etmesi yönünde telkinde bulunduğunu,

Çocuklarının niçin böyle bir muameleye tabi tutulduğunu bilmediğini, iki oğlunun da askerlik mesleğini severek ve askerlik mesleğini içselleştirerek böyle bir yola girdiklerini, askeri lise boyunca ne disiplin ne de ders boyutunda herhangi bir problem yaşamamalarına rağmen niçin böyle bir haksızlığa ve ayrımcılığa tabi kaldıklarını anlayamadığını, fakat özellikle astsubay çocuklarına böyle bir muamelede bulunduğunu düşündüğünü,

Belirtmiştir.

Müştekilerden öğrenci velisi Kamil KOCA; oğlu Çağrı KOCA' nın 2011 yılı temmuz ayında Askeri Liseden mezun olarak 4 Ağustos 2011 yılında Kara Harp Okulu intibak kampına katıldığını, öğrencinin bu kampın hemen başında bazı öğrencilerle beraber farklı bir gruba alındığını, bu grubun bezdirici bir şekilde eğitime tabi tutulduğunu, 1,5 litre suyu tek seferde içmek, geceleri uykusuz bırakılmak, istirahat saatlerinde de eğitim yapmak gibi değişik muamele ve cezalara tabi tutulduğunu,

Kendisinin, oğlunun bu durumu anlatması üzerine Menteş Kampı bölgesine gittiğini, burada durumu bildirdiğı Ömer FARUK isimli bir yarbayın durumu düzeltereğini söylediğini, oğlunun bölüğünün değiştirildiğini, fakat ertesi gün oğlulla görüştüğünde oğlunun yüzünde darptan kaynaklanan yara izleri gördüğünü, kendisinin oğlunu rapor almak maksadıyla hastaneye götürmesinin komutanlar tarafından engellendiğini,

Komutanlar tarafından kendisine defaatle bu tür uygulamaların biteceğine dair söz verilmesine rağmen psikolojik baskıların artarak devam ettiğini, başlatılan idari tahkikatların da eğitimine normal seyrinde devam eden öğrenciler üzerinden yürütülmesi dolayısıyla sağlıklı bir sonuç alınmadığını, tüm bunların sonucunda Askeri Lisede disiplin konusunda

hiçbir sorun yaşamamış olan oğlunun Kara Harp Okulundan ayrılmak zorunda kaldığını, kendi kanaatine göre bu şekilde ayrılmak zorunda kalan öğrencilerin ekseriyetle milliyetçi ve muhafazakâr aile yapılarının olduğunu,

Belirtmiştir.

Müştekilerden öğrenci velisi Saadettin GÖLCÜK; oğluna intibak kampının başından itibaren ayrı bir grupla beraber bezdirici muamele uygulandığını, dayatılan oransız eğitimlerin yanında oğluna çadır içinde insanlık dışı uygulamalar yapıldığını, bunun neticesinde oğlunun bayıldığını ve hala bu muamelenin izlerini psikolojik olarak taşıdığını

Belirtmiştir.

Müştekilerden öğrenci velisi Kemal TÜMER; oğlu Turgut Selman TÜMER' in Askeri Liseyi 100 disiplin puanıyla bitirdiğini ve başarılı bir öğrenci olarak Kara Harp Okulu intibak kampına katıldığını, burada bezdirici bir şekilde eğitime tabi tutulduğunu, oğlunu ziyaretinde vücudundaki izleri görmesi üzerine rapor almak için oğlunu hastaneye götürdüğünü, olayın sivil savcıya intikal ettiğini ve oğlunun ifadesinin alındığını, oğlunu 9 Ağustos günü kampa yeniden bıraktığını, oğlunun bu muamelenin artarak devam etmesi üzerine telefon açtığını, defalarca tıraş olduğundan dolayı yüzünü kestiğini, bunun üzerine kendisinin nizamiye beylik tabancasını getirdiğini, bu olaydan dolayı kendisi hakkında bir işlem yapılmadığını,

Ramazan ARGUNŞAH isimli Üsteğmenin oğluna “Senin soyadını sevmediğim için seni eleyeceğim” dediğini, bu şekilde bazı öğrencilerin nedeni anlaşılamayan bir biçimde kötü muameleyle maruz kaldığını,

Belirtmiştir.

Müştekilerden öğrenci Bayram Tuğrul YILDIRIM; 2011 yılında Hava Harp Okulundan atıldığını, kendisinin Askeri Lisede “alay onur sekreteri” yani okulun öğrenci teşkilatında önde gelen bir konumda olmasına rağmen mahkeme kararıyla elde ettiği “Askeri Lise Disiplin Amirlerinin Kanaatleri” adlı belgede, kendisinin disiplinsiz ve emir-komutaya uymada yetersiz olduğunun yazıldığını, bunun bir tür fişleme olduğunu, böyle raporların Hava Harp Okulunda devam ettiğini, doktor raporu olmadan kendisine psikolojik sorunlu şeklinde yaklaşıldığını, okulda görevli psikoloğun kendisi hakkında ceza verilmesini önerdiğini,

Kendisine orantısız eğitim yaptırıldığını fakat yine de bunlara 3 sene dayanabildiğini, Binbaşı Nasuh ÇAKIN ve beraberindeki 5 adet teğmen ile yüzbaşının kendisine domuz bağı yaptığını, başına çuval geçirdikten sonra dövdüklerini, ayrılması yönünde baskı kurduklarını, kendisinin ayrılmamak için direnmesi üzerine komutanların, disiplin puanını kurmak için harekete geçtiklerini ve sonuçta hiçbir tutanak, gözetmen raporu ve benzeri kayıt bulunmadan muaf olduğu İngilizce dersinden kopya çekmiş gibi gösterdiklerini, sonuçta Hava Harp Okulu Yüksek Disiplin kurulu kararıyla atıldığını, kurulda Tümgeneral İsmail TAŞ' ın “Seni atmak

için çok uğraştık” dediğini, verdiği dilekçelere rağmen bu kurulun sesli video kaydının alınmadığını,

Askeri Lisede bazı subayların eğitsel kol faaliyeti adı altında öğrencilere siyasi konularda ders verdiklerini, öğrencilere mevcut hükümeti eleştiren kitaplar okutulduğunu, bunun bir çeşit fişlemeye dönüştüğünü, kendisi gibi bu tip faaliyetlere katılmayan veya katılmayı reddedenlerin ileriki dönemlerde mobbingle ayrılmaya zorlandığını,

Belirtmiştir.

Müştekilerden öğrenci Bilal OKUYUCU; Askeri Liseyi ikincilikle bitirdiğini, Harp Okulunda 120 disiplin puanıyla devam ederken ikinci sınıfın ortasında 28 Ocak 2010 tarihinde askeri savcı tarafından Kara Kuvvetleri Komutanlığında sorguya çekildiğini, kendisine Askeri Lise kafeteryasında uygunsuz kişilerle görüldüğü şeklinde suçlamalar yöneltildiğini, aynı zamanda Kara Harp Okulu İstihbarat Kısım Amirliği tarafından da bir soruşturmanın yürütüldüğünü, savunmasının ardından geçen 10 aydan sonra soruşturmaya gerek olmadığı şeklinde bir kararın tebliğ edildiğini, fakat bu sürenin sonunda kendisine hak etmediği cezalar verilmeye başlandığını, bölük komutanının kendisine ve kendisi gibi Askeri Lise kökenli 8 kişiye hakaret ettiğini ve bu 8 kişiyi dersten bıraktığını, bu 8 kişiden 5’inin müteakip dönemlerde ayrılmak zorunda kaldığını, kendisine görev olarak bir klasör sorumluluğu verildiğini, fakat bu klasörün fişleme unsurları içerdiğini, klasörün verilmesinden bir gün sonra yapılan aramada bu klasörün kendisinde ne aradığının sorulduğunu, bu klasörün bölük komutanı tarafından verildiğini söylemesine rağmen bölük komutanının kendisini suçladığını,

Tüm bu uygulamaların genellikle kurmay subaylar eliyle yürütüldüğünü, ayrılmak zorunda bırakılan öğrencilerin Askeri Liselerde başarılı ve dereceyle bitirmiş olan öğrenciler olduğunu, bunun dikkat çekici bir unsur olduğunu,

Belirtmiştir.

Müştekilerden öğrenci Nazmi Çağlar YANAR; 2007 yılında Işıklar Askeri Lisesinden 9.80 not ortalaması ve 100 tam disiplin puanıyla mezun olduğunu, Kara Harp Okulu intibak kampına katıldığı andan itibaren mobbinge maruz kaldığını, şok mangasına alındığını, kendisinin depoya imza karşılığı bıraktığı kasaturasının art niyetli olarak çalındığını, imzaların yok edilip kendisine “Kasaturanı terör örgütü PKK’ya mı sattın?” şeklinde küçük düşürücü sorular yöneltildiğini,

İfade etmiştir.

Müştekilerden öğrenci Çağatay GÜVEN; Işıklar Askeri Lisesini 100 tam disiplin puanıyla bitirdiğini, kendisinin intibakta komutanına muhabbetle bakmadığı gerekçesiyle kampa girişinden 32 dakika sonra “disiplin grubu” olarak adlandırılan özel bir gruba

alındığını, bu grupta çok çeşitli işkencelere maruz kaldığını, kendisinin tüm bunlara rağmen intibak kampını bitirebildiğini,

Jandarma Üsteğmen Özkan ÖZEN 'in, müştekinin astsubay babası bölük komutanı iken kendisinin nasıl oluyor da takım komutanı olduğunu sorduğunu, bunun bir haksızlık olduğunu ve bu haksızlığı gidereceğini belirttiğini, bölük komutanını müştekiye kendisi hakkında intibakta yazılmış bir rapor olduğunu ve okulu bitiremeyeceğini söylediğini, tüm bunlardan sonra sürekli disiplin cezası aldığını, disiplin puanının 120'den 7'ye düştüğünü, kendisinin tüm bunların sonunda ayrılmak zorunda bırakıldığını, tüm bu yaşananları dışarıda anlatmaması yönünde telkinde bulunulduğunu,

Kendilerinden istenen tazminatların aşırı miktarlarda geldiğini ve bunun anayasanın eşitlik ilkesine aykırı olduğunu, temel askerlik eğitimini almalarına rağmen gene de askere gitmeleri gerektiğini, bunun için bir düzenleme talep ettiklerini,

Tüm bu mobbing iddialarının hukuki bir şekilde incelenmesi gerektiğini, sorunlarının askeri yargı değil sivil yargı yoluyla çözülmesi gerektiğini,

Belirtmiştir.

Müştekilerden öğrenci Çağrı KOCA; Kara Harp Okulu intibak kampında şok mangasında olduğunu, uykusuz bırakılma, yemek için üç dakika verme, sivil elbiselerle sürünerek eğitim yapma gibi eğitim dışı muamelelere tabi tutulduğunu, kendisi gibi mağdur edilen Askeri Lise kökenli birçok öğrencinin olduğunu, komutanların defalarca kendisine ayrılması yönünde baskı yaptıklarını, bazı arkadaşlarının hırsızlık suçlamasıyla tehdit edildiğini, bazı arkadaşlarının çadırlarda üsteğmenlerden dayak yediğini,

Belirtmiştir.

5. Dilekçelere Konu Şikâyetlere İlişkin Kamu Kurumlarının Açıklamaları

5.1. Kamu Kurumlarından Alınan Cevabi Yazılar

Komisyonumuza gelen ve söz konusu iddiaları içeren çok sayıda dilekçe ile ilgili olarak henüz Alt Komisyon kurulmasına karar verilmeden önce gelen şikâyet dilekçeleri hakkında, Milli Savunma Bakanlığında yazı ile bilgi talep edilmiştir. Bahse konu dosyalarla ilgili mezkûr Bakanlığın yazılı cevaplarındaki hususların aşağıdaki alt başlıklarda özetlenmiştir.

Süreç içerisinde konuya ilişkin şikâyetlerin bir Alt Komisyon kurularak takip edilip değerlendirilmesi kararı alındıktan sonra Milli Savunma Bakanlığında; şikâyetler hakkında yapılan işlemler, iddialarla alakalı olarak düzenlenen tahkikat raporları, ayrılan öğrencilerin şahsi hal dosyaları, yapılan eğitim programlarının içeriği gibi birçok konuda bilgi ve belge

istenmiş, mezkur Bakanlık da bu talepleri üst yazı eklerinde Komisyonumuza ulaştırarak karşılamıştır.

Başbakanlık, Maliye Bakanlığı, Yükseköğretim Kurumu Başkanlığı gibi kamu kurumlarından görev alanlarıyla alakalı olarak; tazminat kalemlerinin sosyal devlet anlayışı açısından değerlendirilmesi ve okuldan ayrılan öğrencilerin diğer yükseköğrenim kurumlarına geçişleri konularında görüşleri istenmiştir. Yine yapılacak Alt Komisyon faaliyetleri süresince çalışmalara mesleki deneyimleri itibariyle katkı sunmak üzere, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinden ve Polis Akademisi Başkanlığından uzman personel talep edilmiştir.

Yapılan tüm bu yazışmalara ilişkin ilgili kamu kurumlarından alınan cevabi yazılardaki hususlar alt başlıklar halinde sunulmuştur.

5.1.1. Milli Savunma Bakanlığının 19/10/2011 tarihli ve 2011/7789/Kan. Ve Kar.D.Tetkik. ve İşl. Ş. 1411 sayılı yazısında;

Nuran AKMAN tarafından gönderilen dilekçede, Kara Harp Okuluna kaydını yaptıran oğlunun ağır eğitime tabi tutulduğunun ve gerekli incelemenin yapılarak mağduriyetinin giderilmesinin talep edilmesi üzerine yapılan inceleme neticesinde;

Nuran AKMAN' ın oğlu Resul AKYER' in 28 Temmuz 2011 tarihinde kendi isteği ile Kara Harp Okulundan ayrıldığı,

Hiçbir Harbiyeli adayına gruplandırma yapılarak farklı bir eğitim verilmediği, günlük hizmet çizelgesinde belirtilen program dışına çıkılmadığı, öğrencilere kötü muamele yapılmadığı hususlarının yapılan tahkikat sonucunda anlaşıldığı,

Nuran AKMAN' a konu ile ilgili olarak 15 Ağustos 2011 tarihinde Kara Harp Okulu Komutanlığı tarafından da cevap verildiği,

Belirtilmiştir.

5.1.2. Milli Savunma Bakanlığının 18/10/2011 tarihli ve 2011/7800/Kan. Ve Kar.D.Tetkik. ve İşl. Ş. 1407 sayılı yazısı ve ekinde;

Mustafa YILMAZ tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe Komisyonu Başkanlığına verilen dilekçedeki iddialar ile Veli Cihan GÖKKAYA hakkındaki mobbing uygulanması iddialarına ilişkin bilgi ve belgelerin istendiği,

Bahse konu başvurulardan Mustafa YILMAZ' a ilişkin idari tahkikat devam ettiğinden, ilgili denetim birimlerince yapılan incelemenin sonuçlanmasını müteakip tahkikat sonucuna ilişkin bilgi ve belgelerin gönderileceği,

Veli Cihan GÖKKAYA hakkında Kara Harp Okulu Komutanlığınca yapılan inceleme neticesinde ise;

Veli Cihan GÖKKAYA' nın babası Mehmet GÖKKAYA tarafından, oğlunun Kara Harp Okulundan kendi isteği ile ayrılmasına yönelik olarak kişilik haklarını hedef alan, aşağılama, hakaret, onur kırıcı davranışlar, psikolojik baskı ve mobbing uygulamaları ile sistematik olarak yıpratıldığı iddialarına yönelik olarak bilgilerine başvuru personelin ifadeleri incelendiğinde, bahse konu iddiaları doğrulayacak bulguya rastlanılmadığı,

Öğrencini babası Mehmet GÖKKAYA tarafından ayrılma kararı sonrasında, 4 Nisan 2011 tarihli yazıda öne sürülen iddiaların; Veli Cihan GÖKKAYA' nın aslında Kara Harp Okuluna girmeden önce ayrılma düşüncesine sahip olması, Kara Harp Okulundaki disiplin durumu ve ayrılma arzusu hakkında ailesine sağlıklı bilgi vermemesi, ailesini yanıltması, askerlik mesleğini ve değerlerini benimsememiş olması, ailenin öğrencinin ayrılma yönündeki istek ve kararını kabullenememesi, öğrencinin kısım arkadaşları ile olan geçimsizliği ve almış olduğu cezalarda suçu kendisinde aramak yerine başkalarını suçlamasından kaynaklandığı değerlendirilmesinin yapıldığı,

Belirtilmiştir.

5.1.3. Milli Savunma Bakanlığının 04/10/2011 tarihli ve 2011/7795/Kan. Ve Kar.D.Tetkik. ve İşl. Ş. 1337 sayılı yazısında;

Hasan Hüseyin AKŞİT tarafından gönderilen dilekçede, Askeri Okullardan ilişkisi kesilenlerden alınan tazminatın içinden atış masrafları kaleminin çıkarılmasının talep edilmesi üzerine yapılan inceleme neticesinde;

Anayasanın 72' inci maddesinin “vatan hizmeti her Türk'ün hakkı ve ödevidir” hükmünü amir olduğu, vatani görevini yapmak için askerlik yükümlülüğü altına giren erbaş/erlerin ihtiyaçlarının devlet tarafından karşılandığı, bu görev zorunlu olduğundan atış masraflarının istenmediği,

Askeri Okullara girişin ise isteğe bağlı olduğu ve Askeri Okullara başvuran aday/velisi tarafından bu okullara giriş şartlarının kabul edildiği, atış dahil diğer masrafları içeren yüklenme senedinin imzalandığı,

İlgili mevzuat gereği, Askeri Okullardan çeşitli sebeplerle ayrılmak zorunda kalan öğrenciler için hesaplanacak tazminata yiyecek, giyim-kuşam, öğrenci harçlıkları, kitap, kırtasiye, vize, diploma, sınav ve benzeri harçlar, öğretim ve eğitimin gerektirdiği ulaşım hizmetleri, ilaç ve tedavi, barınma, atış, eğitim ve öğretim giderlerinin dâhil olduğu,

Belirtilmiştir.

5.1.4. Milli Savunma Bakanlığının 24/06/2011 tarihli ve 2850-1681-11/İltiş.Ş.(BİMER) sayılı yazısında;

Bayram Tuğrul YILDIRIM tarafından gönderilen dilekçede belirtilen Askeri Okullarda tazminat hesaplamasının hukuka ve kanuna aykırı olarak yapıldığına ilişkin talebin değerlendirildiği,

926 sayılı Personel Kanunu “Askeri Öğrencilikten Çıkarılanlar Hakkında Yapılacak İşlemler” başlığı altında 18’ inci maddenin; “...Sağlık sebepleri dışında ilişkileri kesilenlere personel ve amortisman giderleri hariç, devlet tarafından yapılan masraflar, sarf tarihinden tahsil tarihine kadar geçen süre için kanuni faizi ile birlikte hesaplanarak ödettirilir.” hükmünü amir olduğu,

4566 sayılı Harp Okulları Kanunu “Disiplin ve Okuldan Çıkarılma” başlığı altında 38’ inci maddenin ; “...Sağlık durumu nedeniyle okuldan çıkarılanlar hariç, diğer nedenlerle çıkarılanlara, personel ve amortisman giderleri hariç, kendileri için devlet tarafından yapılan masraflar, faizi ile birlikte ödettirilir.” hükmünü amir olduğu,

Bu hükümlere dayanarak hazırlanan ilgili yönetmelikte Askeri Okullardan çeşitli nedenlerle (sağlık nedeni hariç) ayrılanlara ilişkin tazminat işlemlerinin düzenlendiği, konuya ilişkin mevzuata ve hukuka aykırı bir idari işlem tesis edilmediği,

Belirtilmiştir.

5.1.5. Milli Savunma Bakanlığının 05/03/2010 tarihli ve 2009/7552/Kan. Ve Kar.D.Yasama İşl. Koor. ve Takip Ş. 288 sayılı yazısında;

Askeri Okullardan ilişkisi kesilen öğrencilerin ödeyecekleri tazminatın, Askeri Okullara Alınan Öğrenciler İle Silahlı Kuvvetler Hesabına Fakülte Ve Yüksek Okullarda Okuyan Öğrenciler İçin Yüklenme Senedi Düzenlenmesine Ve Bu Okullardan Çeşitli Sebeplerle Ayrılacak Öğrencilere Veya Kefillerine Ödettirilecek Tazminata Dair Yönetmelik hükümleri doğrultusunda hesaplandığı,

İlişkisi kesilen öğrencilerin ödeyecekleri tazminatla ilgili olarak temel dayanağın, 5401 sayılı Askeri Öğrencilerden Başarı Gösteremiyenler Hakkında Kanununun 3’ üncü maddesinde yer alan “Sağlık sebepleri dışında okullardan çıkan öğrencilere devlet tarafından yapılan masraflar faizleri ile birlikte mukavelesi gereği ödettirilir.” hükmü olduğu,

5401 sayılı Kanunda bahsi geçen mukavelenin ise Askeri Okullara girişte alınan yüklenme ve kefalet senetleri olduğu, yüklenme ve kefalet senetlerinde yer alan gider kalemlerinin tazminat hesaplanmasına dahil edildiği,

Seyit Battal YAYLA adına Askeri Liseye girişte düzenlenen yüklenme ve kefalet senedinde personel ve amortisman giderleri yazılı olmadığından, iddia edildiği gibi Askeri Lise tazminat hesabına bu giderlerin dahil edilmediği, sadece Harp Okuluna girişte

düzenlenen yüklenme ve kefalet senedinden bu giderler yazılı olduğundan Kara Harp Okulu tazminat hesabına dahil edildiği,

Seyit Battal YAYLA ve Emre KARAPINAR hakkındaki tazminat hesabının ilgili yasal mevzuat çerçevesinde yapılmış olduğu,

Harp Okulları Yönetmeliğinin tanımlar bölümünde ifade edildiği üzere intibak eğitiminin Harp Okulu öğrenci adaylarının; okulda tabi olacakları askeri mevzuatı tanımları, temel askeri örf ve adetleri öğrenmeleri, temel askeri eğitimi yapmaları, Harp Okulu eğitim ve öğretiminin gerektirdiği niteliklere ulaşmalarını sağlamak üzere verildiği,

Emre KARAPINAR' ın intibak eğitiminde herhangi bir şikayet konusu tespit edilmemiş olup, okuldan ayrılmasının Harp Okulları Yönetmeliğinde tanımı yapılan intibak eğitimine uyum sağlayamamasından kaynaklandığı,

Belirtilmiştir

5.1.6. Milli Savunma Bakanlığının 27/02/2012 tarihli ve 2012/7831/Kan. ve Kar.D.Tetkik. ve İşl. Ş. 354 sayılı yazısında;

Abdullah GÖK tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe Komisyonu Başkanlığına verilen dilekçede, Askeri Okul tazminatlarına ilişkin mağduriyetinin giderilmesinin talep edilmesi üzerine konunun incelendiği,

Tazminatlarla ilgili hususların "Askerî Okullara Alınan Öğrenciler ile Silahlı Kuvvetler Hesabına Fakülte ve Yüksek Okullarda Okuyan Öğrenciler İçin Yüklenme Senedi Düzenlenmesine ve Bu Okullardan Çeşitli Sebeplerle Ayrılacak Öğrencilere veya Kefillerine Ödettirilecek Tazminata Dair Yönetmelik" esaslarına uygun olarak yürütüldüğü ve konuya ilişkin mevzuat çalışmasının gündemde olmadığı,

1111 sayılı Askerlik Kanununun 10' uncu maddesinin; "Harp okulları, Gülhane Askerî Tıp Akademisi ve astsubay meslek yüksekokulları veya Türk Silahlı Kuvvetleri adına okudukları üniversite, fakülte veya yüksekokullardan ilişiği kesilenlerin, bu okullarda ay olarak okudukları sürenin üçte biri muvazaflık hizmetinden sayılır. Bu yükümlüler mutlaka temel askerlik eğitimine tâbi tutulur. Ancak, harp okullarında geçen sürenin muvazaf askerlik hizmet süresini karşılaması halinde, bunlar, temel askerlik eğitimine tâbi tutulmadan yedeğe geçirilirler." hükmünü amir bulunduğu,

Belirtilmiştir.

5.1.7. Milli Savunma Bakanlığının 06/01/2011 tarihli ve 2011/7852/Kan. Ve Kar.D.Tetkik. ve İşl. Ş. 46 sayılı yazısında;

Askeri Okullarda ayrımcılık yapıldığına dair iddialar hakkında yapılan başvuruların daha sağlıklı değerlendirilebilmesi maksadıyla, Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe

Komisyonu Başkanlığı tarafından ilave bilgi ve belgelere ihtiyaç duyulduğunun yazı ile bildirilmesi üzerine, ihtiyaç duyulan bilgiler yazı ve eklerinde gönderilmiş,

Bu kapsamda; EK-A'da Menteş Kampında yapılan eğitim uygulamalarına ilişkin olarak yapılan Ege Ordusu Komutanlığı İdari Tahkikat Raporunun sunulmuş,

EK B'de Menteş Kampı İntibak Eğitiminin eğitim programı belirtilmiş ve bu eğitimin uygulanması kapsamında "şok mangası" tabir edilen türden bir teşkilatlanma olmadığı öne sürülmüş,

EK C'de Kara Harp Okulundan ayrılan öğrencilerle ilgili yazışma ve idari inceleme raporları sunulmuş,

EK Ç'de 2000 yılından bu yana her yıl Harp Okulundan ayrılan öğrencilerin sayısını gösterir istatistik ve liste sunulmuş,

EK D'de Askeri Okullardaki öğrencilerin ayrılmaları durumunda ödettirilecek tazminatı oluşturan kalemlerin değerlendirilmesine ait açıklama sunulmuş,

EK E'de Askeri Okullardan ayrılanlar için düzenlenen tazminat yükümlülüğünün gerekliliği, yasal mevzuattan çıkarılması veya azaltılması hususundaki Bakanlık görüşü sunulmuş,

EK F'de Kara Harp Okulundan ayrılan 23 kişinin şahsi dosyası, Balıkesir Kara Kuvvetleri Astsubay Meslek Yüksek Okulundan ayrılan 1 kişinin şahsi dosyası, Maltepe Askeri Lisesinden ayrılan 1 kişinin şahsi dosyası sunulmuş,

EK G'de Hava Harp Okulundan ayrılan 4 kişinin bilgi notu ve bilgi dosyaları sunulmuş,

EK Ğ'de Askeri Lise öğrencilerinin Kara Harp Okuluna katılımı ve sonrasındaki faaliyetlere ilişkin açıklamalar sunulmuştur.

5.1.8. Ege Ordusu Komutanlığının hazırladığı 13/08/2011 tarihli ve PER.;1580-811-11/Dismor.Ş. sayılı İdari Tahkikat Raporunda;

Askeri Okullarda ayrımcılık yapıldığına dair iddialar hakkında yapılan başvuruların daha sağlıklı değerlendirilebilmesi maksadıyla istenilen bilgi ve belgeler kapsamında gönderilen Ege Ordusu Komutanlığı İdari Tahkikat Raporunda;

Öğrencilerden bazılarının özel gruptandırmaya tabi tutulduğu, önceden belirlenen bu öğrencilere işkence derecesinde eğitim yaptırıldığı, Üsteğmen rütbesindeki komutanların, isimleri önceden belirlenmiş bazı öğrencilere psikolojik baskı ve eğitim adı altında işkence yaptıkları, öğrencilere bir buçuk litrelik suyu tek nefeste içmelerinin istendiği, içemeyip istifra edenlerin kusmukları üzerinde süründürüldüğü, bazı öğrencilere dayak atıldığı, bir öğrencinin komalık olduğu ve kaburgalarının kırıldığı iddialarının incelendiği,

Bahse konu raporda incelenen olayların, kişilerden ziyade kurumu töhmet altında bırakan iddialar içeren ve sorumluluk doğurmayan olaylar olduğu,

Bu neviden iddiaların ortaya çıkış nedenleri incelendiğinde; bazı Harbiyeli adaylarının askeri eğitimlerine devam etmek istememeleri, Harbiyeli adaylarının velilerinin ödeyecekleri tazminattan kurtulma istekleri, bazı basın ve yayın organlarındaki kişilerin Kara Harp Okulu eğitimini kendi istek ve düşünceleri doğrultusunda yönlendirme istekleri, bir kısım Harbiyeli adayların eğitim süreci başlamadan önce ve müteakiben alacakları eğitimin konu ve içeriği hakkında tam bilgi sahibi olmamaları, bir kısım Harbiyeli adayların, üniversite sınavına girmiş olması ve buradan yüksek puan beklentileri sonucu sivilde okuma istekleri, Askeri Lise kamplarındaki eğitimin Kara Harp Okulu kampında verilen eğitime göre daha düşük yoğunlukta olması hususlarının tespit edildiği,

Buna ek olarak; Harbiyeli adayların ailelerini yalan ve yanlış ifadeler ile yönlendirmesi ve ailelerin çocuklarına karşı duydukları hassasiyetin geçmiş yıllara göre daha yüksek olması, basın ve yayın organları ve sosyal medyanın genişlemesi, askerlik mesleği hakkında kamuoyunda oluşan yanlış algılar ve üst sınıf Harbiyelilerin yeni öğrenci adaylarına gerçek olmayan bilgiler vermesi gibi nedenlerin de söz konusu olay ve iddialara katkı sağladığı,

Benzer olaylarla karşılaşılması için idareye düşen sorumluluklar kapsamında; Harbiyeli adaylarına ATAT bölgesine gelmeden önce hangi tür eğitimleri hangi yoğunlukta ve ne maksatla görecekları konusunda bilgi verilmesi,

İçtimalara zamanında gelemeyen ve eğitim esnasında istenilen standarda ulaşamayan adaylara farklı bir eğitim metodu uygulanması, ceza eğitimi adı altında yaptırılan çök/kalk, sınav, mekik, komando dansı vb. eğitimlerin yaptırılmaması, eğer mutlaka bu tarz eğitimler yaptırılacaksa bunun nedenlerinin adaylara çok iyi anlatılması ve eğitim konusu olan faaliyetin ceza olarak yaptırılmaması,

Yaşam şartlarındaki bazı olumsuzlukların (Çadırda kalma, muntika temizliği, tuvaletin dışarıda olması vb.) imkânsızlık ve ilgisizlik nedeni ile değil ilerideki meslek yaşamlarında karşılaşacakları zorluklara alıştırmaları maksadıyla olduğuna Harbiyeli adayların inandırılmalarının uygun olacağı,

Belirtilmiştir.

İdari Tahkikat Heyetinin hazırladığı Raporun Değerlendirme ve Kanaat Bölümünde ise;

Tüm iddialar ile ilgili yapılan araştırma ve incelemeler sonucunda iddiaların tamamen gerçek dışı ve iftira olduğu,

Bu iddiaların bir kısım Harbiyeli adaylarının; her ne olursa olsun askeri eğitimlerine devam etmek istememeleri, okuldan ayrılırken velilerinin ödemek zorunda kaldıkları tazminattan kurtulmak maksadıyla kamuoyu oluşturmak istemeleri, eğitim süreci başlamadan

önce ve müteakiben alacakları eğitimin konu ve içeriği hakkında yeterli bilgi sahibi olmamaları gibi nedenlerden kaynaklandığı,

Ailelerini yalan ve yanlış ifadeler ile yönlendirerek duygu sömürüsü yapmaları ve ailelerin çocuklarına karşı duydukları hassasiyetin geçmiş yıllara göre daha yüksek olması, basın ve yayın organları ve sosyal medyanın genişlemesi, askerlik mesleği hakkında kamuoyunda oluşan yanlış algılar, üst sınıf Harbiyelilerin yeni öğrenci adaylarına gerçek olmayan bilgiler vermesi, bazı basın yayın organlarındaki kişilerin Türk Silahlı Kuvvetlerini yıpratmak ve Askeri Okullardaki eğitim ve öğretim konularına müdahale için kamuoyu oluşturmak istemeleri gibi hususların da söz konusu şikayet ve iddialara neden olduğu,

Gerçek dışı söylentileri çıkartanlar ile bunları medya gücünü kullanarak Türk Silahlı Kuvvetlerini yıpratmak, kamuoyundaki imajını zedelemek, gençlerin Askeri Okullara başvuru sayısını azaltmak, kişi ve kurumları töhmet altında bırakmak isteyen bu kişilere karşı suç duyurusunda bulunularak yasal işlemlerin başlatılmasının uygun mütalaa edildiği,

Belirtilmiştir.

5.1.9. Milli Savunma Bakanlığının 13/03/2012 tarihli ve 440 sayılı yazısında;

Askeri okullarda ayrımcılık yapıldığına dair iddialar hakkında yapılan başvuruların daha sağlıklı değerlendirilmesi maksadıyla TBMM Dilekçe Komisyonu Başkanlığı tarafından ek bazı bilgi ve belgelere ihtiyaç duyulduğunun belirtilmesi üzerine, konuya ilişkin bilgi ve belgeler sunulmuş ve gerekli incelemelerin yapılmasını müteakip gönderilen tüm şahsi dosya, bilgi ve belgelerin iade edilmesi ve gizlilik dereceli evraka usulüne uygun işlem yapılması gereği arz edilmiştir.

Bu kapsamda;

EK A'da ilgi yazılar sunulmuş,

EK B'de Hava Harp Okulu'ndan uçuş statüsünü kaybeden ve Kara Harp Okuluna başvuran öğrencilerin isimleri, başvuru tarihleri ve başvuruyu ne şekilde yaptıkları belirtilmiş,

EK C'de Askeri Liseler Protokolüne göre Hava Harp Okulunda eğitim göreceğ öğrencilerin durumuna ilişkin bilgiler sunulmuş,

EK Ç'de Hava Harp Okulu adayı olarak Kara Kuvvetleri Komutanlığına bağlı askeri liselerde okuyacak öğrencilere ilişkin protokol sunulmuş,

EK D'de Işıklar Askeri Lisesinin Hava Kuvvetleri Komutanlığına devir teslimi ve Işıklar Askeri Hava Lisesi'nden mezun olacak öğrencilere ilişkin hususlara ait protokol sunulmuş,

EK E'de Işıklar Askeri Lisesi Komutanlığının Hava Kuvvetleri Komutanlığı'na devredilmesine ilişkin yazı sunulmuş,

EK F’de son beş yılda Kara Harp Okulu İntibak Kampında görevli subay listesi, sicilleri, rütbeleri, mevcut görev yerlerine ilişkin bilgiler sunulmuş,

EK G’de ASTTASAK Eğitim Tabur Komutanlığında görevli subay listesi, sicilleri, rütbeleri, mevcut görev yerlerine ilişkin bilgiler sunulmuştur.

5.1.10. Polis Akademisi Başkanlığının 07/12/2011 tarihli ve 3070/755/7359 sayılı yazısında;

Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe Komisyonu Başkanlığınca güvenlik bilimleri alanında eğitim almış, alanında pedagojik yetkinliği olan bir uzmanın görevlendirilmesi istendiği, konuyla ilgili olarak Güvenlik Bilimleri Fakültesi Güvenlik Yönetimi Bölüm Başkanı Doç. Dr. Hüseyin CİNOĞLU 'nun Askeri Okullara İlişkin şikâyet ve iddiaları incelemekle görevli kurulan Alt Komisyon çalışmalarına katkı sağlamak üzere görevlendirilmesinin uygun görüldüğü belirtilmiştir.

5.1.11 Ankara Üniversitesinin 02/01/2011 tarihli ve 7021 sayılı yazısında;

Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı öğretim üyelerinden Doç. Dr. Cihat Kağan GÜRKAN' ın Askeri Okullara İlişkin şikâyet ve iddiaları incelemekle görevli kurulan Alt Komisyon çalışmalarına katkı sağlamak üzere görevlendirilmesinin uygun görüldüğü belirtilmiştir.

5.1.12 Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının 22/12/2011 tarihli ve 8817 sayılı yazısında;

Yükseköğretim kurumlarında yatay geçiş işlemlerinin, “*Yükseköğretim Kurumlarında Ön Lisans ve Lisans Düzeyindeki Programlar Arasında Geçiş, Çift Ana Dal, Yan Dal ile kurumlar arası Kredi Transferi Yapılması Esaslarına İlişkin Yönetmelik*” uyarınca gerçekleştirildiği, söz konusu Yönetmeliğin 13’ üncü maddesinin, Türk Silahlı Kuvvetleri ile Polis Akademisi ve bağlı yükseköğretim kurumlarında önlisans ve lisans düzeyinde öğretime devam eden öğrencilerin diğer yükseköğretim kurumlarına yatay geçişlerine imkân tanıdığı, bu kurumlardan başarısızlık veya disiplinsizlik nedeni ile ilişkisi kesilenler hariç tüm öğrencilerin, ilişkilerinin kesildiği tarihten itibaren iki yıl içinde ilgili yönetmelik hükümleri uyarınca diğer yükseköğretim kurumlarına yatay geçiş başvurusunda bulunabildiği, bunun yanı sıra Gülhane Askeri Tıp Akademisi Tıp Fakültesinin 5 ve 6’ ncı sınıfından başarısızlık hariç sağlık sorunları nedeniyle askeri öğrenci vasfını kaybettiği için ilişkisi kesilenlerin yükseköğretim kurumları tıp fakültesine yerleştirme işlemlerinin Yükseköğretim Kurulu tarafından yapıldığı, bu çerçevede, ilişkisi kesilen öğrencilerin iki yıl başvuru hakkı bulunduğundan herhangi bir mağduriyetlerinin olmadığı,

Belirtilmiştir.

5.1.13. Başbakanlığın, Askeri Okullardan ayrılan öğrencilerin tazminat yükümlülüğünün kaldırılması veya azaltılmasına ilişkin yazı ile görüş istenmesi üzerine Milli Savunma Bakanlığında aldığı 20/12/2011 tarihli ve 4178 sayılı görüş yazısında;

Halihazırda; tazminat konusundaki problemin, tazminat miktarından ziyade, öğrencinin ailesini yönlendirmesinden kaynaklandığı, ailelerin tazminat ödememek için çocuklarına okula devam etme yönünde baskı yapabildiği,

Öğrencinin, ailesine rağmen ayrılma dilekçesi verdiğinde, ailesinin tepkisini almamak amacıyla ayrılış gerekçesi olarak idarenin, kendi isteği ile okuldan ayrılması yönünde baskı, şiddet ve "mobbing" yaptığını iddia edebildiği, öncelikle tazminat konusundaki bu gerçeğin göz önünde bulundurulması gerektiği, bunun yanında, ayrılan her askeri öğrencinin; kendisine sarf edilen emek ve paranın zayi olmasına sebep olduğu, bu hususun; temin ve yetiştirme planlarının olumsuz etkilenmesine sebep olduğu, tazminatların tamamen kaldırılması durumunda bu planların gerçekleştirilmesinde çok büyük sorunlarla karşılaşılacağı,

Okuldan ayrılma durumunda tazminat uygulamasının Polis Akademisi, Polis Koleji, devlet yatılı okulları ile askeri okullardan ayrılan öğrencilere yapıldığı, bu tazminatlarda devlet tarafından yapılan ve eğitim-öğretim ile ilgisi olmayan harcamalar mevzuat hükümleri doğrultusunda tahsil edildiği, ayrılan öğrencisinden tazminat talep eden bu kurumlardan sadece askeri öğrenci tazminatlarının kaldırılmasının Anayasanın eşitlik prensibine aykırı düşeceği,

Belirtilmiştir.

5.1.14. İçişleri Bakanlığının 20/01/2011 tarihli ve 450/584/23559 sayılı yazısında;

657 Devlet Memurları Kanununun 223' üncü maddesi ve Polis Koleji Yönetmeliği ekinde yer alan yüklenme ve kefalet senetlerinde belirtilen sebeplerden dolayı ilişkisi kesilen öğrencilere, Polis Kolejlerine öğrenime başladığı günden ilişkisinin kesildiği zamana kadar yapılan masraflar %50 oranında arttırılarak yasal faiziyle birlikte öğrencinin veli ve kefillerinden geri alındığı, 2011 yılında Polis Kolejlerine kayıt yaptıran öğrenci veli ve kefillerinden alınan Yüklenme ve Kefalet Senetlerinde geçen miktar bir yıl için 5.891,17 TL, dört yıl için ise 23.564,66 TL olduğu,

Belirtilmiştir.

5.1.15. Maliye Bakanlığının 14/2/2012 tarihli ve B.07.0.BMK.0.05.09.390/7974 sayılı yazısında;

5401 sayılı Askeri Öğrencilerden Başarı Gösteremiyenler Hakkında Kanununun 3 üncü maddesinde, sağlık sebepleri dışında okullarla yüksek öğrenim kurumlarından çıkarılan öğrencilere Devlet tarafından yapılan bilimum masrafların faizi ile birlikte mukavelesi

gereğince ödettirileceği, bu öğrencilerden bilahare muvazzaf subay, askeri memur ve astsubay olarak orduya dahil olanlara Devletçe yapılan masrafların ödettirilmeyeceği,

926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun 18' inci maddesinde, bu Kanunun 17'nci maddesi gereğince askeri öğrenci niteliğini kaybedenlerin ilişkilerinin kesileceği, sağlık sebepleri dışında ilişkileri kesilenlere Devlet tarafından yapılan masrafların faizi ile birlikte ödettirileceği hükmüne yer verildiği, 4566 sayılı Harp Okulları Kanunu ve 2955 sayılı Gülhane Askeri Tıp Akademisi Kanununda da paralel düzenlemeler öngörüldüğü, belirtilen kanun maddeleri, bu maddelere dayanılarak çıkarılan ve 03/09/1985 tarihli ve 18857 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Askeri Okullara Alınan Öğrenciler ile Silahlı Kuvvetler Hesabına Fakülte ve Yüksek Okullarda Okuyan Öğrenciler İçin Yüklenme Senedi Düzenlenmesine ve Bu Okullardan Çeşitli Sebeplerle Ayrılacak Öğrencilere veya Kefillerine Ödettirilecek Tazminata Dair Yönetmelik hükümleri doğrultusunda askeri okullara kayıt sırasında alınan taahhüt ve kefalet senetleri hükümleri uyarınca, askeri okullardan ayrılan öğrencilere öğrenim gördükleri süre içinde Devletçe yapılan masraflar tazminat olarak ödettirileceği,

Söz konusu yasal düzenlemeler incelendiğinde askeri okul öğrencilerine mecburi hizmet yükümlülüğü karşılığında öğrenim verildiği, bu öğrenim süresi içinde öğrencilerin yiyecek, giyim, kuşam, kitap, kırtasiye, öğrenim ve eğitimin gerektirdiği ulaşım hizmetleri, ilaç, tedavi, öğrenci harçlıkları, sınav, vize, öğrenci harçları, barındırma giderlerinin karşılandığı, mecburi hizmet yükümlülüğü öngörülmesinde amacın, Türk Silahlı Kuvvetleri hesabına okutulan ve yetiştirilen öğrencilerin aldıkları eğitim donanımıyla yapacakları hizmetten Türk Silahlı Kuvvetlerinin yaralanmasını sağlamak olduğu,

Askeri okul eğitimini başarıyla tamamlayıp subay ve astsubay naspedildikten sonra mecburi hizmet yükümlülüğünü tamamlamadan ayrılanlara da eksik kalan hizmet süreleriyle orantılı tazminat ödeme zorunluluğu yüklendiği, diğer yandan askeri okul eğitimini tamamlamadan ayrılanların bir kısmının yargı kararıyla öğrenci hukukunu kaybettiği veya başarısız olduğu dikkate alındığında bu durumda bulunanlar için öğrenim giderlerine ilişkin tazminat yükümlülüğünün kaldırılması halinde, eğitimlerini başarıyla tamamladıkları halde

mecburi hizmet sürelerini tamamlamayanlara kıyasla farklı ve lehe bir sonucun ortaya çıkabileceği, bu nedenle ayrılanların öğrenim gideri tazminatının tümüyle ortadan kaldırılmasının hakkaniyete uygun bulunmadığı, ancak gelişen sosyal devlet ve eğitim hakkı mülahazalarıyla öğrenim giderlerine ilişkin tazminatlarının azaltılmasının uygun olacağı,

Belirtilmiştir.

5.2. Alt Komisyon Toplantılarına Katılan Kamu Kurumu Temsilcilerinin Beyanları

5.2.1. 26/10/2011 Tarihli Alt Komisyon Toplantısına Katılan Kamu Kurumu Temsilcilerinin Beyanları

5.2.1.1. Genel Kurmay Başkanlığı Temsilcisi Binbaşı Hasan SÜZEN;

Askeri okullarla ilgili olarak iletilen dilekçe, şikâyet, e-posta, gazete haberi veya kaynağı her ne olursa olsun her türlü iddianın kayıt altına alınarak, iddia konusuna ilişkin idari tahkikatın mutlaka yapıldığını, askeri eğitim kurumları ile ilgili olarak yapılan tahkikatlardan sonuçlananlar hakkında ilgililerine bilgi verildiğini,

Menteş Eğitim Kampı ile ilgili olarak da Ege Ordu Komutanlığının görevlendirilerek iddiaların detaylı bir biçimde soruşturulduğunu, bahse konu iddialarla ilgili olarak Ege Ordu Komutanlığının yürüttüğü soruşturmadan bağımsız olarak Genel Kurmay Başkanlığınca da bir tahkikat yapıldığını ve bu tahkikatı da bizzat yürüttüğünü,

Hukukiliği ve yerindeliği konusunda yapılan tüm işlemlerin kurumsal olarak arkasında bulduklarını, bununla beraber yargı yolunun da açık olduğunu,

Son 10 yılda intibaksızlık veya disiplinsizlik nedeniyle intibak kampında ilişiği kesilen öğrenci olmadığını, ayrılanların tamamının dilekçe vermek suretiyle kendi istekleri üzerine ayrıldığını, ayrılan öğrenciler içerisinde hem askeri lise hem sivil lise kaynaklı olanların olduğunu ve bu noktada bir ayrıma tutulmalarının söz konusu olmadığını,

Eğitim kampında manga, bölük, vb. birimlerin keyfi bir biçimde oluşturulamayacağını, bu birimlerin dekanlık ve öğrenci alayı tarafından merkezi olarak belirlendiğini, eğitim programının saati saatine hangi faaliyetle sürdürüleceğinin belirli olduğunu, eğitim yönetmelikleri ve talimatları dışında keyfi bir uygulama yapılamayacağını,

Sıkı bir hiyerarşik yapıda sıralı amirlerin nezaretinde yürütülen bu faaliyetler esnasında dilekçelere konu edilen haksızlıkların gözden kaçmasının veya denetlenememesinin mümkün olmadığını, bir bölük komutanı veya takım komutanının disiplin yönergelerinde olmayan bir cezayı veremeyeceğini, verilen cezalar için de tabur komutanı, alay komutanı ve disiplin subaylarını içeren bir onay süreci bulunduğunu,

İlişik kesme işleminin alay ve okul yüksek disiplin kurulunca yürütülen ve denetlenen bir süreç olduğunu, ilişik kesme işlemlerinin kuvvet komutanınca onaylanması gerektiğini,

Tazminat konusuna dayanak teşkil eden kanunların ve ilgili yönetmeliğin açık olduğunu, hangi kalemlerin tazminat konusu olacağını ve tazminatın ne şekilde hesaplanacağını mevzuatta açıkça ifade edildiğini, Sayıştay denetimine tabi bu alanda keyfi bir uygulama yapılamayacağını, 2009 yılında personel ve amortisman kalemlerinin

çıkartılarak tazminatlarda ciddi azaltma yapıldığını, söz konusu Yönetmelikle ilgili gerekli teklifler yapılırsa bunun kendi içlerinde değerlendirileceğini, ancak mevcut durumda mevzuat dışında bir uygulama yapılamayacağını,

Son dönemde bu hususlarda şikâyetlerin artmasıyla nedenlerine ilişkin incelemelerde bulduklarını, 2008 yılında yapılan mevzuat değişikliğiyle Harp Okullarından üniversitelere yatay geçiş imkanı verilmesinin ayrılma sayılarını arttırdığını, ayrılan öğrencilerin daha sonrası karşılaşılan tazminatı azaltmak için ise sosyal medya ve kurulan dernekler aracılığıyla çalışmalar yaptıklarını, şikâyetlere konu olan iddiaların bir kısmının bu tazminatı azaltmak için geliştirilmiş bir yöntem olabileceği ve yer yer tutarlılıktan uzak olduğu

Ancak Türk Silahlı Kuvvetlerinin organize bir biçimde bu keyfi uygulamaların yapıldığı bir kurum olduğu imajı yaratılmaya çalışılmasını üzüntüyle karşıladıklarını,

Belirtmiştir.

5.2.1.2. Kara Kuvvetleri Komutanlığı Temsilcisi Tuğgeneral Yavuz Selim KAHVECİ;

Askeri okullara lise düzeyindeyken alınan öğrencilerin özenle seçilerek ve haklarında gereken her türlü araştırma yapıldıktan sonra bu okullara alındığını, bu seçim süreci sonrasında hiçbir askeri öğrenciye diğerinden farklı muamele edilemeyeceğini, askeri lise eğitimleri sırasında da sıkı bir eğitimden geçirildiklerini, bir ayırma işlemi yapılacaksa bunun Harp Okulu veya intibak kampı safhasına bırakılmasının anlamsız olacağını,

Kendisinin de Kuleli Askeri Lisesinin komutanlığını yaptığını, her iki oğlunun da farklı yıllarda askeri lise sınavlarına girdiğini, büyük oğlu sınavda elenmiş olmasına rağmen küçük oğlunun sınavı iyi bir derecede kazandığını, ancak yanlış bir intiba oluşmaması adına askeri liseye kayıt yaptırmadığını, bu misallerin de kendilerinin ayrımcılık yapılmaması adına ne denli hassas olduklarını gösterdiğini,

Menteş Eğitim Kampının herkesin birbirini gördüğü küçük bir yer olduğunu, kimseyi diğerlerinin haberi olmaksızın alıp farklı bir muamele tabii tutmanın mümkün olmadığını, ayrıca hiçbir işlemin en alttakinin inisiyatifi ile gerçekleşmeyeceğini,

Sivil lise kaynaklı Harp Okulu öğrencilerinin ayrılmaları durumunda ödedikleri tazminat daha düşük olduğundan durumu şikâyet konusu etmediklerini, ancak askeri lise kaynaklı Harp Okulu öğrencilerinin ayrılmaları durumunda ödedikleri tazminat askeri lise giderlerini de içerdiğinden yüksek bir yekûn tuttuğunu ve bu nedenle daha çok şikâyetlerin bu kesimden geldiğini,

Askeri okullardan ayrılma vakalarının artışıdaki en önemli sebebin üniversitelere yatay geçiş hakkı verilmesi olduğunu, ancak bu noktada kurumların itibarını zedeleyecek tutumlarda bulunulmaması gerektiğini,

Belirtmiştir.

5.2.1.3. Kara Harp Okulu Öğrenci Alay Komutanı Albay İrfan ÖZSERT;

Bu göreve getirildikten 10 gün sonra söz konusu iddialarla ilgili olarak 18 saat süren bir idari tahkikat geçirdiğini, Kara Harp Okulu ile organik bağı olmayan Ege Ordu Komutanlığınca gerçekleştirilen tahkikatta kendisi başta olmak üzere 25 kişinin yazılı ve 60 kişinin sözlü ifadesine başvurulduğunu,

Kara Harp Okulundaki her bir öğrencinin kendilerine Türk Milletinin emaneti olduğunu, Türk Milletinden saklayacakları hiçbir şey olamayacağından Türkiye Büyük Millet Meclisine bilgi arz etmeye geldiklerini, 4566 sayılı Harp Okulları Kanunu çerçevesinde hazırlanan yönetmeliğe uygun olarak nitelikli subaylar yetiştirdiklerini, tüm faaliyet ve eğitimlerin bu amaca yönelik olduğunu,

İntibak kampı öncesinde gelen Kara Harp Okulunda kayıt ve evrak işlemlerinin çok yoğun olduğunu, bu işlemlerle görevli üsteğmenlerin söz konusu işlemler dışında herhangi bir faaliyete vakit ayırabilmelerinin mümkün olmadığını,

Birinci amfiye ilişkin iddiaların gerçeği yansıtmadığını, öğrencilerin geliş sıralarına göre amfilere alındığını ve dolayısıyla önce gelenlerin 150 kişi kapasiteli birinci amfiye alındıklarını, tüm bölük ve takım komutanlarında aynı listenin bulunduğunu, söz konusu listenin öğrencilerin ders durumları, spor durumları, boyu vb. fiziksel özellikleri de göz önünde tutularak dekanlıkça hazırlandığını ve amacın bölükler arasında eşitsizlik oluşmasını engellemek olduğunu,

İntibak kampına intikal için yapılan tren yolculuğundaki nöbet uygulaması ile ilgili şikâyetlerin de gerçek dışı olduğunu, nöbetin nasıl yazılacağına dahi bir mevzuat çerçevesinde belirlendiğini,

İntibak kampındaki eğitim programının saati saatine belirli olduğunu, Harp Okulundaki kalkış saati 6.00 iken kampta 7.30 olduğunu, gün içindeki eğitim esnasında yeterli molaların verildiğini,

Geçen yaz intibak eğitimi esnasında düzenlenen ant içme töreninin 1900 öğrenci yakınının davetli olarak katıldığını, fotoğraflarla da sabit olacağı üzere davetliler arasında başı kapalı hanımların da olduğu, dolayısıyla başı kapalı olduğu için bir öğrenci annesinin çocuğunu ziyaret edememesinin de söz konusu olamayacağını,

Öğrencilerin şahsi hal dosyalarında sağlık bilgileri, nüfus bilgileri, yasal çerçevede yapılmış güvenlik soruşturmaları ve komutanlarının kanaatleri dışında bir şey olamayacağını, belirli bir düşünceye sahip askeri öğrencilere ayırım yapıldığı iddiasının doğru olmadığını, askeri lisede emek verilip yetiştirilen bu nitelikli insan kaynağından kolayca vazgeçmenin akılsızlık olacağını,

Ancak askerlik fikrinden vazgeçerek bunu ailesine açamayan öğrencilerin şok mangası, joker hakkı gibi aslı olmayan kavramları da işin içine katarak bu iddiaları ortaya attıklarını, istenilen ne belge ve bilgi varsa paylaşmaya hazır olduklarını, Belirtmiştir.

5.2.1.4. Kara Harp Okulu Personel Şube Subayı Binbaşı Mehmet KÜÇÜK;

Her türlü kamu kurumu veya kişilerden gelen dilekçelerin mutlaka cevaplandığını, ancak evrak akışı itibarıyla biraz zaman alabildiğini, yapılan tahkikatların iddiaya konu subaylar olmaksızın ve tanıklarıyla birlikte incelendiğini,

Ayrılmak isteyen her öğrencinin durumunun ayrılmadan önce incelendiğini ve her birine ilişkin rehberlik danışmanı ile yaptıkları görüşmelerin tutanaklarının olduğunu,

Çok kişisel sayılabilecek bazı iddiaların tesadüf sınırlarını zorlayacak biçimde birçok dilekçede aynen yer aldığını, 2008 yılı sonrasındaki artışın sebebinin üniversitelere yatay geçiş imkânı verilmesi olduğunu, ayrılma isteğini yatay geçişle iyi okullara kabul edilen öğrencilerin arttırdığını, ellerinde kesin bir istatistik olmamakla beraber ayrılan öğrencilerin büyük bir bölümünün çeşitli üniversitelere yerleştiğine vakıf olduklarını,

Tazminat konusunun ise Sayıştay denetimine tabi bir mevzuat kapsamında mal saymanlıklarındaki sivil memurlar aracılığıyla takip edildiğini, tahsil edilen tutarların ise Türk Silahlı Kuvvetlerine değil, Hazine hesaplarına gittiğini,

Belirtmiştir.

5.2.1.5. Maltepe Askeri Lisesi Tabur Komutanı Yarbay Nurullah ÖZDEMİR;

Askeri liselerin Milli Eğitim Bakanlığı müfredatına bağlı orta dereceli okullar olduğunu, 14-19 yaş aralığına hizmet verdiklerinin bilincinde olduklarını, ergenlik döneminin problemlerini göz önüne almaya çalıştıklarını, 14 yaş ile 19 yaş arasında çocuğun gelişimi ve kararları açısından büyük farklar olabildiğini,

Mesleği sevdirmek ve gerekli altyapıyı oluşturmak gibi iki temel amaçlarının olduğunu, öğrencilerin fiziki gelişimlerini, ders notlarını ve disiplin durumlarını takip etmek ve bu bilgileri sonunda Harp Okuluna göndermekle görevi olduklarını,

Disiplin notu hızlı düşen öğrencilerin durumunu velilerine hem yazılı olarak bildirdiklerini hem de sözlü olarak durumları hakkında görüştiklerini, ders notları zayıflayan öğrencilerin durularını düzeltmeleri için ise daha az spor dersi kredisi verdiklerini,

Belirtmiştir.

5.2.2. 29/3/2012 Tarihli Alt Komisyon Toplantısına Katılan Kamu Kurumu Temsilcilerinin Beyanları

5.2.2.1 Kurmay Pilot Binbaşı Nasuh ÇAKIN;

5 yıldır Hava Harp Okulunda görev yaptığını, şu anda Hava Harp Okulunda 4'üncü Filo Komutanı olduğunu,

Bu 5 yıllık süreçte mobbing iddialarıyla ilgili herhangi bir şikâyet almadıklarını, bu iddiaların ayrılan öğrencilerin birbirlerini internet ortamında etkilemeleriyle çıkmış olabileceğini, farklı eğitim grupları oluşturulduğu iddiasının doğru olmadığını, kendilerinin sürekli evrak dâhilinde hareket ettiklerini, askeri liselerin harp okullarına asli kaynak olduğunu fakat öğrencilerin değişik sebeplerden elenebildiklerini, haliyle eksik personel ihtiyacının sivil kaynaktan temin edildiğini,

Ayrılan öğrencilere yazmaları için matbu bir dilekçe dayatılmadığını ama bu dilekçelerin kanun ve yönetmeliklere göre yazıldığını,

Bir öğrencinin 4'üncü sınıfta da olsa 120 disiplin puanının sıfırlanmasının mümkün olduğunu, verilen cezaların kanunun verdiği yetkiye dayanılarak verildiğini,

Kendisine sorulan isimlerden Bayram Tuğrul YILDIRIM' ı tanıdığını, öğrencinin okul içinde yaşamış olduğu hadiselerle ilgili zaman zaman kendisine dilekçeler verdiğini, bu dilekçelerin değerlendirildiğini, bu öğrenciye ayrılması yönünde bir telkinde bulunmadığını,

Belirtmiştir.

5.2.2.2 Personel Üsteğmen Fatih MISIR;

2008 ve 2009 yıllarında Kara Harp Okulu karargâhında görevli olduğunu, personel subayının yanında ayrılma dilekçesi veren öğrencilerin işlemlerini yaptığını, şahsi olarak son yıllarda ayrılma oranlarını yüksek olduğunu düşünmediğini,

Mobbing iddialarıyla ilgili soruların muhatabının kendisi olmadığını, zaten kendisinin bölüklerin yaptığı eğitimle ilgisinin olmadığını,

Matbu dilekçe konusunda dayatmalarının olmadığını fakat kendilerini bağlayan “İntibak Özel Yönergesi” gibi yönergelerin olduğunu, kendilerinin her zaman emir ve talimatları uyguladığını, bu emir ve talimatları yorumlayamadıklarını,

Kendilerine iletilen ayrılma dilekçelerinin önce bölük ve tabur komutanı tarafından imzalandığını, 2009 intibak döneminde dilekçelerin kendilerine bölüklerden toplu olarak intikal ettirildiğini,

Belirtmiştir.

5.2.2.3 Öğretmen Üsteğmen Yasin GÖKER;

Kara Harp Okulunda psikolojik rehber ve danışman olarak görev yaptığını, Kara Harp Okulunda bu görevi yapan 7 kişi olduğunu, bu sayının yeterli olup olmadığı konusunda yorum yapamayacağını,

Mobbing iddialarının öğrenciler tarafından abartıldığını düşündüğünü, bunu “ajitasyon” olarak adlandırılabilceğini, şahsen okulda ayrımcılık olduğunu düşünmediğini, bununla ilgili bir şeyler görmediğini, şahit olmadığını,

Öğrencilerin okuldan ayrılma sebeplerinin çok çeşitli olduğunu, insanların beklentilerinin zaman içinde değişebildiğini, her ayrılan öğrenciyle görüşmek zorunda olduklarını, öğrencilerle görüştiklerinde standart sorular sorduklarını, bu yüzden görüşme raporlarındaki bilgilerin birbirine çok yalın olduğunu, matbu olmasının bundan kaynaklandığını,

Öğrencilerin komutanlarıyla ilgili kendilerine aksettirdiği sıkıntıları hiçbir zaman üst kademelere bildirme ihtiyacı hissetmediğini,

İfade etmiştir.

5.2.2.4 Psikolog Defne FERAH;

13 yıldır Kara Harp Okulunda görev yaptığını, akademik boyutta rehberlik ve danışma hizmeti yürüttüğünü, öğrencilerle periyodik olarak görüşme yapmamalarının sebebinin öğrenci sayısının fazla olması olduğunu fakat ayrılma talebinde bulunan bütün öğrencilerle zorunlu olarak görüştiklerini, bu aşamadaki öğrencilerden zaman zaman serzenişler duyduklarını,

Eğitimlerde mobbing iddiasıyla ilgili birebir gözleminin olmadığını fakat olası bir durumda ilgili komutana bilgi verebildiklerini,

Bir dönem sınıflarda U şeklinde oturma düzeninin uygulandığını, bunu dekanlığın yaptığını, böyle bir oturma düzeniyle ayrımcılık yapıldığı hakkında öğrencilerden herhangi bir bildirim yapılmadığını,

Askeri lise kökenli öğrencilerin daha fazla ayrılma oranına sahip olmasının çeşitli nedenleri olabileceğini, bunlar arasında çocuğun askeri liseye girerken mesleki kararlılığının oluşmamasını, askerliğe garanti meslek olarak bakılmasını, anne-baba yönlendirmesin sayabileceğini,

Belirtmiştir.

5.2.2.5 Piyade Kurmay Yüzbaşı Serkan POLAT;

25 Ağustos 2011 tarihinden bu yana Kara Harp Okulu 1’inci bölükte bölük komutanlığı yaptığını,

Kendisinin İzmir Menteş' te bulunduğu sürede işkence ve mobbing gibi bir şeyin olmadığını, özel şok mangasına ya da adları daha önceden belirlenen öğrencilere özel eğitim yaptırıldığının doğru olmadığını, böyle iddialar hakkında mutlaka idari tahkikat yürütüleceğini,

Hakan EKŞİ ve Yasin YILMAZ adlı öğrencilerin intibakta kendi emir ve komutası altında olduğunu fakat ne öğrencilerin ne de ailelerinin suçlamalarının doğru olmadığını,

Öğrencilerin Ankara'dan İzmir'e trenle intikalleri sırasında uyumamaları için 12' şer dakikalık nöbet tutturulduğunu düşünmediğini, kendisinin bu intikal sırasında Menteş'te görevli olduğunu,

Kendi bölüğünden ayrılan öğrenciler arasında cebir ve şiddet gören olmadığını, böyle iddiaların gerçekliğine şahsen inanmadığını, 1 dakika içinde 1 litre su içme gibi bir emir vermediğini, bölümünde intibak başlangıcında 192 kişi, şu anda ise 158 kişi bulunduğunu, kendi dönemiyle karşılaştığında günümüzde sivil hayatta imkân ve fırsatların çok daha fazla olduğunu, bununla bağlantılı olarak ayırma oranlarının da yüksek olduğunu,

Kendisine bu şekilde bilgi amaçlı başvurulmasının da bir bakıma mobbing olduğunu, Belirtmiştir.

5.2.2.6 Piyade Üsteğmen Vural DİZDAROĞLU;

2010 yılından beri Kara Harp Okulu 22'nci bölükte takım komutanı olarak çalıştığını, Kara Harp Okulunda ayrımcılık ve mobbing gibi hususların söz konusu olmadığını, tüm eğitimlerin toplu olarak yönergeler dahilinde yapıldığını, komutanların bunun haricinde mesai çizelgesinde olmayan bir faaliyeti gerçekleştirmediklerini,

Komutanların yaka kartı, isimlik gibi tanıtıcı unsurları, tanınmamak için çıkardığı iddiasının doğru olmadığını ve şu ana kadar böyle bir durumla karşılaşmadığını,

Kendisine sorulan isimlerden Orkun ÇAVDAR 'ı önce tanıdığını, daha sonra tekrar sorulduğunda ise şahsı hatırlamadığını, Orkun ÇAVDAR isimli öğrencinin boğazına sarılıp tehdit ettiği iddiasının doğru olmadığını,

Belirtmiştir.

5.2.2.7 Tankçı Yüzbaşı Aydın İMAMOĞLU;

2 yıldır Kara Harp Okulunda çalıştığını, halen Kara Harp Okulu 2'nci bölük komutanı olduğunu,

Mobbing iddialarıyla ilgili kesinlikle bir şey bilmediğini ve görmediğini, kendisine bu yönde bir şikayet gelmediğini,

Alpaslan OĞUZ, Çağrı KOCA, Resul AYKER adlı öğrencileri ayrılmamaları konusunda ikna etmeye çalıştığını fakat öğrencilerin sivil üniversiteye gitme konusunda kararlı olduklarını, 29 Ağustosta kampa gittiği için intibak eğitiminin Ankara safhasından haberdar

olmadığını, Askeri Lise kökenli öğrencilerin 130-150 gibi sayılarla elenmesinin normal olduğunu neticede sivildeki imkânların artık daha iyi olduğunu,

Kendi zamanında yapılan eğitimle şimdiki eğitimin arasında fark olmadığını, ayrılan öğrencilerin mobbing iddialarının tazminatları geri alabilmek endişesiyle alakalı olabileceğini, Belirtmiştir.

5.2.2.8 Kurmay Yüzbaşı Salih DURMUŞ;

2 yıldır Kara Harp Okulunda bölük komutanı olarak görev yaptığını, mobbing iddialarının doğru olduğunu düşünmediğini, gelen mektuplar ve şikâyetler hakkında komutanlıkça idari tahkikat yapıldığını ve konunun ayrıntısıyla araştırıldığını,

Öğrencilerin ayrılma sebeplerinin çok değişken olabildiğini, Dilekçe Komisyonuna gelen başvuruların ve adli makamlara intikal eden davaların sebebinin muhtemelen maddi tazminat ve benzeri yükümlülüklerden kurtulmak olduğunu,

“Birinci amfi” adında farklı bir uygulama olmadığını, isim okunmasının sadece birliğe kimin katılıp kimin katılmadığını anlamak amaçlı olduğunu, komutanların isimlik ve yaka kartı çıkardığı iddiasının doğru olmadığını, maiyetinde çalışan Üsteğmen Vural DİZDAROĞLU hakkında herhangi bir şikâyet almadığını,

Askeri Lise kökenli öğrencilerin dosyalarının kendilerine Menteş Kampından 1-2 gün önce intikal ettiğini, fakat yoğunluktan dolayı okuma ve inceleme imkânı bulamadığını,

Ayrılan öğrencilerden Yasin YILMAZ ’ı tanıdığını, öğrenci velisine “Bunlar benim çocuklarım!” şeklinde bir ifadesinin olmadığını, kampta darp ve şiddetin kesinlikle olmadığını, bir öğrenci velisinin kamp nizamiyesinde tabanca çektiğini, bununla ilgili tutanak tutulduğunu ve adli-idari sürecin işlediğini bildiğini,

Güvenlik soruşturmaları kapsamında yapılan ev ziyaretlerinin bölük ve takım komutanlarının ilgi alanının dışında olduğunu, öğrencilerin dosyasında bununla ilgili ifadelerin bulunmadığını,

4’üncü sınıf öğrencisi, 1 ay sonra teğmen çıkacak bir öğrencinin 120 disiplin puanını bitirmesinin mümkün olduğunu keyfi ceza verilmediğini, cezanın amacının doğruyu göstermek olduğunu,

Belirtmiştir.

5.2.2.9 Tankçı Üsteğmen Hakan EROL;

Kara Harp Okulunda takım komutanı olarak 4 yıldır görevli olduğunu, mobbing iddialarıyla ilgili gördüğü ve duyduğu bir şey olmadığını, kendi bölüğünden bu yönde bir şikâyet almadığını, Muhammed OĞUZ, Çağrı KOCA, Resul AKYER, Adnan Altuğ KARA isimli öğrencilerin kendi bölüğünde bulduklarını, bu öğrencilerin kendi istekleriyle

ayrıldıklarını, öğrencilerle arasında herhangi bir sorun yaşanmadığını, birinci amfide anormal bir uygulama yaşanmadığını, Muhammed OĞUZ 'a çadırlar bölgesinde çam iğnesi toplamak, 1,5 litre suyu tek seferde içmek gibi bireysel cezalar verdiği iddiasının doğru olmadığını, dini orjinli isimlerle dalga geçmesinin söz konusu olmadığını,

Mobbing iddialarıyla ilgili 2011 yazından sonra 2 defa ifade verdiğini, bu idari tahkikat sonunda ceza almadığını,

İfade etmiştir.

5.2.2.10 Üsteğmen Özkan ÖZGENÇ;

3 yıldır Kara Harp Okulu 1'inci bölükte takım komutanı olduğunu, ayrımcılık iddialarının doğru olmadığını, tüm eğitimlerin bölük veya takım seviyesinde toplu olarak yapıldığını, ceza olarak ayrı eğitim yaptırılmasının mümkün olmadığını, disiplin cezası konusunda ise tüm cezaların esas ve usullerinin Harp Okulları Yönergesinde ve diğer düzenleyici yönetmeliklerde yer aldığını,

Hakan EKŞİ, Hasan ŞEN adlı öğrencilerin kendisine yönelik iddialarının asılsız olduğunu

Belirtmiştir.

5.2.2.11 Tankçı Üsteğmen Abdullah SEZGİN;

3 yıldır Kara Harp Okulu 3'üncü bölükte takım komutanı olarak çalıştığını, Çağrı KOCA isimli öğrencinin kepini bastırıp, yüzünde yara oluşmasına neden olacak bir olayın gerçekleşmediğini, hiçbir öğrenciye bu şekilde fiziksel temasta bulunulmadığını,

Bahsi geçen öğrenciye henüz askeri üniformasını giymemişken sivil elbiselerle eğitim yaptırdığının doğru olmadığını,

Belirtmiştir.

5.2.2.12 Jandarma Üsteğmen Cengizhan SARI;

Ayrımcılık iddiasının doğru olmadığını, takım komutanlarını kendi başına eğitim yaptırmasının söz konusu olmadığını, eğitimlerin plan, program dahilinde yapıldığını,

İfade etmiştir.

5.2.2.13 Tankçı Yüzbaşı Mevlüt SAĞLAM;

Kara Harp Okulunda 3 yıldır çalıştığını, şu anda 17'nci bölük komutanı olduğunu,

Öğrencilerden İsmail ÖZTÜRK 'ü tanıdığını, öğrencinin ve babasının iddialarını doğru olmadığını, öğrencinin kendi isteğiyle 2'nci sınıfın başında ayrıldığını, bununla ilgili veliden alınmış muvafakatname olduğunu,

Kendi bölüğümde ayrılan öğrencilerin istedikleri gibi dilekçe yazabildiklerini, fakat yönerge gereği öğrencinin matbu olarak hazırlaması gereken bir dilekçe daha olduğunu, bunu öğrencinin el yazısıyla yazılmasının emredildiğini, bu matbu evrakı mecburen hazırlatmak zorunda olduklarını,

Kara Harp Okulunda şok mangası diye ifade edilen bir birim olmadığını, bunu öğrencilerin çıkardığını, askeri lise mezunu öğrencilerin ayrılmak istese bile mutlaka Kara Harp Okulu intibak kampına geldiğini, bunun sebebinin ise askeri liseden mezun olur olmaz teknik olarak Harbiye sürecinin başladığını,

Belirtmiştir.

6. 22/11/2011 Tarihli Alt Komisyon Toplantısına Hukuk Tekniği Açısından Bilgisine Başvurulmak Üzere Davet Edilen Avukatların Beyanları

Şikâyet konusu hususlara ilişkin görüşlerine başvurulmak üzere, iddialarla ilgili davası bulunan çok sayıda müvekkilin mahkemeler nezdinde temsilciliğini yapan ve konuya ilişkin mesleki tecrübe sahibi iki avukat, Alt Komisyon toplantısına çağırılarak hukuki teknik bilgi alınmıştır.

6.1. Avukat Cavit ÇALIŞ;

Milli Savunma Bakanlığı Davalar Daire Başkanlığında 27 sene çalıştığını, buradan Baş Hukuk Müşaviri olarak 2001 yılında emekli olduğunu, avukatlığı süresince benzer konu ve davalarla ilgilendiği için konuya vakıf olduğunu,

Özellikle 2005 ve sonrasında %25-30'lara varan oranda, askeri okullardan ayrılmalar yaşandığını,

Askeri Liseden Harp Okullarına giden bir kısım öğrencinin, komutanları tarafından ayrı bir gruba alınarak istifa ettirilmeleri için bezdirici bir muameleye tabi tutulduklarını, özellikle intibak süresince fiziki kapasitelerinin çok daha ötesinde bir eğitime tabi tutularak fiziki ve ruhi olarak yaralanmalarına sebep olunduğunu, halen okullarında devam eden öğrencilerin bu konuda tanıklık etmesinin aynı akıbeta uğrama korkusu nedeniyle mümkün olmadığını, bu konuda Milli Savunma Bakanlığı veya bağlı birimlerin kendi içinde yürüttükleri idari tahkikatların sağlıklı olmadığını, iddialarla ilgili tahkikatın mutlaka askeri savcılık tarafından da incelenmesi gerektiğini,

Askeri Liselerden Harp Okullarına geçişin özellikle intibak kampı boyutunda çok sert olduğunu, bunun biraz daha yumuşatılabileceğini, gerekirse komutanların öğrencileri daha iyi anlayabilmeleri adına pedagojik eğitimden geçirilebileceklerini,

Öğrenciler hakkında yürütülen güvenlik soruşturmalarının objektif kriterler içermediğini, soruşturmayı yürüten birimin veya kişinin kişisel kanaatlerine bağlı olduğunu,

somut olmayan raporlar yüzünden birçok mağduriyetin yaşandığını, bu soruşturmalar sonucunda hakkında olumsuz değerlendirmeler yapılan ve okuldan atılması düşünülen öğrencilerin, okuldan atılmalarına müteakip hukuki ve idari yollardan hak arama mücadelesine girişmemesi için özellikle son yıllarda öğrencinin disiplin puanının birer ikişer kırılarak öğrencinin disiplinsizlik sebep gösterilerek atıldığını / istifa ettirildiğini, hukuki süreç sonrası okullarına dönebilenlerinde yine yukarıda bahsedilen yöntem kullanılarak – disiplin puanının sıfırın altına indirilmesi suretiyle – atıldığını,

1602 sayılı Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kanununun 21’inci maddesinde geçen “...disiplin suç ve tecavüzlerinden ötürü disiplin amirlerince verilen cezalar yargı denetiminin dışındadır.” hükmü gereği, öğrencilere verilen cezaların esas bakımından denetime tabi tutulmadığını, bu durumun istismar edilerek istifa etmeyen öğrencilerin, istifa ettirilmelerinin sağlandığını,

Kara Harp Okulu 3’üncü sınıfta yapılan uçuculuk muayenesinde, askeri öğrenci olamaz şeklinde sağlık raporu verildiğini, hâlbuki bu öğrencilerin Askeri Okullara girerken çok kapsamlı muayene ve testlerden geçirildiğini, 3’üncü sınıfta bu rapor dolayısıyla ayrılmak zorunda kalanların büyük mağduriyetler yaşadığını, böyle öğrencilerin ilişkisinin kesilmesinden muharip olmayan yardımcı sınıflar kapsamında değerlendirilmesinin daha makul bir çözüm olduğunu,

6000 sayılı yasayla tazminatlarından amortisman ve personel giderlerinin çıkarılmasıyla, askeri okullardan ilişkisi kesilen kişilerin ödedikleri tazminatın daha makul bir seviyeye çekildiğini fakat sosyal güvenlik primi için yüksek öğrenim boyunca kesilen tutarların tazminat kanalıyla bir daha tahsil edildiğini, emeklilikten de sayılmayan bu paranın böylece 2 defa tahsil edildiğini, buna mutlaka bir düzenleme gerektiğini,

Belirtmiştir.

6.2. Müşteki Avukatı İlknur SEZGİN TEMEL;

1990 yılından bu yana askeri öğrencilerin tazminat hesaplarıyla ilgilendiğini, Avukat Cavit ÇALIŞ ’ın bir çok önemli noktayı detaylı bir biçimde açıkladığını, kendisinin de ayrımcılıkla, disiplin puanının adil olmayan cezalarla düşürülmesiyle ilgili çok fazla şikayet aldığını, özellikle son yıllarda intibak kampındaki bezdirici muameleyle ilgili kendisine birçok dava intikal ettiğini,

Tazminat boyutunda ise daha fazla düzenlemeye ihtiyaç duyulduğunu, öğrencilere ödenen harçlıkların cüzi miktarlarda olmasına rağmen tazminat hesaplanmasına çok yüksek yansıdığını, tazminat hesapları detaylandırılmadığı için daha önce amortisman giderleri içinde olan birçok kalemin başka giderler altında tahsil edildiğini düşündüğünü, astsubaylık eğitimi kurs/staj olarak tabir edildiğinden dolayı personel ve amortisman giderlerinin hala tahsil

edilmeye devam edildiğini, tazminat ödemelerinde zaman ve taksit bazında daha fazla düzenlemeye ihtiyaç duyulduğunu,

Ayrımcılık iddialarıyla ilgili sadece askeri yargıda değil asliye hukuk mahkemelerinde de dava sürecinin işleyebilmesi gerektiğini,

Belirtmiştir.

7. Türkiye Büyük Millet Meclisi Araştırma Hizmetleri Başkanlığının hazırlamış olduğu 10/12/2011 tarihli “Askeri Okullardan İlişği Kesilenlerin Tazminat Ödeme Yükümlülüğü” başlıklı Bilgi Notu

Başka ülkelerde sağlık nedenleri hariç, disiplinsizlik veya başarısızlık gibi gerekçelerle askeri okuldan çıkarılan veya kendi istekleri ile ayrılan askeri öğrencilerin, kendileri için yapılan eğitim ve öğretim masraflarını devlete ödeme yükümlülüğü altında olup olmadıkları incelenmiştir. Çalışmada ülkelere ait bilgiler Avrupa Parlamento Araştırma ve Dokümantasyon Merkezinin (ECPRD) 12 Aralık 2011 tarih ve 1884 sayılı bilgi talebine ülke parlamentolarının verdiği cevaplardan derlenmiştir.

Buna göre;

ABD, Estonya, Güney Kıbrıs, Gürcistan, Hırvatistan, Litvanya, Makedonya, Moldova, Polonya, Portekiz, Slovenya, Sırbistan ve Yunanistan’da askeri okuldaki eğitimini, başarısızlık veya disiplinsizlik gibi nedenlerle tamamlayamayan öğrencilerin, devletin kendileri için yapmış olduğu eğitim ve öğretim harcamalarını tazmin etmek zorunda olduğu; bu tazminatın eğitim ve öğretim harcamaları, konaklama, yiyecek, giyecek, tedavi, okul araç ve gereçleri, burs ve harçlar gibi harcama kalemlerini kapsadığı,

Çek Cumhuriyeti, Finlandiya ve Sırbistan’da askeri eğitimi tamamladıktan sonra orduda belirli süreli zorunlu hizmeti yerine getirmeyenlerin, eğitimleri esnasında kendileri için yapılan eğitim ve öğretim masraflarını tazmin etmek zorunda olduğu,

Andorra ve İzlanda’nın orduya sahip olmadıkları, Belçika ve Danimarka’nın çeşitli nedenlerle soruya cevap veremeyecekleri,

Avusturya, İngiltere ve Norveç’te ise askeri okullarla ilişği kesilenlerin eğitim masraflarını tazmin etme zorunluluğu bulunmadığı,

Belirtilmiştir.

8.Dilekçe Komisyonunca Görevlendirilen Bilirkişilerin Alt Komisyon Faaliyeti Kapsamındaki İncelemeleri

Dilekçe Komisyonu Genel Kurulunun (DKGK) 19/10/2011 tarihli toplantısında almış olduğu karar doğrultusunda, Askeri Okullara ilişkin şikayet ve iddiaları incelemekle görevli

olarak kurulan Alt Komisyon, konunun ayrıntılarıyla beraber tarafsız bilirkişilerce incelenmesinin faydalı olacağını değerlendirmiştir.

8.1 Görevlendirilen Bilirkişiler ve Yapılan Çalışmalar

Müştekilerin dosyalarının incelenmesi, ilgililerin bilgisine başvurulması, olgu ve olayların aydınlatılması yönünde verilerin toplanarak Komisyonumuza rapor sunulması hususlarında, Komisyonumuzun konuya ilişkin çalışmalarına katkı sağlamak üzere alanında yetkin uzmanların çalışmalara dahil edilmesi için bir araştırma yapılmıştır. Bu çerçevede; Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı Başkanlığında çalışan Doç. Dr. Cihat Kağan GÜRKAN ile Polis Akademisi Başkanlığı Güvenlik Bilimleri Fakültesi Güvenlik Yönetimi Bölüm Başkanı Doç. Dr. Hüseyin CİNOĞLU' nun bilirkişi olarak görevlendirilmesine karar verilmiştir. Doç. Dr. Cihat Kağan GÜRKAN' ın görülen şiddetin mağdur üzerindeki etkilerinin tespit edilmesinde adli vakalarda da sıkça bilirkişilik yapan bir psikiyatrist olması, Doç. Dr. Hüseyin CİNOĞLU' nun ise güvenlik bilimleri eğitimi ve sosyal psikoloji alanlarında akademik yetkinliği olan bir uzman psikolog olması hususlarından ötürü Alt Komisyon faaliyetlerine katkı sağlayacakları düşünülmüştür.

Söz konusu bilirkişilerle; konuya ilişkin iddiaları içeren şikâyet dilekçelerinin incelenmesi, askeri okullardan ayrılan müşteki öğrencilerin gizlilik derecesini haiz şahsi hal dosyalarının incelenmesi, yapılan incelemeler neticesinde belirlenen örnek müşteki öğrencilerle görüşülmesi, şikâyete konu olayların daha iyi anlaşılabilmesi adına eğitim uygulamalarında bulunan bazı askeri personelin bilgisine başvurulması, olay ve olguların daha iyi anlaşılabilmesi adına Kara Harp Okulunun bazı fiziki mekânlarının yerinde görülmesi gibi Alt Komisyon üyesi milletvekillerince de refakat edilen faaliyetlerde bulunulmuştur.

Ayrıca Komisyonumuzun konuya ilişkin bahse konu faaliyetleri tamamlanana kadar, Milli Savunma Bakanlığının temsilcisi olarak Kara Harp Okulu personeli Piyade Binbaşı Mehmet KÜÇÜK görevlendirilerek çalışmalarda hazır bulunmuş, gerek askeri teknik konu ve kavramların anlaşılması gerek kurumlar arası eşgüdümün sağlanarak sürecin yürütülmesinde katkı sağlamıştır.

Aşağıdaki alt başlıklarda bahse konu Alt Komisyon faaliyetlerinde izlenen usul, yapılan çalışmaların kolay anlaşılabilmesi açısından kısaca açıklanmıştır. Ancak yapılan çalışmaların muhteviyat ve esasına ilişkin tespitler; gerek incelemeler neticesinde konuya derinlemesine vakıf olan bilirkişilerce kendi mesleki birikimleri ışığında hazırlanan Raporların içeriğinin yer aldığı başlıklarda, gerekse Komisyon çalışmalarının izah edilip değerlendirildiği diğer başlıklarda mevcuttur.

8.1.1. Öğrencilerin Şikâyet Dilekçelerinin ve Şahsi Hal Dosyalarının İncelenmesi

İlk aşamada müşteki öğrencilerin veya velilerinin kaleme alıp Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe Komisyonuna gönderdikleri şikâyet dilekçeleri detaylı bir biçimde incelenmiştir. İncelenen çok sayıda dilekçe arasından belirlenen şikâyet konuları ve farklı durumlardaki öğrenci tipleri esas alınarak seçilen öğrencilere ilişkin, Okul Komutanlıklarınca hazırlandığı belirtilen şahsi hal dosyaları ile (varsa) inceleme raporlarının birer örneğinin gönderilmesi Milli Savunma Bakanlığında istenmiştir.

Dosya üzerinden yapılan incelemelere, Milli Savunma Bakanlığı aracılığıyla ilgili askeri eğitim kurumundan istenen seçilen öğrencilere ait özlük dosyaları, güvenlik soruşturmaları, disiplin dosyaları ve ilgili diğer bilgi ve belgeler üzerinden devam edilmiştir.

Öğrencilerin dosyalarının gerek belirlenen bilirkişilerce gerekse Alt Komisyonca incelenmesi sırasında; ayrılma evraklarının mahiyeti, ayrılma dilekçelerinin içeriği, Rehberlik ve Danışma Merkezi (RDM) uzmanlarınca yazılan ayrılma görüşme raporlarında yapılan tespitler ve özellikle öğrenciyi ya da ailesini olumsuz yönde ön plana çıkartacak herhangi bir yazı, evrak veya doküman bulunup bulunmadığı değerlendirilmiştir.

8.1.2. İncelemeler Neticesinde Belirlenen Müşteki Öğrencilerle Görüşülmesi

Komisyonumuza intikal eden çok sayıda dilekçe, ayrılan birçok öğrenciye ilişkin şahsi hal dosyaları, güvenlik soruşturmaları, disiplin dosyaları ve ilgili diğer bilgi ve belgelerin incelenmesini takip eden aşamada dilekçe sahiplerinden belirli kriterler dâhilinde seçilen 15 şikâyet sahibi 2/2/2012 tarihinde Dilekçe Komisyonuna davet edilerek görüşülmüştür. Yapılan incelemelerde şikâyet sahibi öğrencilerden; askeri lise mezunu olup ayrılanlar, sivil liselerden gelip ayrılanlar, Ankara'da intibak eğitimi esnasında ayrılanlar, Menteş Kampında ayrılanlar, kamp sonrası okullarında ayrılanlar, disiplinsizlikten atılanlar, akademik başarısızlıktan atılanlar gibi farklı gruplardan örnekler bulunmasına özen gösterilmiştir. Ayrıca bu gruplar haricinde biri Askeri Lisede okurken ayrılan ve diğeri de Astsubay Meslek Yüksekokulundan ayrılan iki kişi ile de görüşülmüştür.

Yapılan görüşmeler, bilirkişilerin sağlıklı bir kanaate varabilmelerinin sağlanması ve bilimsel gereklilikler doğrultusunda bilirkişi ve öğrenci arasında birebir ve yarı-yapılandırılmış görüşmeler olarak gerçekleştirilmiştir. Belirlenen kriterlere göre davet edilen her bir öğrenci her iki bilirkişi ile de teker teker ve yalnız başına görüşmüştür. Böylelikle müşteki öğrencilerin herhangi bir kaygı duymaksızın sorunu olduğu gibi anlatabilmesine imkân sağlanmış, bilirkişilerin de vakaya arka planda bulunan gerçekliğiyle beraber vakıf olmasına uygun bir ortam sağlanmaya çalışılmıştır.

8.1.3.Eğitim Uygulamalarında Bulunan Askeri Personelin Bilgisine Başvurulması

Bir sonraki ařamada; ilgili yıllarda yapılan eđitim uygulamalarında fiilen bulunan personelin bilgi ve tecrubesine bařvurmanın, konuya iliřkin çalıřmalarda daha sađlıklı bir kanaate ulařılması ve objektif deđerlendirmeler yapılabilmesi amacıyla faydalı olacađı dūřunulerek toplamda 13 görevli personel, grūřleri alınmak amacıyla 29/3/2012 tarihinde Tūrkiye Būyūk Millet Meclisi Dilekçe Komisyonuna davet edilmiřtir. Bilgisine bařvurulan personel; öđrenciyle temas halinde olması ve eđitim uygulamalarını fiilen yaptırması gibi gerekçelerle, daha çok Blūk Komutanı veya Takım Komutanı seviyesindeki kiřilerden oluřmuřtur. Bunların haricinde Őikāyet dilekçelerine konu eđitim ve uygulamalarda bulunmamalarına rađmen, okuldan ayrılmak isteyenlerin iřlemlerinden sorumlu bir subay ile ayrılma talebinde bulunan her đrenci ile grūřmek durumunda olan PDR uzmanları da dinlenmiřtir.

Yapılan grūřmede; bilgisine bařvurulan personelin kendilerini kısaca tanıtmaları istenmiř, önceden detaylı olarak hazırlanan sorular yneltiymiř, verilen cevaplar sonrasında da Alt Komisyon ūyeleri ve bilirkiřiler tarafından, açıklanmasına ihtiyaç duyulan ilave hususlar sorulmuřtur. Personel ile yapılan grūřmelerde ortak olarak tespit edilen hususlar yöneltilen genel ve özel sorularla arařtırılmıřtır. Grūřūlen personel, sorulan sorulara kendi kanun, yönetmelik ve i tūzūklerinden alıntılar yaparak cevap vermiř, ortaklařa belirli hususlara vurgu yapılan beyanlarda bulunmuřlardır.

Diđer taraftan ilgili kamu kurumunda ūst yönetimin konuya yaklařımı, komisyona çađrılan tūm personeli istenilen yer ve zamanda eksiksiz olarak hazır bulundurmaları, konunun aydınlatılması için her tūrlū desteđin sađlanacađını belirtmeleri olumlu algılanabilecek hususlar olarak deđerlendirilmiřtir.

8.1.4. Kara Harp Okulu Ziyareti

Askeri Okullara iliřkin Őikāyetleri incelemek ūzere kurulan Alt Komisyon, alıřmaları kapsamında yapılan toplantılarda; gerek mūřtekilerin Őikāyet ve iddialarını gerekse bu hususlara iliřkin ilgili idarenin deđerlendirme ve beyanlarını dinlemiřtir. Bu kapsamda; gerek Komisyonumuzun konuya iliřkin çalıřmalarına temel teřkil eden ve farklı tarihlerde farklı kiřilerden gelen birçok dilekçedeki olay ve olguların daha iyi anlařılabilmesi, gerekse ilgili idarenin beyanlarının daha sađlıklı deđerlendirilebilmesi adına, Kara Harp Okulunun bazı fiziki mekānlarının yerinde grūlmesinin faydalı olacađı dūřūnūlmūřtur. Söz konusu yerinde inceleme için Alt Komisyon ūyeleri, Komisyon Uzmanları ve bilirkiřilerden oluřan bir heyetle ziyaret gerçekleřtirilmiřtir.

Konuya ilişkin Alt Komisyon çalışmalarının son aşaması olarak 19/4/2012 tarihinde gerçekleştirilen ziyarette; Kara Harp Okuluna gidilerek sunulan eğitim hakkında bilgi alınmış, şikâyet konuları muhataplarına doğrudan sorulmuş ve şikâyet dilekçelerinde sıklıkla belirtilen meşhur “birinci amfi” başta olmak üzere tüm ilişkili mekânlar gezilmiştir.

Alt Komisyon Üyeleri ile yapılan Kara Harp Okulu ziyareti, Komisyonun titizlikle tüm iddiaları yerinde görmek istemesini göstermesi bakımından anlamlıdır. Dilekçelerde bahsedilen mekânların incelenmesi, kavramların tam olarak yerleşmesi ve daha sağlıklı değerlendirmeler yapılabilmesi bakımından faydalı olmuştur. Bizzat okul komutanının heyeti karşılması, başından sonuna kadar tüm faaliyete iştirak etmesi ve her konuda ayrıntılı bilgi vermesi de konuya gösterilen hassasiyeti yansıtmaya bakımdan önemlidir.

8.2. Doç. Dr. Cihat Kağan GÜRKAN Tarafından, Alt Komisyon Faaliyeti Kapsamındaki İncelemelere İlişkin Hazırlanan 23/4/2012 Tarihli Raporda;

Askeri okullardan ayrılan öğrencilerin şikâyet dilekçelerinde belirttikleri ayrımcılığa ve bezdiriye maruz kalma, tazminatların belirlenmesinde haksızlığa uğratıldıkları gibi konularla ilgili olarak sorunun çözümünde yardımcı olmak amacıyla bilirkişi olarak tayin edildiği,

Konunun anlaşılması için öncelikle ayrılan öğrencilerin şikâyet dilekçelerinin ve bir kısım öğrencinin Milli Savunma Bakanlığında istenen şahsi dosyalarının incelendiği, ek olarak bu öğrencilerden on beş kişiyle bireysel görüşmeler yapıldığı, bu aşamada şikâyet konularına ilişkin tespitlerin ve sorunun çözümüne yönelik görüşlerin olduğu,

Öğrenciler verdikleri şikâyet dilekçelerinde genellikle; Hava/Kara Harp Okulu, Astsubay Meslek Yüksek Okulu yaz kamplarında ayrımcılığa maruz kaldıkları, gece uykusuz bırakıldıkları, susuz bırakıldıkları ve sonrasında fazla miktarda suyu bir defada içmeye zorlandıkları, kendilerine yapılması imkânsız görevler verildiği, hakarete maruz kaldıkları, ayrılmaları yönünde imalarda ve açık ifadelerde bulunduğu şeklinde iddialara yer verildiği, bunların yanında Askeri Lise düzeyinden ayrılanların da bulunduğu,

Öğrencilerin dilekçelerinde ve yüz yüze yapılan görüşmelerde genellikle ifade ettikleri beklentilerin; tazminatın düşürülmesi ya da kaldırılması, iade-i itibarın sağlanması, kendilerinden sonra gelenlerin benzer sıkıntılara maruz kalmaması ve suçluların ceza alması hususlarında olduğu,

Bireysel görüşmelerde öğrencilerin neden ayrımcılığa maruz kaldıklarına yönelik düşüncelerinin birbirinden farklılık gösterdiği, kimileri muhafazakâr aile yapısına sahip olduğu ya da annesi başörtülü olduğu için ayrılmaya zorlandığını düşünürken, diğerlerinin babalarının emniyet mensubu olmasının bunda etkili olabileceğini belirttiği, fakat öğrencilerin

tahmin ettikleri bu nedenleri teyit edecek üstlerinin herhangi bir davranış ya da sözünün olmadığı,

Astsubay okulundan ayrılan bir grup öğrencinin ise önceleri okula kabul edilmişken sonrasında uygun olmadıkları gerekçesiyle ilişkilerinin kesildiği, mahkemeye başvurarak haklarını iade aldıkları, ancak geri döndüklerinde gördükleri muameleye dayanamayarak tekrar ayrılmak zorunda kaldıkları,

Bireysel görüşme yapılan öğrencilerin ruhsal durumları değerlendirildiğinde hemen hepsinin farklı düzeylerde etkilendiğinin görüldüğü, bunlar arasında askeri okuldayken rahatsızlanarak psikiyatrik tedavi alanların da bulunduğu, bazılarının ise okuldan ayrıldıktan sonra psikiyatrik yardıma başvurarak ilaç tedavisi gördüğü, büyük bir kısmında görüşme sırasında aktif psikopatoloji bulunmamakla birlikte ayrılma sürecinden olumsuz etkilendiklerinin görüldüğü,

Yapıldığı ileri sürülen kötü muameleler, askeri okul sürecinin kesintiye uğraması ve ödeyecekleri tazminat miktarı, kişinin hayat tarzının değişmesi, ailenin ve çocuğun kendisinin yaşadığı hayal kırıklıkları, bundan sonraki hayatlarındaki belirsizlikler gibi faktörlerin öğrenciler üzerindeki olumsuz etkileri açıklayabileceği,

Bununla birlikte her bir öğrencinin okuldan ayrılma sürecini algılaması ve anlamlandırmasının farklı olduğu ve buna bağlı olarak her birinin etkilenme düzeyinin de aynı olmadığı, kimi öğrencilerde askeri okul sırasında da var olan psikopatolojiye yatkınlıkların bunların etkilenme düzeylerini arttırdığı,

Bunun yanında tazminat ödeme zorunluluğunun çocuklar üzerinde olumsuz bir baskı oluşturduğu, ailelerine yük oldukları için kendilerini suçlu hissettiklerinin gözlemlendiği, görüşmeler sırasında tazminat ödeyemediği için ayrılmayanların olduğundan da söz edildiği, ayrılma durumunda oluşan maddi sorunların da öğrencilerin psikolojik etkilenme düzeyini etkileyen önemli bir faktör olarak göze çarptığı,

Bazı öğrencilerin lise döneminde sorun yaşamadıklarını ve intibak döneminde ayrılmaya karar verdiklerini ifade ettikleri, bununla birlikte ayrılma nedenlerinin kişiler arasında çok farklılık gösterdiği, örneğin sivil mahkeme kararıyla astsubay okuluna geri dönen astsubay adaylarının ordudaki görevlerine devam edemediğinin görüldüğü,

Bundan başka dosya incelemesinde sağlık sorunu olan ve beden eğitimi derslerinden muaf olacağı yönünde rapor bulunan bir askeri lise öğrencisinin beden eğitimi dersinden kaldığı için devre kaybederek okuldan atıldığının görüldüğü,

Görüşülen öğrencilerin dilekçelerinde en çok şikâyetçi oldukları askeri personelden 13 kişiyle 29/3/2012 tarihinde heyet olarak yüz yüze görüşüldüğü, askeri personelin iddia olunan eylemleri uygulamadıklarını ifade ettikleri, zaten isnat edilen eylemleri uygulamalarının

imkansız olduğunu, üstleri tarafından sürekli denetlendiklerini ve keyfi uygulamalara fırsat tanımayan bir yapının olduğunu anlattıkları,

Neden ayrılan her öğrenciye aynı matbu dilekçenin imzalatıldığı ile ilgili sorulara, bununla ilgili değişikliklerin üst düzeyde alınabilecek bir karar olduğu ve kendilerinin üstlerinin verdiği emirlerin dışında hareket edemeyeceklerini söyleyerek cevap verdikleri, diğer yandan Yüzbaşı Mevlüt SAĞLAM'ın diğer subaylardan farklı olarak öğrencilerine dilekçelerinde kendi el yazılarıyla ne istiyorlarsa yazmalarına izin verdiğini söylediği,

Bazı subayların kampın başlangıcından çok sonra, bazılarının ise kampın ilk günlerinde öğrenci dosyalarının kendilerine ulaştığını, ancak kendilerine herhangi bir fişleme listesi gelmediğini ifade ettikleri, bazı başarılı öğrencilerin neden kamp süresinde ayrılmaya karar verdikleri sorulduğunda nedenlerini ayrıntılı olarak bilmediklerini ancak yılın her döneminde ayrılmak isteyen öğrencilerle karşılaştıklarını anlattıkları,

Ayrılmak isteyen öğrencilerle kampta görüşen Rehberlik ve Danışma Uzmanı Teğmen Yasin GÖKER'in, ayrılmak isteyen öğrencilerin zaten bunu daha önce kafasında planlamış olduğunu ve görüşmelerde sıkıntılarını dile getirmekten çok kendi istekleriyle ayrılmak istediklerini söylediklerini ve öğrencilerin bunları formalite olarak gördükleri için görüşmeleri kısa tuttuklarını, görüşme notlarının da bu yüzden birbirine benzer olduğunu, üstlerinden aynı notun yazılmasına ilişkin bir emir almadıklarını, gerekli durumlarda öğrencileri psikiyatri uzmanına yönlendirdiklerini ifade ettiği,

Sivil Psikolog Defne FERAH'ın da şimdiye kadar kendilerine psikolojik baskı yapıldığı şeklinde bir şikâyet ile gelen hiçbir öğrenciyle karşılaşmadığını, öğrencilerin ayrılmalarının bu dönemde yoğunlaşmasının nedeni olarak; Askeri Liseye girdikleri dönemde fantastik düşünmenin daha ön planda olması ve mesleği tüm gerçek yönleriyle değerlendirememeleri, Harp Okulu döneminde ise gerçekliği daha iyi kavrayarak, edinecekleri mesleki kimlik konusunda düşüncelerinin değişebildiğini ifade ettiği,

Son aşamada Kara Harp Okuluna (KHO) heyet olarak gidilerek burada değerlendirmelerde bulunduğu, Kara Harp Okulu Komutanı ve askeri yetkililerin okullarını tanıtan bir brifing sunduğu ve bununla birlikte yöneltilen soruları cevapladıkları, sonrasında KHO içerisinde bir gezinti yapılarak, eğitim alanlarının ve iddialara konu olan amfilerin gösterildiği, baskı ve bezdiri konusundaki iddiaların kesin bir dille reddedilmesinin yanında alınan tazminatların da haklı olduğunun beyan edildiği,

Bazı öğrencilerin de dile getirdiği gibi tazminatların yüksek olmasının ve bu yükten kurtulma düşüncesinin öğrencileri, çoğu orta alt gelir düzeyinde olan ailelerine karşı baskı altına soktuğu ve bu süreçte yaşadıkları psikolojik örselenmeyi de kısmen açıkladığı,

Sonuç olarak gelinen noktada öğrencilerin süreçten psikolojik olarak olumsuz etkilenmelerinin çok farklı nedenlerle olmuş olabileceği, ancak psikolojik taciz ve bezdiri kapsamında yapıldığı ileri sürülen eylemlere ve öğrencilerin herhangi bir farklılıkları nedeniyle sistematik bir ayrımcılığa uğradıklarına dair somut kanıtlara ulaşılamadığı,

Bu konunun bir sorun olarak ortaya çıkışında tazminat ve buna bağlı aile baskısının da önemli olabileceği, tazminat sorununa makul bir çözüm sunulduğunda -eğer varsa- altta yatan nedenlerin daha net açığa çıkabileceğinin de göz önünde bulundurulması gerektiği, belirtilmiştir.

8.3. Doç. Dr. Hüseyin CİNOĞLU Tarafından, Alt Komisyon Faaliyeti Kapsamındaki İncelemelere İlişkin Hazırlanan 24/4/2012 Tarihli Raporda;

Askeri okullardan ayrılma dilekçesi vererek ayrılıp, daha sonra bu ayrılma kararını kendilerine uygulanan psikolojik şiddet ve yıldırma faaliyetlerinden dolayı almak zorunda kaldıklarını iddia edenlerin durumlarının incelendiği, özellikle 2008 yılından itibaren kendi isteğiyle okuldan ayrılan öğrencilerle ilgili istatistiklere bakıldığında bu rakamın oldukça yüksek olduğunun görüleceği,

Öğrenciler/Aileler ile yapılan görüşmelerde öne çıkan iddiaların; önceden hazırlanmış bir listede isimleri bulunan öğrencilerin “şok mangası” adı altında toplanarak müfredat dışı farklı eğitime tabi tutuldukları, gece uykusuz bırakıldıkları, susuz bırakıldıkları ve sonrasında fazla miktarda suyu bir defada içmeye zorlandıkları, kendilerine yapılması imkansız görevler verildiği, hakarete maruz kaldıkları, ayrılmaları yönünde imalarda ve açık ifadelerde bulunulduğu ve ayrılma kararının kendi özgür iradeleri ile değil de değişik baskı ve uygulamalar sonucu aldırıldığı hususlarından oluştuğu,

Bu uygulamaların genellikle İzmir Menteş İntibak Eğitimi Kampı süresince yapıldığı, bu eğitimi yaptıran personelin isimliklerini takmadan yaptıkları, bunu yaparken özellikle polis ve astsubay çocuklarını hedef aldıkları, önceden belirlenmiş standart bir formata bağlı olarak ayrılma dilekçelerinin zorla yazdırıldığı gibi hususların da diğer iddialar olarak sayılabileceği,

Milli Savunma Bakanlığında gelen öğrencilerin şahsi hal dosyalarının incelenmesi sonucunda Rehberlik ve Danışma Merkezi (RDM) uzmanlarınca yazılan ayrılma görüşme raporlarının genelde aynı olduğunun görüldüğü, ayrılma evraklarında standart ayrılma dilekçelerinin bulunduğu, tüm öğrencilerin aynı dilekçeyi kendi el yazılarıyla yazdıkları görülmüş ve normal olmayan bu durum araştırılarak bu dilekçe örneğinin okul idaresince ayrılma isteğini sözlü olarak belirten öğrencilere esas almaları gereken örnek dilekçe olarak verildiğinin tespit edildiği, bu dilekçe örneğinin Kara Harp Okulu İntibak Eğitimi Özel Yönergesinin ekinde mevcut olduğu,

29 Mart 2012 tarihinde dilekçelerde isimleri geçen 13 personelin Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe Komisyonunda bilgisine başvurulduğu, yapılan görüşmede önceden detaylı olarak hazırlanan soruların yöneltilerek verilen cevaplar sonrasında da Alt Komisyon üyeleri ve bilirkişiler tarafından, açıklanmasına ihtiyaç duyulan ilave hususların sorulduğu,

Bazı subayların kampın başlangıcından çok sonra, bazılarının ise kampın ilk günlerinde öğrenci dosyalarının kendilerine ulaştığını ve kendilerine herhangi bir fişleme listesi gelmediğini söyledikleri,

Personel ile yapılan görüşmelerde ortak olarak tespit edilen hususların yöneltilen genel ve özel sorularla araştırıldığı, görüşülen personelin; kendi başına bir kişi ya da gruba özel eğitimler yaptırmanın zor olduğu, eğitimlerin komutanlık onayı ile uygulandığı ve askeri hiyerarşik bir kontrol mekanizması tarafından sürekli kontrol edildiği, öğrencilere emir ve talimatlar dışında bir şey yaptırılması durumunda hukuki sorumluluk altına girileceği ve bu durumun kişisel kariyerlerini bitireceği veya olumsuz etkileyeceği hususlarına ortaklaşa vurgu yaptığı,

Söz konusu personelin ortaya çıkan şikâyetleri ise; öğrencilerin kendi istekleriyle ayrılmalarını tazminat nedeniyle ailelerine izah edememeleri, toplumsal baskı ile sivil hayata duyulan özlem, kuvvetli arkadaşlık bağı nedeniyle birbirinden etkilenme (topluluk psikolojisi ile hareket etme güdüsü) nedenleri ile açıkladığı,

19 Nisan 2012 tarihinde Alt Komisyon Üyeleri ile yapılan Kara Harp Okulu ziyaretinin, Komisyonun titizlikle tüm iddiaları yerinde görmek istemesini göstermesi bakımından oldukça anlamlı olduğu, dilekçelerde bahsedilen mekânların incelenmesinin kavramların tam olarak yerleşmesi bakımından faydalı olduğu, bizzat okul komutanının heyeti karşılması ve başından sonuna kadar tüm faaliyete iştirak etmesinin konuya gösterilen hassasiyeti yansıtmaması bakımından önemli olduğu,

Olaya bu noktada sosyo-psikolojik bir gözlemlerle bakıldığında bu öğrencilerin çoğunluğunun ayrılma kararını Askeri Lise mezuniyetini müteakip almalarının önemsenmesi gerektiği, Askeri Liseye giriş kararının 14 yaş civarında verildiği, bu yaşta olan çocuklarda kişilik ve kimlik tam oluşmadığından ve hukuki olarak da yetişkin olarak görülmediklerinden, otorite figürü olarak gördükleri kişileri dinledikleri ve onları kararlarında referans noktası olarak aldıkları,

Anlatılmak istenenin askerlik mesleğini seçme kararının çok erken yaşlarda verilmek zorunda olduğu ve aynı zamanda bu kararın daha çok ailelerce verildiği, ancak verilen ayrılma kararının sonuçlarıyla da daha çok ailelerin yüzleşmek durumunda kaldığı, yani yetişkin olan ancak halen okul çağında bulunan ve çoğunlukla da çalışmayan bu öğrencilerin askeri okullarda aldıkları eğitimin tazminatını da doğal olarak ailelerinin ödemek zorunda

olduğu, öğrencilerin genel profiline bakıldığında ise ailelerin daha çok orta ve alt gelir düzeyinde olduklarının görüldüğü,

Tabii ki tazminatların ödenmesinin bu tür aileler için neredeyse mümkün olmadığı, bu sorunun öğrencinin ailesiyle sosyal veya psikolojik düzlemlerde çatışmasına neden olabileceği, yasal olarak da geriye dönüş artık mümkün olmadığından öğrencilerin kendilerini çok daha zor bir psikolojik travmanın içerisinde bulabildiği,

Meselenin bir diğer boyutunun da kültürel olduğu, kültürel olarak askerlik mesleğinin diğer mesleklerden ayrı ve üstün görüldüğü bir toplum yapısının olduğu, böylesine bir mesleğe giriş hakkı kazanmış ancak mobbinge maruz kaldıkları için veya farklı nedenlerle okuldan ayrılmış bireylerin yakın ve uzak çevrelerince nasıl görüleceklerinin tahmin edilebileceği, hatta bu öğrencilerin girdikleri her ortamda kendilerini sürekli açıklamak durumunda kalabileceği ve bunun psikolojik olarak oldukça zor ve yıpratıcı bir durum olduğu,

Mevcut raporda konunun sosyo-psikolojik analizinin detaysız bir biçimde özetlendiği ve burada kesinlikle her öğrenci böyledir denmediği, ancak mevcut sosyo-psikolojik durumun arz edilmeye çalışıldığı,

Yapılan çalışmanın başından itibaren mobbinge maruz kaldığı iddia edilen öğrencilere ait bir profil çıkartılmaya çalışıldığı, ilk olarak muhafazakâr ailelerden gelen adayların mobbing uygulamalarına hedef olduklarının düşünülerek gerek öğrenci dosyalarından (aile fotoğrafları, istihbarat raporları ile haklarında yazılmış diğer raporlardan) gerekse de kendileri ile yapılan görüşmelerden bunun netleştirilmeye çalışıldığı, mağdur olduklarını iddia eden bazı öğrencilerin muhafazakâr ailelerden geldiklerini söylerken bazılarının da bu kategoride değerlendirilemeyecek ailelerden geldiklerinin görüldüğü, dolayısıyla sadece muhafazakâr öğrencilerin hedef alındığına dair kesin bir sonuca ulaşılamadığı,

İkinci olarak askeri liselerde iken akademik olarak yeterince başarılı olmayan ya da bir diğer ifadeyle vasatın altında ve ancak sınıflarını geçecek kadar iyi notlar almış öğrencilerin hedef alınmış olabileceğinin düşünüldüğü, gerek dosyalardan gerekse de yapılan görüşmelerden bu öğrencilerin arasında askeri liseyi derece ile bitirmiş birçoğunun varlığının tespit edildiği, zayıf öğrenciler de olmakla birlikte genel ortalamanın akademik olarak başarılı öğrencilerden oluştuğunun açıkça söylenebileceği, dolayısıyla akademik olarak yetersiz öğrencilerin ayrılmak zorunda bırakıldığı sonucuna da ulaşılamadığı,

Üçüncü olarak da askeri lisede iken disiplinsizlikleri ile bilinen öğrencilerin hedef alınmış olabileceğinin düşünüldüğü, ancak gene gerek dosyalar gerekse de görüşmelerden bu savın da doğrulanmadığı ve öğrencilerin arasında çok iyi disiplin puanı olanların mevcudiyetinin görüldüğü, hatta aralarında birçok öğrencinin disiplinli oldukları için ya takdirname ile ödüllendirildiği ya da değişik görevlere getirildiklerinin görüldüğü,

Mobbing konusunda üretilmiş eserler incelendiğinde bunların neredeyse hepsinin çok ilginç bir biçimde hemen tüm iş kollarında farklı derecelerde mobbing uygulamalarının olabileceğini içerdiği, ayrıca başka ilginç bir noktanın da en çok mobbing uygulamaların akademik camia içerisinde ve üniversitelerde meydana geldiğinin tespiti olduğu, dolayısıyla mobbingden arındırılmış bir iş kolunun mevcudiyetini iddia etmenin oldukça güç olacağı,

Asıl önemli olanın mobbing iddialarından sonra kurumların neler yaptıkları ve ne tip önlemler aldıkları hususu olduğu, yani mobbing uygulamalarının gelecekte tekrarını engellemek için yapılanların hayati öneme sahip olduğu, ilgili kurumların her bir mobbing iddiasını ciddiyle ele almasının ve gerekli tahkikat ve soruşturmaları gecikmeksizin yapmalarının olumlu değerlendirildiği,

Kendi isteğiyle ayrılan bütün öğrencilerin mobbing mağdurudur demenin doğru olmadığı, ancak bu ifadelerden bazı öğrencilerin mobbinge varan psikolojik baskılara maruz kalmadıkları anlamının da çıkartılmaması gerektiği, askerlik mesleğinin doğasındaki zorlukların ve bireyleri bu zorluklara alıştırmaya maksatlı uygulanan eğitimlerin yöntemleri ve içeriğinin her zaman için bunların bir mobbing aracı olarak kullanılmasına müsait olduğu, bu incelemede de bu durumu doğrular bireysel yanlış uygulamaların olduğunun düşünüldüğü,

Ancak mobbing iddialarının doğası gereği ispatlanması en zor ispatlar arasında olduğu, askerlik ve polislik gibi katı hiyerarşik anlayışın uygulandığı kurumlarda hem mobbinge maruz kaldığını iddia etmenin hem de bunu ispatlar deliller ve/veya tanıklar sunmanın neredeyse imkânsıza yakın güçlükte olduğu,

Bu noktada askeri okulların mobbing uygulamalarını engelleyecek tedbirler almalarının teşvik edilmesi gerektiği, alınabilecek tedbirlerden ve geliştirilebilecek noktalardan bazılarının ise;

a) Ayrılma dilekçelerinin matbu olmasının ve öğrencilere dayatılmasının oldukça yanlış bir uygulama olduğu, öğrencilerin ayrılma gerekçelerini istedikleri gibi yazabilmeleri için onlara kolaylıklar sağlanması,

b) Kendilerini stres altında hisseden öğrencilerin karşılarında gene rütbeli Rehberlik ve Danışma Merkezi (RDM) uzmanlarını görmelerinin psikolojik danışma hizmetlerinin kalitesini düşürebileceği, RDM uzmanlarının sivil memurlar olmalarının ya da en azından sivil kıyafet giymelerinin sağlanabileceği,

c) Askeri eğitim kurumlarında ara kademe idarecilerden bağımsız, onların kontrol ve denetimlerinin dışında ayrı bir şikâyet mekanizmasının geliştirilmesi gerektiği, yani ciddi şikâyetleri olan öğrencilerin okul komutanı veya yardımcısı düzeyindeki birisine ulaşmalarını sağlayacak bir mekanizmanın ihdası,

d) Akademik danışmanların öğrencilerle daha çok münasebet içerisine girmelerinin uygun olacağı, bu danışmanların öğrencinin akademik başarısındaki değişikliklerin nedenlerini araştırmaları ve bu araştırmalarda buldukları önemli konuları yetkili mercilere iletmelerinin yolunun açık tutulması,

e) İdare ve öğrenci velileri arasında daha sıkı bağların kurulması gerektiği, periyodik olarak yüz yüze, telefon ile ve yazılı iletişim yoluyla öğrencinin özel durumunu daha net bildiği kabul edilen ailesi ve okul idaresi arasında daha yapıcı ve sonuca götürür iletişimin sağlanması,

f) Öğrencilerin aileleri ve diğer sevdikleriyle irtibatlarının daha kuvvetli olmasına çalışılması, öğrencilerin istediklerinde bunlarla yalnız bir biçimde telefonla görüşme imkânlarının daha fazla önünün açılması,

g) RDM uzmanlarınca hazırlanan ve öğrencinin dosyasına konan Harbiyeli Danışma Sonucu Koordine Formunda yazılan ifadeler neredeyse ayrılma talebinde bulunan bütün öğrenciler için standart ifadeleri içerdiğinden, RDM uzmanlarının daha bağımsız ve hiyerarşik bağlardan uzak çalışabilecekleri ortamların kendilerine sağlanması,

h) Ayrıca, öğrencilerin akademik başarılarını, disiplin durumlarını, sağlık durumlarını (fiziksel ve psikolojik), ödül-ceza durumlarını, psiko-sosyal durumlarını toptan izleyecek bir mekanizma oluşturulması, bu mekanizmanın da yukarıda sayılan konularda düşüşler görülen öğrencilerle ilgili kararlar verebilecek kapasitede olmasına özen gösterilmesi,

i) Askeri Lise kaynaklı öğrencilerin Harp Okullarına katılıştan sonra motivasyon düzeylerinde ve beklentilerinde ciddi düşüşler yaşadıkları ayrılma oranlarındaki yükseklikten anlaşıldığından, bu öğrencilerin Harp Okullarına gelmeden uygun bir zaman önce Harp Okulları ve buralarda verilen askeri eğitimler konusunda gerçekçi bir biçimde bilgilendirilmeleri ve beklenti düzeylerinin gerçekçi boyutlara çekilmesi,

j) Toplu yürütülen sportif ve askeri eğitimlere en az bir RDM uzmanının aktif katılımının sağlanması, bu uzmanın eğitimin dozajıyla ilgili görüş ve önerilerinin dikkate alınması konusunda da gerekli düzenlemelerin yapılması

gibi hususlarda olabileceği,

Tüm bunların yanında, gerek ayrılmak zorunda kalanların gerek kendi istekleriyle ayrılma kararı alanların ve özellikle de bunların ailelerinin içerisinde bundukları zor ekonomik durumla ilgili Yüce Meclisin de yapması gerekenler olduğunun düşünüldüğü, tazminatlara ilişkin ödeme kolaylıkları getirilmesi ve diğer üniversitelere yatay geçişlerde kolaylıkların artırılması gibi düzenlemelerin, görüşülen bazı öğrencilerce şikâyetlerinin büyük bir kısmını ortadan kaldıracak olduğunun vurgulandığı,

Ancak bilindiği gibi bu konular mevzuat değişikliği gerektirdiğinden, bunların Yüce Meclisin öncelikli gündemine alınmasının sağlanmasının önemli olduğu, bu tip faaliyetlerin bu durumda olan gençlerin ve ailelerinin kendileriyle ilgilenildiği ve seslerinin en yetkili birimlerce duyulduğu konusunda onları ve kamuoyunu ikna edeceği,

Belirtilmiştir.

9. Usul ve Esasa İlişkin Değerlendirme

9.1. Genel Olarak

Komisyon Başkanlık Divanı 23'üncü yasama döneminde, konuya ilişkin yapılan benzer başvurular, kanuni düzenleme boyutu ağır bastığından dolayı, işin esasına girmeksizin usulden ret işlemi yapmıştır. Ancak Komisyonumuza, 24'üncü yasama döneminde "Askeri okulda mobbinge maruz kaldıkları ve haksız olarak ilişkilerinin kesildiğini iddia ederek; konunun araştırılmasını, askeri okullardan ilişkisi kesilenlerin tazminat yükümlülüğünün azaltılmasını/kaldırılmasını" talebini içeren dilekçeleri; aynı konuda çok sayıda başvurunun devam etmesi ve farklı tarihlerdeki birçok dilekçedeki olay ve olguların örtüşmesi, idari uygulamaya ilişkin yeni boyutlar kazanması ve Harp Okulundan ayrılmaya neden olan intibak kamplarındaki iddiaların anlaşılmasına ihtiyaç duyulması nedeniyle esastan incelemeyi uygun görmüştür.

Dilekçeler üzerinde yapılan usule ilişkin incelemelerde gündeme alınan dilekçelerin, 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun ve TBMM İçtüzüğü'nün 115 ilâ 120'nci maddelerinde belirtilen koşulları taşıdığı görülmüş, dilekçelere konu edilen hususların Dilekçe Komisyonu Genel Kurulunda (DKGK) esastan incelenmesi uygun bulunmuştur.

Bu kapsamda aşağıdaki unsurlar incelenmiştir;

9.2. Ayrımcılık ve Mobbing İddiaları

Ayrımcılık iddialarına ilişkin dosya kapsamındaki dilekçeler ve ilgili Kurumların konuya ilişkin açıklamaları incelenmiştir. Komisyonumuza intikal eden şikâyet dilekçeleri incelendiğinde; Kara Harp Okuluna kayıt yaptırarak intibak eğitimine katılan öğrencilerden "eğitim eksikliği olanlar" ve "disiplin eksikliği olanlar" gerekçeleriyle belirlenen bazı öğrencilerin farklı bir eğitim programına tabi tutularak ayrımcılık yapıldığının iddia edildiği görülmüştür. Bu eğitim sırasında eğitim gerekleriyle bağdaşmayan ve gerek fizyolojik gerek psikolojik işkenceye varan muamelelere tabi tutuldukları, sürekli ve sistemli olarak yapılan bezdiri (mobbing) uygulamaları nedeniyle Kara Harp Okulundan kayıtlarını sildirmeye mecbur bırakıldıkları hususlarında şikâyetlerin yoğunlaşarak arttığı görülmüştür.

Dilekçelerde yer alan iddialarla ilgili olarak konunun muhatabı kurumlarla yapılan yazışmalarda cevap olarak; “iddiaların incelendiği, inceleme sonucu iddiaları doğrulayacak bulgulara rastlanmadığı” şeklinde ifadeler yer almıştır. Söz konusu iddiaların incelenmesi noktasında idarenin verdiği genel cevapların, konunun layıkıyla anlaşılmasında yeterli olmayabileceği düşüncesiyle, söz konusu iddialara ilişkin ilgili idarenin tanzim ettiği inceleme veya soruşturma raporlarının, müştekilerin ifadelerini de içerecek şekilde tüm belge ve ekleri ile birlikte tarafımıza intikal ettirilmesi istenmiştir.

Milli Savunma Bakanlığı aracılığıyla istenilen belge ve raporlardan; müşteki öğrencilerin iddialarının, hem askeri eğitim kurumları içinde denetim mekanizmaları tarafından incelendiği, hem de Genelkurmay Başkanlığınca konuyu tetkik etmekle görevlendirilen Ege Ordu Komutanlığınca 13/8/2011 tarihli ve 1580-811-11/Dismor.Ş sayılı Gizli İdari Tahkikat Raporuna bağlandığı görülmüştür. Yapılan idari soruşturmalarda iddiaların ele alındığı ve konu ile ilgisi olabilecek çok sayıda görevli ve tanığın ifadelerine başvurulduğu görülmüştür. Ancak bu idari tahkikat süreçleri her ne kadar titizlikle yapılsa da kurum içi katı hiyerarşik yapının, özellikle tanık ifadeleri üzerinden ortaya çıkarılabilecek hususların ispatını ne derece güç kılacağı değerlendirmeden tümüyle uzak tutulmamalıdır.

Yine ayrımcılık iddialarına ilişkin bir çalışma olarak Milli Savunma Bakanlığı aracılığıyla ilgili askeri eğitim kurumundan istenen seçilen öğrencilere ait özlük dosyaları, güvenlik soruşturmaları, disiplin dosyaları, ayrılma evrakları, ayrılma dilekçelerinin içeriği, RDM uzmanlarınca yazılan ayrılma görüşme raporları ve ilgili diğer bilgi ve belgeler üzerinde incelemeler yapılmıştır. Bu noktada; özellikle öğrenciyi ya da ailesini olumsuz yönde ön plana çıkartacak herhangi bir yazı, evrak veya doküman bulunup bulunmadığı değerlendirilmiş, öğrenciler hakkında derlenen bazı bilgilerin, ilerleyen okul ve meslek hayatlarında potansiyel ayrımcılık emareleri olarak değerlendirilebilecek kayıtlar olduğu düşünülmüştür. Öğrencilerin anne ve kız kardeşleri gibi aile fertlerinin giyim tarzlarına ilişkin yapılan değerlendirmeler, öğrencinin gittiği bir dersane veya etüt merkezini tercih nedenlerinin irdelenmesi ve hatta yanına konulan bir soru işareti, ailesinin evindeki tablo, biblo, bardak ve kadeh çeşitlerinin tespiti gibi hususlar doğrudan bir ayrımcılık olarak nitelendirilmeyebilirse de, gelecekteki öğrencilik ve meslek hayatında her zaman nesnel olmayan bir algıya vesile olabilecek kayıtlar olarak şahsi hal dosyasında kalacaktır. Bu nitelikteki bilgilerin tespiti ve değerlendirilmesi ; *12/4/2000 tarihli ve 24018 sayılı Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Yönetmeliğinde* belirlenen, *güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasında araştırılacak hususlar* bakımından sonraki alt başlıkta mevzuata uygunluk yönüyle de ele alınmıştır.

Askeri okullardan ayrılan öğrencilerin mobbinge maruz kaldığı iddialarında dikkate değer bir diğer önemli noktanın da ayrılma istatistikleri olduğu görülmüştür. Aşağıdaki tabloda ayrıntılarına yer verilen rakamlarda Kara Harp Okuluna son dört yılda Askeri Liselerden katılan öğrencilerin ayrılma oranlarının yüksek seyretmesi, uygulanan eğitim programları veya var olan genel tutumda gözden geçirilmesi gereken hususlar olabileceği kanısını uyandırmıştır. Özellikle 2009, 2010 ve 2011 yıllarını içeren son 3 yıllık ayrılma istatistiklerine bakıldığında; asıl öğrenci kaynağını oluşturan Askeri Liselerden gelerek Kara Harp Okuluna katılanların ortalama 1/3 'ünün ayrılmış olması, Askeri Liseden gelen öğrenci kaynağına ilişkin kimi sorunlar olduğunu göstermektedir. Benzer şekilde Hava Harp Okuluna ilişkin şikâyetlerde de; ihtiyacın çok üstünde alımlar yapıp, sistemli bir sayıyı azaltma anlayışı olduğuna yer verilmiştir. Daha lise çağında özenle seçilen ve yetiştirilmeleri tüm yönleriyle idarenin inisiyatifinde olan bu seçkin insan kaynağının söz konusu oranlarda mesleğe kazandırılmaması, kamu yararı açısından da olumsuz bir durum olarak değerlendirilmiştir.

Kara Harp Okulundan Ayrılanlara İlişkin İstatistikler:

2011 Yılı	Katılan	Ankara'da Ayrılan	İzmir'de Ayrılan	Toplam
Askeri Lise	328	48	64	112
Sivil Kaynak	818	67	75	142
				254

	Askeri Lise		Sivil Kaynak		Toplam Ayrılan
	Katılan	Ayrılan	Katılan	Ayrılan	
2011	328	112	818	142	254
2010	363	117	795	183	300
2009	379	100	695	145	245
2008	595	122	222	20	142

Askeri bürokratlar tarafından öğrencilerin büyük oranlarda ve yoğun biçimde ayrılmaları; her ne kadar 2008 yılında 926 sayılı *Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun 115'inci maddesinde* yapılan değişiklikle (Değişik:24/4/2008-5758/6) askeri öğrencilerin istifa hakkı süresinin mezun olacakları yılın temmuz ayının son gününe kadar uzatılması ve 24/4/2010 tarihli ve 27561 sayılı *Yükseköğretim Kurumlarında Önlisans Ve Lisans Düzeyindeki Programlar Arasında Geçiş, Çift Anadal, Yan Dal İle Kurumlar Arası Kredi Transferi Yapılması Esaslarına İlişkin Yönetmelikte* değişiklikle istifa eden askeri öğrencilerin yatay geçiş hakkından yararlanabilmesi hususlarına bağlansa da, konuya ilişkin gözden

geçirilmesi gereken başka hususların da olabileceği değerlendirilmelidir. Zira bir kurumun mensupları yapılan en ufak bir mevzuat değişikliğinde dahi, ömür boyu hizmet etmek fikri ile geldikleri yapıdan yüksek bir tazminat pahasına ayrılmayı göze alıyorlarsa, yapılan uygulamalar hem mobbing yönü itibariyle hem de mobbing olmadığı varsayılsa bile öğrenci ve personel tarafından algılanma biçimi itibariyle yeniden ele alınmalıdır.

Bu noktada; askeri eğitim uygulamalarının pedagojik altyapısı, başta intibak kampı olmak üzere yaptırılan askeri eğitimlerin yöntemleri ve dozu, eğitim uygulamaları yaptıran daha alt rütbelerdeki genç eğitim subaylarının öğrenci psikolojisine yönelik eğitimleri ve öğrenciye karşı tutumları, Rehabilitasyon ve Danışma Merkezi uzmanlarının verdikleri danışma hizmetlerin içeriği gibi hususlarda neler yapılabileceğine ilişkin özeleştirme mekanizmaları gündeme getirilmelidir. Bu neviden sorunlara ilişkin gelişmiş ülke örneklerinde askeri bürokrasinin aldığı tedbirler de incelenmelidir. Böylelikle, hiyerarşik düzenin ve askeri eğitim uygulamalarının içeriğinin getirdiği yapı nedeniyle mobbinge uygun bir ortam oluşmasının veya öğrencilerce bu şekilde algılanmasının önüne geçilebilecektir.

9.3. Yürürlükteki Mevzuat Hükümleri Açısından Konunun Değerlendirilmesi

Askeri okulda ayrımcılığa uğradıklarını ve haksız olarak ilişikinin kesildiğini iddia ederek; konunun araştırılmasını, askeri okullardan ilişik kesilenlerin tazminat yükümlülüğünün azaltılmasını/kaldırılmasını talep eden dilekçelerin Alt Komisyon kurularak derinlemesine incelenmeye başlamasıyla, şikâyet konusu her husus alt başlıklar halinde ele alınmıştır. Şikâyete konu her alt başlığın müstekiler yönünden mağduriyet doğuran yönleri, idare açısından uygulamaya yönelik elzem yönleri ve konuya ilişkin meri mevzuat hükümlerinin ne öngördüğü birlikte anlaşılmalı çalışılarak değerlendirilmiştir. Bu alanda düzenleme yapan ve bu bölümde değerlendirmeye konu edilen Anayasa, kanun ve yönetmelik hükümleri Raporun; 3.İlgili Mevzuat başlığında referans olarak yer almaktadır.

Bu bağlamda şikâyet konusu olan alt başlıklardan biri, askeri eğitim kurumlarından ilişik kesilen öğrencilerin askerlik yükümlülükleri devam ettiğinden, okuldan ayrılmaya müteakip temel askerlik eğitime alınmak durumunda olmalarıdır. Bu hususta 21/6/1927 tarihli ve 1111 sayılı Askerlik Kanununda, 28/5/2003 tarihinde yapılan değişiklikle; “*Harp okulları, Gülhane Askeri Tıp Akademisi ve astsubay meslek yüksek okulları veya Türk Silahlı Kuvvetleri adına okudukları üniversite, fakülte veya yüksek okullardan ilişik kesilenlerin, bu okullarda ay olarak okudukları sürenin üçte biri muvazaflık hizmetinden sayılır...*” hükmü getirilmiştir. Yalnızca üçte birlik sürenin muvazaflık hizmetinden sayılması dilekçiler tarafından eleştiri konusu edilmektedir. Zira intibak kampından başlayarak, Harp Okullarının eğitim dönemi ve yaz eğitim kampları olmak üzere askeri öğrenciler ciddi bir disiplin ve hiyerarşik yapı içerisinde hayatlarını sürdürmektedirler. Hatta bu hiyerarşik yapı, bazı

öğrencilerin derslerde sorulara cevap verememe ve dikkatsizlik gibi nedenlerle aldıkları cezaların disiplin dosyalarında görülmesinden de anlaşılacağı üzere, eğitimin akademik ayağında da devam etmektedir. Kaldı ki; 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu, 1602 sayılı Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kanunu, 211 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu gibi her türlü askeri yasal düzenlemede Harp Okullarında okuyan öğrenciler asker kişi kabul edilip o minvalde muamele edilmektedir. Konu askerlik hizmeti olduğunda ise muvazaflık hizmetinden sayılan süreyi üçte bir ile sınırlamak, bu alanı düzenleyen genel kanuni çerçevenin mantığıyla çelişir bir görüntüye neden olmaktadır.

Askeri okullardan ayrılan askeri öğrencilerle ilgili şikayet konusu hususlardan bir diğeri de, 4/7/1972 tarihli ve 1602 sayılı Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kanununun 21'inci maddesinin; “...*disiplin suç ve tecavüzlerinden ötürü disiplin amirlerince verilen cezalar yargı denetimi dışındadır.*” hükmünü amir bulunması nedeniyle öğrencilere verilen cezaların esas bakımından denetime tabi tutulamamasıdır. Bu hüküm nedeniyle asker kişi sayılan bu öğrenciler idare hukuku bakımından hakkını arayamamakta, bu alanda görevli kılınan Askeri İdare Mahkemeleri de verilen disiplin cezalarının esasına ilişkin hukuki bir tasarruf sergileyememektedir. Bu konuya ilişkin hüküm ve uygulamalar; verilen disiplin cezalarının ve düşürülen disiplin puanlarının keyfi olarak kullanılabilmesine neden olabilecek istismara oldukça açık bir alan olması nedeniyle, yasal düzenleme açısından yeniden değerlendirilmeye muhtaç görünmektedir.

Söz konusu hükmün yeniden düzenlenmesi noktasında doğan ihtiyacın bir diğer ayağı da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihatlarından kaynaklanmaktadır. Kamuoyunca malum olduğu üzere Türkiye'nin AİHM nezdinde mahkûm olduğu dava sayısını azaltmak adına mevzuatta birçok alanda uyarılma ve değişiklikler yapılmıştır. 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 135'inci maddesi, 13/2/2011 tarihli ve 6111 sayılı Kanununun 113'üncü maddesi ile değiştirilerek daha önce bir üst disiplin amiri veya disiplin kurullarında itiraz konusu edilebilen uyarma ve kınama cezalarına karşı da idari yargı yoluna başvurma hakkı tanınmıştır. Bu bağlamda; gerek AİHM'in idarenin yargı denetimi dışında tutulan eylem ve işlemleri karşısındaki tutum ve içtihatları, gerekse sivil idarede her neviden disiplin cezasının artık idari yargı konusu edilebiliyor olması göz önüne alınarak bu alandaki söz konusu düzenleme yeniden değerlendirilmelidir.

Askeri okullardan ayrılan öğrencilerin ve ailelerinin sonrasında yaşanan süreçte yaşadıkları en ciddi problemlerden birinin de tazminat ödemeleri hususu olduğu görülmektedir. Söz konusu tazminat kalemlerinin sosyal devlet anlayışı ve hakkaniyet ilkeleri çerçevesinde yeniden gözden geçirilmesinin gerekliliği konusundaki kanaatler Raporun ilgili

bölümlerinde detaylarıyla paylaşılmıştır. Ancak mevzuat açısından tazminat kalemlerinin yeniden gözden geçirilmesinin yanında yapılabilecek başka düzenlemeler de düşünülmelidir. 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, Devlete olan borçların askerlik hizmeti süresince tehir edilmesini içeriyorsa da bu tehir sürecine askeri okullardan ayrıldıktan sonra üniversitelerde yükseköğrenim sürecine başlamış öğrencilerin eğitimlerini tamamlaması da eklenerek mevzuattaki hüküm geliştirilebilir. İkincil mevzuat olarak 3/9/1985 tarihli ve 18857 sayılı “*Askeri Okullara Alınan Öğrenciler İle Silahlı Kuvvetler Hesabına Fakülte Ve Yüksek Okullarda Okuyan Öğrenciler İçin Yüklenme Senedi Düzenlenmesine Ve Bu Okullardan Çeşitli Sebeplerle Ayrılacak Öğrencilere Veya Kefillerine Ödettirilecek Tazminata Dair Yönetmelik*” in de bu esasa uygun hale getirilmesi gerekir. Yapılabilecek düzenleme ile ilişik kesme tarihinden itibaren 2 yıl içinde yükseköğrenime başlamış olanlar ile askerlik hizmetine başlamış olanlara ödeme kolaylığı sağlanarak ailelerin ekonomik anlamda zor durumda kalması önlenebilir. Bu şekilde hem ödeme yükümlülüğünde bulunan borçluya borcunu ödemesi imkânı verilmiş, hem de alacaklı idare ile borcun ödenmesinden sorumlu olan kişiler arasında çıkabilecek uyuşmazlıklar önlenmiş olacaktır.

Tazminat kalemlerinin hesaplanması noktasında; başta 30/5/1949 tarihli ve 5401 sayılı Askeri Öğrencilerden Başarı Gösteremiyenler Hakkında Kanun olmak üzere, 27/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 11/5/2000 tarihli ve 4566 sayılı Harp Okulları Kanunu, 17/11/1983 tarihli ve 2955 sayılı Gülhane Askeri Tıp Akademisi Kanunu, 11/4/2002 tarihli ve 4752 sayılı Astsubay Meslek Yüksek Okulları Kanunu, 8/5/1988 tarihli ve 3466 sayılı Uzman Jandarma Kanunu gibi yasa metinleri; “*Sağlık sebepleri dışında askeri okullarla yüksek öğrenim kurumlarından çıkarılan öğrencilere, personel ve amortisman giderleri hariç, Devlet tarafından yapılan bilimum masraflar faizi ile birlikte mukavelesi gereğince ödettirilir.*” ilkesini temel almaktadır. Bu temel hesaplama usulündeki; “*personel ve amortisman giderleri hariç*” ibaresi mezkur Kanun metinlerine 19/6/2010 tarihli ve 6000 sayılı Kanunla eklenmiştir. 6000 sayılı Kanunun Genel Gereğesinde konuyla ilgili olarak; bu iki kalemin Devlet açısından sabit giderler olup, askeri okuldan çıkarılan veya ayrılan öğrencilerin ayrılması veya öğrenime devam etmesi nedeniyle azalan veya artan masraf kalemleri olmadığı vurgulanmıştır.

Yine 6000 sayılı Kanunun Genel Gereğesinde; 3/9/1985 tarihli ve 18857 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmak suretiyle çıkarılan tazminatla ilgili Yönetmeliğin ekinde yer alan (Örnek 1) Yüklenme ve Kefalet Senedi Formatında, ödettirilecek masraf kalemlerinin tek tek sayıldığı, ancak bu sayılan masraf kalemleri içinde personel ve amortisman giderlerinin olmadığı belirtilmiştir.

Yukarıdaki bilgiler ışığında amortisman giderlerinin Devlet açısından sabit giderler olup, askeri okuldan çıkarılan veya ayrılan öğrencilerin ayrılması veya öğrenime devam etmesi nedeniyle azalan veya artan masraf kalemleri olmadığı hususunun, Kanun Koyucu tarafından temel ilke olarak benimsendiği açıkça ortadadır. Ancak Genelkurmay Başkanlığı Kara Kuvvetleri Komutanlığının yayımladığı 23/3/2011 tarihli ve 9700-17498-11/Prog. İnc. ve Muhs. Ş. (75) sayılı Başemir doğrultusunda hazırlanan *Kara Kuvvetleri Komutanlığına Bağlı Askeri Okul Öğrencilerinin Eğitim ve Öğretimleri Süresince Tazminata Esas Maliyetleri Broşüründe*; borcun hesabında dikkate alınmaması gereken amortisman giderlerinin, barındırma giderlerinin alt gider kalemleri olan koğuş ve yemekhane giderleri kalemlerinde tahsil edilmeye devam edilmekte olduğu görülmüştür. Bu noktada, koğuş ve yemekhanelerde yapılan masrafların öğrenciler için olduğu savunulabilir. Ancak amortisman tabi maliyetlerin Devlet açısından sabit giderler olduğu iradesinin Kanun Koyucu tarafından ortaya konduğu düşünüldüğünde, hala barındırma gideri kalemi altında öğrenciye yüklenen bazı kalemler bu kanuni düzenlemenin ruhuna aykırıdır. Örneğin miadı 15 yıl olan bir soyunma dolabının, miadı 15 yıl olan karyolanın, miadı 10 yıl olan bir kıyma makinesinin veya miadı 8 yıl olan bir yemek masasının giderlerinin yıpranma payı ölçüsünde de olsa öğrenciye yansıtılması; Kanunla koyulan iradenin dar yorumlanarak, yönetmelikle idare lehine uygulama geliştirilmesi olarak görülmüştür.

İlgili idare bu noktada gereken hassasiyeti gözeterek Yönetmeliği bu yönde düzenlemeli veya bu alanda da kanuni bir düzenleme ile yüklenme ve kefalet senedinde yer alan gider kalemlerinin içeriğinde demirbaş ve amortisman tabi eşyalara ilişkin masraflara yer verilmeyeceği belirtilmelidir.

Askeri okullardan ayrılan öğrenciler adına 18 yaşlarını doldurmalarını müteakiben, öğrenci harçlıklarından kesilerek yatırılan sosyal güvenlik primlerinin, ilişkilerinin kesilmesinin ardından tazminat kapsamında öğrencilerce geri ödenmesi hususu, tazminat kalemlerinin hesaplanmasında bir diğer önemli sorunu teşkil etmektedir. Uygulamada özellikle Harp Okullarındaki tazminat meblağının büyük bölümünü oluşturan öğrenci harçlıkları kaleminin önemsiz bir kısmının öğrencilerin eline geçmekte olup, ekseriyetinin sosyal güvenlik primi olarak kesintilere gitmesi şikayetler arasında önemli yer tutmaktadır. Bu konuda 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun 143'üncü maddesinin; "...Harçlıklardan vergi ve diğer kesintiler yapılmaz..." hükmünü amir bulunduğu görülmüş olup, bu uygulamanın da mevzuat açısından değerlendirilmesi düşünülmüştür.

Öğrenci harçlıkları içerisinde yer alan ve toplam tazminat miktarı içerisinde de önemli bir meblağı oluşturan sosyal güvenlik primleri, öğrencilerin herhangi bir sebeple ilişkilerinin kesilmesi halinde emekliliklerine de sayılmamakta, ancak tazminat kapsamında öğrencilerden

geri talep edilmektedir. 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda bu konunun yeterince açık düzenlenmemesinden kaynaklanan, öğrencilik süresince ilgili kurum tarafından yatırılan primlerin öğrencinin ilerleyen hayatında sigortalılık süresi bakımından hesaplanmaması hali, yasal düzenleme konusu edilmek üzere değerlendirilmelidir. 5510 sayılı Kanun ile 87'nci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır. Söz konusu maddede; *“Harp okulları ve astsubay meslek yüksekokullarındaki öğrenciler ile astsubay naspedilmek üzere temel askerlik eğitimine tâbi tutulanlardan eğitimlerini tamamlayamayanlar, fiili hizmet müddetleri ile fiili hizmet zamları 5 yılı doldurmuş bulunanlara bir şey verilmeyeceği, ancak tekrar iştirakçi olanların haklarının devam edeceği”* ifade edilmiştir. 5510 sayılı Kanunda da bu husus açıklığa kavuşturulmalı, ayrılan askeri öğrencilerin kurumlarınca ödenen primlerinin, tazminat içerisinde geri talep edilmemesi veya yersiz ödenmiş sayılarak iade edilmesi; hatta tekrar iştirakçi olmaları durumunda haklarının devam etmesi gibi farklı şekillerde formüle edilebilecek açık bir hüküm ilave edilmelidir. Buna ilişkin yapılacak düzenleme ile konunun mağduru yükümlülere ilave bir imkân sağlanmayacak, bilakis nimet-külfet dengesi gözetilerek, söz konusu durumun hakkaniyete uygun bir biçimde açıklığa kavuşturulması sağlanacaktır.

Şikâyet dilekçelerinde yer alan diğer bir alt başlık ise, son sınıf öğrencileri başta olmak üzere teşkil ettirilen Harbiye/Öğrenci Komuta Teşkilatının doğurduğu fiili durumlardır. Öğrencilik safhası henüz tamamlanmamış bazı Harbiyelilerden belirli bir kıdem ve başarı durumundakilerin, komuta kabiliyetlerini tecrübe edebilmeleri gibi iyi niyetli bir amaca dayanabileceği düşünülse de bu yapı zaman zaman sakıncalar doğurmaya açık durumdadır. Zira söz konusu yapının temsilcisi olan Harbiyeli, rütbe takmış meslek mensubu bir subay değil, halen öğrencidir. Bu durum, karşısındaki alt sınıf da olsa bir diğer öğrenci ile olan ilişkisinde, her iki taraf için de psikolojik menfi algılara ve önyargılı tutumlara neden olabilmektedir.

Bu konuda 4/1/1961 tarihli ve 211 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu; *“...askerî öğrencilerin, belirtilen hallerin dışında, gerek kendi aralarında gerekse erbaş ve erlere karşı astlık ve üstlük ilişkileri yoktur...”* hükmünü amirdir. Her ne kadar Harbiye/Öğrenci Komuta Teşkilatı uygulaması, öğrencilerin kendi aralarında astlık ve üstlük ilişkisi olacağı hususunda belirtilen hallerden biri olarak değerlendirilebilirse de, öğrencilerin birbirleri ile ilişkisinin 211 sayılı Kanunun temel varsayımına uygun bir şekilde hiyerarşik üstünlük olmaksızın düzenlenmesi, olası sakıncaların önüne geçilmesi ve huzursuzlukların önlenmesi açısından değerlendirilmelidir.

Raporun 9.2. *Ayrımcılık ve Mobbing İddiaları* başlıklı bölümünde değinilen, Askeri Liselerden mezun olarak Kara Harp Okuluna katılan ve sonrasında ayrılan öğrencilerin

istatistiki verileri, sadece ayrımcılık iddiaları yönünden değil konuya ilişkin mevzuat açısından da ele alınması gereken bir husustur. 27/9/2001 tarihli ve 24536 sayılı Harp Okulları Yönetmeliğinin, *Öğrenci Kaynakları* başlıklı 43'üncü maddesi; "*Harp okullarının esas öğrenci kaynağı, askerî liselerdir. Ancak, ihtiyaç hâlinde harp okullarının programı ve amaçları doğrultusunda her yıl ilgili kuvvet komutanlıklarınca belirlenen ve Genelkurmay Başkanlığınca onaylanan sivil liselerden bu Yönetmelikte belirtilen şartları taşıyan öğrenciler de harp okullarına alınabilir...*" hükmünü amirdir.

Bu noktada değerlendirilmeye konu edilecek ilk husus, esas kaynağın askeri liseler olması gerektiğinin mevzuat tarafından öngörülmesidir. Ancak ihtiyaç halinde tali yol olarak sivil liselere öğrenci kaynağı olarak başvurulması gerekmektedir. Aşağıdaki tablodan çıkan sonuç ise sivil liselerden öğrenci temin edilmesinin bir yan yol olmadığı, mevzuatın aksine bir fiili durumun söz konusu olduğudur. Zira sivil liselerden katılan öğrenci sayısının 2009, 2010 ve 2011 yıllarında Askeri Liselerden katılanlara oranla 2 - 2,5 kat fazla olduğu görülmektedir. Üstelik son birkaç yıldır üst üste Askeri Lise kaynaklı öğrencilerin kat kat üstünde sivil kaynaklı öğrenci temin edilmesi, bu durumun beklenmeyen bir gelişme neticesinde ortaya çıkan bir yıllık bir istisna olarak görülmeyip, genel uygulama haline geldiği gerçeğini gözler önüne sermektedir.

Kara Harp Okulundan Ayrılanlara İlişkin İstatistikler:

	Askeri Lise		Sivil Kaynak		Toplam Ayrılan
	Katılan	Ayrılan	Katılan	Ayrılan	
2011	328	112	818	142	254
2010	363	117	795	183	300
2009	379	100	695	145	245
2008	595	122	222	20	142

24536 sayılı Harp Okulları Yönetmeliğine aykırı biçimde, Harp Okullarının esas öğrenci kaynağının sivil liseler haline gelmesi, Askeri Liselerin faydaları ve gerekliliği noktalarında da soru işaretleri doğurmuştur. 19/4/2012 tarihinde Alt Komisyon Heyeti ile yapılan Kara Harp Okulu ziyaretinde, Askeri Liselerin kurumsal yapı içindeki işlev ve faydaları hakkında Kara Harp Okulu Komutanı Tümgeneral Ferit GÜLER'den bilgi alınmıştır. Alınan bilgilerde; Askeri Lise kökenli bir öğrencinin yabancı dil altyapısının çok iyi olduğu, üniversite sınavı ve iş bulma kaygısı olmamasının ailesi için avantajlı bir durum olduğu, gelişme çağındaki öğrencinin vücudunun belirli bir aşamaya geldiği ve en önemlisi sisteme psikolojik olarak entegre olduğu belirtilmiştir. Ancak ülkemizin artan eğitim imkânları değerlendirildiğinde; iyi düzeyde yabancı dil bilen ve uygun fiziksel özelliklere sahip yeterli sayıda Harp Okulu adayı bulunabilmesinin çok güç olmadığı düşünülmektedir.

Üstelik yukarıdaki istatistikler dikkate alındığında, 2011 yılında Kara Harp Okuluna giren (ayrılanlar hariç) her 4 öğrenciden 3'ünün sivil lise kaynaklı olduğu görülmektedir. Sivil kaynaktan gelen bu öğrenciler de muhakkak ki gerekli lisan derecesi ve fiziksel yeterliliklere sahip oldukları için ve çeşitli aşamaları geçerek Kara Harp Okuluna kabul edilmişlerdir. Bu noktadan hareketle, şu an birer Harbiyeli olarak eğitim gören ve sivil kaynaktan gelen bu öğrencilerin iyi bir subay olmayacaklarının söylenemeyeceği düşünülmektedir. Nasıl askeri ortaokulların işlevleri değerlendirilerek askeri eğitim sisteminde belirli bir yıldan sonra bu okulların varlığına gerek duyulmadı ise, günümüz koşulları açısından Askeri Lise eğitimi de konunun uzmanı askeri bürokrasi tarafından tüm yönleriyle gözden geçirilip bu konuda yeni kanaatler oluşturulabilir.

Üniversite sınavı ve iş bulma kaygısı olmaması gibi unsurlar ise idare lehine unsurlar değildir. Aileler için avantaj olarak görülen bu hususlar, öğrenci okuldan ayrılarak tazminat yüküyle karşılaştığında yine aynı aileler için yıkım olmaktadır. 14 yaşındaki bireylerin hayatları hakkında sağlıklı karar verecek konumda olmadıklarının uzmanlarca da kabul edildiği düşünüldüğünde, yaşı olgunlaştıkça fikirleri değişen bazı öğrencilerin ayrılma oranlarındaki artış ve ayrılmasalar dahi gönülsüzce hizmet edecek meslek mensuplarına dönüşmeleri kurum için potansiyel bir huzursuzluk kaynağı olacaktır. Bugünlerde yapılan bir kanuni düzenlemeyle mecburi hizmet süresinin 15 yıldan 10 yıla düşürülmesinin hangi koşullarda toplumsal bir ihtiyaca dönüştüğü irdelenmeli, daha 14 yaşında, ailelerinin kararıyla, sivil hayat hakkında oturmuş bir fikir sahibi olmadan, Askeri Liseye başlayan bireylerin değil, kendi irade ve isteğiyle Türk Silahlı Kuvvetlerine hizmet etme kararını almış bireylerin kurumsal yapıya dâhil edilmesinin yollarının bulunması değerlendirilmelidir.

Değerlendirilecek ikinci husus ise; 24536 sayılı Harp Okulları Yönetmeliğinin, *Öğrenci Kaynakları* başlıklı 43'üncü maddesindeki; "... ihtiyaç hâlinde harp okullarının programı ve amaçları doğrultusunda her yıl ilgili kuvvet komutanlıklarınca belirlenen ve Genelkurmay Başkanlığınca onaylanan sivil liselerden bu Yönetmelikte belirtilen şartları taşıyan öğrenciler de harp okullarına alınabilir..." hükmü ile alınacak öğrencilerin hangi sivil liselerden gelebileceğinin Genelkurmay Başkanlığınca onaylanmasıdır. Eğer sivil lise kaynağından öğrenci alınması bir ihtiyaç olarak hâsıl olmuşsa, Harp Okulu öğrencisi olma şartlarını taşıyan her öğrencinin hangi liseden geldiğine bakılmaksızın Harbiyeli adaylığına talip olma hakkı bulunmalıdır. Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Milli Eğitim Bakanlığı tarafından onaylanarak eğitim faaliyetlerini sürdüren bir lisenin, belirli gerekçelerle dahi olsa Genelkurmay Başkanlığının onayına tabi olması, hizmete alınmada görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilememe gibi Anayasal bir ilkenin özüne mugayir görünmektedir.

Raporun 9.2. *Ayrımcılık ve Mobbing İddiaları* başlıklı bölümünde değinilen; öğrencilere ait özlük dosyaları, güvenlik soruşturmaları, disiplin dosyaları, ayrılma evrakları, ayrılma dilekçelerinin içeriği, RDM uzmanlarınca yazılan ayrılma görüşme raporları ve ilgili diğer bilgi ve belgelerde, özellikle öğrenciyi ya da ailesini olumsuz yönde ön plana çıkartacak içerikte herhangi bir yazı, evrak veya doküman bulunup bulunmadığı hususu bu bölümde de meri mevzuat hükümleri açısından değerlendirilmiştir.

Söz konusu alan; 12/4/2000 tarihli ve 24018 sayılı Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Yönetmeliği ile düzenlenmiş durumdadır. Bahse konu yönetmeliğin, *Türk Silahlı Kuvvetlerince Yapılacak Güvenlik Soruşturması Ve Arşiv Araştırması* başlıklı 9'uncu maddesi; "*Türk Silahlı Kuvvetlerinin kadro ve kuruluşlarında yer alacak personelin güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması, Türk Silahlı Kuvvetlerince bu Yönetmeliğe uygun olarak hazırlanacak yönerge uyarınca yapılır.*" hükmü yer almaktadır. Bu nedenle Türk Silahlı Kuvvetlerince işleme konulan *Silahlı Kuvvetler İstihbarata Karşı Koyma Koruyucu Güvenlik ve İşbirliği Yönergesince* ve sair düzenlemelerle bu alanda yapılacak uygulamalara ilişkin belirlenen kurallar, 12/4/2000 tarihli ve 24018 sayılı Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Yönetmeliği hükümlerine aykırı biçimde düzenlenemez. Ancak yapılan güvenlik soruşturmaları, hazırlanan personel kanaat raporları, aileye ilişkin yapılan değerlendirme formları üzerindeki incelemelerden, araştırılan hususların ilgili Yönetmeliğin, *Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırmasında Araştırılacak Hususlar* başlıklı 9'uncu maddesindeki konular ile sınırlı kalınmadığı veya araştırılacak hususlara ilişkin mevzuattaki hükümlerin geniş yorumlanabildiği tespit edilmiştir.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin kendi yapısına dâhil edeceği personeli detaylı biçimde araştırması olağan olmakla birlikte güvenlik soruşturması sürecinde; özel hayatın gizliliği, düşünce ve ifade hürriyeti gibi temel haklar göz ardı edilmemelidir. Tüm meslek hayatı boyunca katı bir emir-komuta zincirinde görev yapılan bir kurum olması hasebiyle, TSK'nın personel alımında her türden marjinal eğilime karşı kriterler koyarak hassasiyet göstermesi anlaşılabilir bir uygulamadır. Ancak toplumda geniş kabul gören inanç ve eğilimlerin dahi tespit konusu yapılmasının matbu hale gelmesi, gözden geçirilmesi gereken bir husustur. Zira böyle bir konuda karşı karşıya kalınan bireysel özgürlükler ve devletin güvenliği ikileminde çözüm; kişi hakkında yapılan araştırmaların mevzuattaki açık hükümlerle sınırlı tutulması, meri mevzuat hususlarının ötesinde ihtiyaçların doğduğu düşünülüyorsa da bu durumun yeni düzenlemelerle açık ve ayrıntılı hukuki altyapıya kavuşturulmasıdır. Ayrıca bu noktada bahse konu Yönetmeliğin 14'üncü maddesinin; "*İlgili bakanlık ile kamu kurum ve kuruluşlarının*

amirleri güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasını bu Yönetmelik hükümlerine göre yaptırmaktan sorumludurlar.” hükmünü içerdiği de unutulmamalıdır.

Komisyonumuzca incelenen dosyalardan anlaşıldığı üzere; bir öğrencinin annesinin veya kız kardeşinin başı açık/kapalı ve bakımlı bir kadın olması, oturduğu mahalle veya sitedeki (belki de hiçbir tanışıklığının olmadığı) insanların giyim tarzı ve oturma odalarında bira bardakları görüldüğünün değerlendirme notlarında yer alması, 12/4/2000 tarihli ve 24018 sayılı Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Yönetmeliğinin *Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasında araştırılacak hususlar* başlıklı 9’uncu maddesindeki konularla ilgili görünmemektedir. Bu bağlamda; öğrencinin anne ve kız kardeşlerinin giyim tarzlarına ilişkin yapılan değerlendirmeler, öğrencinin gittiği dersane veya etüt merkezini tercih nedenlerinin irdelenmesi ve tercih edilen etüt merkezinin isminin yanına konulan bir soru işareti, ailesinin evindeki tablo, biblo ve bardak çeşitlerinin tespiti, evin döşenme şekli gibi hususların da mevzuat hükümleri, temel hak ve hürriyetler dikkate alınarak gözden geçirilmesi gerekmektedir. Daha önce de belirtildiği gibi sözü edilen tespitler, kişinin gelecekteki öğrencilik ve meslek hayatında, her zaman nesnel olmayan bir algıya vesile olabilecek kayıtlar olarak kalacaktır.

21/6/1927 tarihli ve 1111 sayılı Askerlik Kanunu, 22/5/1930 tarihli ve 1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu , 30/5/1949 tarihli ve 5401 sayılı Askeri Öğrencilerden Başarı Gösteremiyenler Hakkında Kanun, 4/1/1961 tarihli ve 211 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu, 27/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 4/7/1972 tarihli ve 1602 sayılı Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kanunu ve benzeri askeri alana ilişkin Kanunlar ve hatta bazı yönetmeliklerin kabul tarihlerine bakıldığında oldukça eski oldukları dikkat çekmektedir. En son olarak; 22/5/2012 tarihli ve 6318 sayılı Askerlik Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun yasalaşması örneğinde olduğu gibi, doğan ihtiyaçlar çerçevesinde askeri alanı düzenleyen bazı çalışmalar yapılmaktadır. Ancak her ne kadar çerçeve kanunlarla doğan ihtiyaçlar giderilmeye çalışılsa da, ülkemizin birçok temel alanda yaptığı gibi bu alana ilişkin de konunun tüm taraflarınca gerekli çalışma ve tetkiklerin yapılması neticesinde bütünlüklü bir anlayış içeren modern kanunların tasarlanması düşünülmelidir. Böylelikle hem askeri idari yapı içerisindeki farklı kadroların gelişen ihtiyaçları yeniden değerlendirilme fırsatı bulacak hem de askeri bürokrasinin analizleri doğrultusunda, teşkilat yapısına ve işleyişine ilişkin etkinliği artırıcı değişikliklerin gelişen gerekliliklere uygun kurgulanması mümkün olacaktır.

Bu bağlamda; öğrencinin anne ve kız kardeşlerinin giyim tarzlarına ilişkin yapılan değerlendirmeler, öğrencinin gittiği dersane veya etüt merkezini tercih nedenlerinin

irdelenmesi ve tercih edilen etüt merkezinin isminin yanına konulan bir soru işareti, ailesinin evindeki tablo, biblo ve bardak çeşitlerinin tespiti, evin döşenme şekli gibi hususların mevzuat hükümleri ve ayrımcılığa ilişkin toplumsal hassasiyetler dikkate alınarak gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Şikâyet konusu hususlara ilişkin düzenlemelerin, demokratik olmayan yönleriyle eleştirilen 1982 Anayasasının; sosyal hukuk devleti ve adalet, vatandaşın önündeki ekonomik ve sosyal engelleri kaldırma, hizmete alınmada görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilememe gibi ilkeleri açısından bile yeniden değerlendirmeye açık olduğu düşünüldüğünde, toplumun bütün kesimlerince talep edilen yeni ve demokratik bir anayasa yapım sürecinin başlatıldığı günümüz koşullarında evleviyetle yeniden ele alınmalıdır.

9.4. Tazminat Yükümlülüğünün Kaldırılması veya Azaltılması Talepleri

Askeri okulları kazanan öğrenciler, zorlu sınavlardan geçen çalışkan ve kabiliyetlerini ispat etmiş kişilerdir. Bu öğrenciler, askeri okullara kaydolarak sivil lise ve üniversitelerde okuma imkânlarını kaybetmekte, dolayısıyla önemli bir fırsat maliyetine katlanmaktadır. Bahse konu öğrenciler, askeri eğitim kurumlarından herhangi bir sebeple ayrılmaları halinde katlandıkları fırsat maliyetlerinin yanında yaşıtalarının da gerisine düşmektedirler. Bunun üzerine bir de orantısız tazminat meblağları eklenmektedir. Tazminat yükümlülükleri askeri öğrenciler üzerinde olumsuz psikolojik etkilere ve mali açıdan adil olmayan sonuçlara neden olmaktadır. Alt Komisyon faaliyetleri esnasında askeri okullardan ayrıldıkları için tazminat yükümlülüğü altında bulunan öğrenci ailelerinin önemli bir kısmının dar gelirli insanlar olduğu, söz konusu öğrencilerin sivil bir okul veya yükseköğrenim kurumu açısından bursluluk koşullarını taşımakta olduğu görülmüştür. Tazminatı ödeyebilmek için bazı öğrenci ailelerinin evlerini bile satmak durumunda kaldıkları, yine de borçlarını ödeyemedikleri ve birçok ailenin haciz ile karşı karşıya kaldığı görülmektedir. Tazminat başarısızlığın bir bedeli gibi görülmeğe de, öğrencilerin ayrılış nedenlerinin çok çeşitli olup, bunun sadece başarısızlık olarak düşünülmemesi gerekmektedir. Üstelik ayrılan askeri öğrencilerin bir kısmının dosyasının incelenmesi neticesinde de bu öğrencilerin önemli bir kısmının akademik açıdan başarılı ve disiplin puanı yüksek öğrenciler olarak Harp Okullarına geldikleri görülmektedir. Bu nedenlerle, sağlık nedenleri dışında bir sebeple askeri öğrencilikten çıkarılan (akademik başarısızlık ve disiplinsizlik gibi) veya kendiliğinden askeri öğrencilikten ayrılan öğrenci, velisi ve kefillerine kısmen de olsa, maddi bir rahatlama sağlanması için bir yasal düzenlemenin yapılması toplumun önemli bir kesimi için ihtiyaç halini almıştır. Konunun doğrudan mağduru olmayan toplumsal kesimler açısından da mevcut durum vicdani bir rahatsızlık unsurudur.

Komisionumuza ulaşan dilekçelerde, askeri liselerden gelen ve Kara Harp Okulundan gördükleri baskı nedeniyle ayrılarak tazminat ödemeye mecbur bırakılan askeri öğrenciler için hesaplanan tazminatın, 2698 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Okul Pansiyonları Kanunu kapsamında sivil bir yatılı okulda ortaya çıkan maliyetin üstünde bir yiyecek ve barınma kalemini içerdiği belirtilmiştir.

926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu kapsamında Harp Okulu öğrencisi iken aldıkları harçlıkların da tazminat kapsamında geri istendiği, ancak bu harçlıklardan önemli oranda sosyal güvenlik primi kesildiği, kesintiler nedeniyle ellerine hiç geçmemiş olan bu paranın geri istenmesine ek olarak yatırılan sosyal güvenlik primlerinin de emekliliklerine sayılmadığı tespit edilmiştir.

Sosyal devlet ilkesinin bir gereği olarak eğitim gibi bir kamu hizmetinin bedelsiz sunulması gerektiği eğilimi vardır. Askeri okullardan ayrılanlar için düzenlenen tazminat yükümlülüğüne ilişkin meri mevzuat hükümlerinin, sosyal devlet anlayışı ve eğitim hakkını içeren diğer kanunlarla birlikte yorumlanarak, uygulamaların vatandaş lehine yeniden düzenlenmesi için ilgili idare tarafından bir çalışma yapılmalıdır. Hâlihazırda sivil üniversitelerde tıp, eczacılık, mühendislik vb. maliyeti oldukça yüksek dallarda verilen eğitimler devlet tarafından karşılanmaktadır. Sivil üniversitelerde bir öğrenci, örneğin tıp fakültesindeki eğitimini herhangi bir sebepten yarım bıraktığı için tazminat benzeri bir yükümlülükle karşılaşmamaktadır. Üstelik sivil üniversitelerde devlet tarafından kendileri için yüksek maliyetlere katılan bu öğrencilerden, eğitimlerini tamamlamaları durumunda zorunlu bir hizmet de beklenmemektedir. Devletin ciddi maliyetlere katlanarak yetiştirdiği bir doktor, bir eczacı, bir mühendis pek ala özel bir firmada veya kendi hesabına çalışabilmektedir. Bu durumda maliyeti yüksek eğitim dallarında yetiştirdiğimiz insan gücünü devlete bir yük veyahut israf olarak görmek mümkün değildir. Bu neviden eğitim amaçlı katılan maliyetler, devletin yaptığı yol, baraj vb. fiziki altyapı yatırımları kadar gerekli beşeri sermaye yatırımlarıdır. Anayasal bir ilke olan sosyal devlet olma amacı doğrultusunda eğitim amaçlı katılan maliyetler hakkında mevzuat, daha vatandaş yanlı bir bakışla değerlendirilmelidir.

Dilekçe Komisyonunun konuya ilişkin kurduğu Alt Komisyon, uzun bir çalışma ile elde ettiği bilgi, belge ve dinlemeler neticesinde sorunların özüne vakıf olması nedeniyle, mevzuatın vatandaşın içinde bulunduğu mağduriyetler açısından değerlendirilmesi noktasında da bir çalışma yapmıştır. Söz konusu sorunun kapsamlı bir çözüme kavuşturulması amacıyla, 5401 sayılı Askeri Öğrencilerden Başarı Gösteremiyenler Hakkında Kanun, 4566 sayılı Harp Okulları Kanunu, 2955 sayılı Gülhane Askeri Tıp Akademisi Kanunu, 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu,

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ve ilgili diğer kanunlarda değişiklik yapılması gerektiği kanaati oluşmuştur. Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü gereğince ihtisas komisyonlarının kanun teklif etme yetkisi bulunmamaktadır. Bununla birlikte yapılacak çalışmalara kaynak oluşturması düşüncesiyle, bir kanun teklifi taslağı hazırlanarak ilgili mercilere iletilmiştir.

Milli Savunma Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulunca Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça, 9/5/2012 tarihinde esas komisyon olarak da Milli Savunma Komisyonuna havale edilen (1/618) esas numaralı “Askerlik Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı” Komisyonun 16/05/2012 tarihli toplantısında, Hükümeti temsilen Milli Savunma Bakanı İsmet YILMAZ ve beraberinde Bakanlık yetkililerinin katılımlarıyla görüşülmüştür. Tasarının geneli üzerindeki görüşmeler esnasında Komisyon üyesi milletvekilleri tarafından Tasarı üzerinde olumlu görüşler ifade edilmiş, ancak Tasarıda bazı hususların eksik olduğu belirtilmiştir.

Eksik görülen hususlar olarak; askeri okullardan ilişiğı kesilen öğrencilerin ödemek zorunda oldukları tazminatlar, diğer okullara intibakları ve bu kişilerin askerlik hizmetleri konularında düzenlemelerin Tasarıda yer almaması sayılmış ve eleştiri konusu edilmiştir. Hükümeti temsilen Milli Savunma Bakanı İsmet YILMAZ bu hususlarda, tazminat kalemlerinin yeni bir yönetmelik çalışması ile düzenleneceğini ve örnek olarak 55.000 TL civarındaki Kara Harp Okulu 4.sınıf öğrencisinin tazminat yükünün 16.000 TL civarında azalacağını belirtmiş, bu nedenle bu konulara ilişkin bir kanun teklifinin ilgili Tasarı ile birleştirilmemesi gerektiğini ifade etmiştir. Toplantıda askeri öğrencilerin tazminat sorunuyla ilgili olarak değinilen hususlara, 22/05/2012 tarihli ve 6318 sayılı Askerlik Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile Milli Savunma Komisyonu Raporunu içeren 248 numaralı Sıra Sayısından ve söz konusu tarihte yapılan Komisyon toplantısının tutanaklarından ulaşılabilir.

Askeri okullardan ayrılan öğrencilerin tazminatlarına ilişkin kalemlerin gözden geçirilerek azaltılması için Bakanlıkça bir yönetmelik çalışması yapılacağıın Milli Savunma Komisyonunda ifade edilmiş olunması olumlu bir yaklaşımdır. Ancak bu konudaki mağduriyetlerin bir kısmı tek başına yönetmelikle çözüme kavuşturulamaz. Tazminatların yönetmelikle de olsa düşürülebileceğine ilişkin bir irade madem ki oluşmuştur, o halde bu çalışmada tazminatlarını türlü zorluklarla da olsa ödemiş ve halen ödemekte olan kesimler de göz ardı edilmemelidir. Zira bu konu, kanuni düzenlemede yer alacak geçici bir hükümlerle de kolaylıkla çözüme kavuşturulabilir.

Yapılması düşünülen yönetmelik çalışmasında 55.000 TL civarındaki Kara Harp Okulu 4'üncü sınıf öğrencisinin tazminat yükünün 16.000 TL düşürülmesi için azaltılması ya da kaldırılması düşünülen tazminat kalemlerinin ne olduğunun henüz açıklığı

kavuşmamasının yanı sıra, tek başına yönetmelikle çözülmesi yasal açıdan zor görünen bir diğer mağduriyet konusu da öğrenci harçlıklarından kesilen sosyal güvenlik primleridir.

Yukarıda belirtildiği gibi, Harp Okulu öğrencisi iken aldıkları harçlıkların tazminat kapsamında geri istendiği, ancak bu harçlıklardan önemli oranda sosyal güvenlik primi kesildiği, kesintiler nedeniyle ellerine hiç geçmemiş olan bu paranın geri istenmesine ek olarak yatırılan sosyal güvenlik primlerinin de emekliliklerine sayılmadığı hususu çözüme muhtaç bir diğer sorundur. Bu sorunun çözümü, ihdas edilmesi talep edilen yeni bir hak meselesi değil, nimet-külfet dengesinin sağlanmasıdır. Bu noktada durumu bir örnekle açıklayacak olursak; Kara Harp Okulu 1'inci sınıf öğrencisinin bir yılda aldığı 6.991,56 TL öğrenci harçlığının 6.543,30 TL tutarındaki kısmı sosyal güvenlik primi kesintisi olarak tevkif edilmekte, yani hiç eline geçmemektedir. Bunu Kara Harp Okulunun 4 yılına yayarak düşündüğümüz zaman 26.000 TL'nin üzerinde bir sosyal güvenlik primi kesintisi yapılmakta, okuldan ayrılan öğrencinin emekliliğine de sayılmayan, hiç eline geçmeyen bu tutar geri istenmektedir. Ayrılan askeri öğrencilerin kurumlarınca ödenen primlerin tazminat içerisinde geri talep edilmemesi veya yersiz ödenmiş sayılarak iade edilmesi, hatta tekrar iştirakçi olmaları durumunda haklarının devam etmesi gibi farklı şekillerde formüle edilebilecek bir hüküm 5510 sayılı Kanuna eklenerek bu husus açıklığa kavuşturulmalıdır. Zira söz konusu hususun yönetmelik yerine, ilgili kanunlarda yapılacak değişikliklerle sağlam bir hukuki altyapıya kavuşturulması gerekir. Ancak yönetmelikte yapılacak değişiklikte, özellikle barındırma giderlerinin alt kalemleri içerisinde bulunan giderler açısından, demirbaş ve amortisman tabi eşyalara ilişkin masraflara yer verilmeyeceği belirtilmelidir.

Askeri Liselerin subaylık mesleği açısından eğitim sistemi içerisindeki faydaları ve gerekliliğine ilişkin değerlendirmeler, Raporun 9.3. *Yürürlükteki Mevzuat Hükümleri Açısından Konunun Değerlendirilmesi* başlıklı bölümünde detaylı biçimde yapılmıştır. Bu değerlendirmelerin tazminat konusuna ilişkin yansıması ise Askeri Liselerin toplam tazminat tutarına 33.000 TL civarında ek bir yük getirmesidir. Harp Okullarına son yıllarda sivil kaynaklı öğrenci alımlarının artışı da göz önüne alındığında, ilgili Yönetmelik gereği asıl öğrenci kaynağını oluşturan "Askeri Liselere" olan ihtiyaç konusunda yeni bir değerlendirme yapılmalıdır.

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı yatılı okullarda olduğu gibi askeri eğitim kurumları için de benzer bir düzenleme yapılması gereklidir. Hiç değilse, tazminatların Askeri Lise giderleri kaynaklı kısımları için, 11/8/1982 tarihli ve 2698 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Okul Pansiyonları Kanununun, *Paralı ve Parasız Yatılı Öğrenci Ücretleri* başlıklı 10'uncu maddesinin; "*Paralı yatılı öğrencilerden her yıl Bütçe Kanunu ile tespit edilen ücret alınır. Parasız yatılı öğrencilerin pansiyon ücretleri ise aynı miktar üzerinden Devletçe karşılanır.*"

hükmü doğrultusunda bir düzenleme yapılmalıdır. Örnek olarak; 2012 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununun M Cetvelinde Anadolu ve Fen Liselerinin Pansiyon ücreti bütçe yılı için 1.800 TL olarak belirlenmiştir. Askeri Lise tazminatlarının her yıl güncellenen benzeri bir cetvele endekslenmesi maliyetlerin eşitlik ilkesine daha uygun bir çerçevede belirlenmesini sağlayacaktır.

Bu tespitler çerçevesinde Komisyonumuz; Başbakanlık, Maliye Bakanlığı ve Milli Savunma Bakanlığında, askeri okullardan ayrılanlar için düzenlenen tazminat yükümlülüğünün kaldırılması veya azaltılması yönünde yasal değişiklik yapılması hususunda görüş almıştır. Başbakanlık, görüş istenen konu ile ilgili bu aşamada müstakil kurumsal kanaatini belirtmemiş, cevabi yazısı ekine konunun tarafı Milli Savunma Bakanlığında aldığı 20/12/2011 tarihli ve 4178 sayılı görüş yazısını ekleyerek Komisyonumuza göndermiştir. Maliye Bakanlığı ise değerlendirmelerini ortaya koyduğu 14/2/2012 tarihli ve B.07.0.BMK.0.05.09.390/7974 sayılı yazısında; ayrılanların öğrenim gideri tazminatının tümüyle ortadan kaldırılmasının hakkaniyete uygun bulunmadığını, ancak gelişen sosyal devlet ve eğitim hakkı mülahazalarıyla öğrenim giderlerine ilişkin tazminatların azaltılmasının uygun olacağını belirtmiştir. Ayrıca söz konusu sorunun çözümüne yönelik olarak Komisyon Başkanı, Maliye Bakanlığı Müsteşarı ile bir görüşme gerçekleştirmiştir. Devletin gelir-gider dengeleri, bütçe hassasiyetleri ve tasarruf tedbirleri noktasında sorumlu olan Maliye Bakanlığının, gelir azaltıcı veya gider arttırıcı yeni taleplere karşı disiplinli bir tavır içerisinde olduğu Devlet bürokrasisi tarafından iyi bilinmektedir. Bu noktada Maliye Bakanlığının tazminatların azaltılması hususuna olumlu bakması, konunun ayrıntılarıyla yeniden değerlendirilmesi için hem bir gerekçe hem de bir fırsattır.

Gereği Düşünüldü:

Askeri okullarda ayrımcılığa uğradıkları ve haksız olarak ilişığının kesildiğini iddia ederek; konunun araştırılması, askeri okullardan ilişigi kesilenlerin tazminat yükümlülüğünün azaltılması/kaldırılması talebini içeren dilekçelere ilişkin yukarıdaki tespit ve değerlendirmeler çerçevesinde;

Başbakanlıktan;

Askeri okullardan ayrılanlar için düzenlenen tazminat yükümlülüğünün gerekliliği, kaldırılması, azaltılması, ödeme kolaylıkları sağlanması, sosyal güvenlik primlerinin öğrenci harçlıkları kalemi içerisinde tazminat kapsamında geri alınması, barındırma giderlerinin alt kalemlerinde bulunan giderler açısından amortisman maliyetlerinin tazminat kapsamında geri alınması, Askeri Liselerin faydaları ve gerekliliği hususları başta olmak üzere Rapordaki tespitler çerçevesinde yapılabilecek bir yasal düzenleme konusunda görüşünün istenmesine,

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından;

Askeri okullarda ayrılan öğrencilerin kurumlarınca ödenen primlerin akıbetine ilişkin uygulamalar hakkında bilgi istenmesine ve söz konusu primlerin tazminat içerisinde geri talep edilmemesi veya yersiz ödenmiş sayılarak iade edilmesi, hatta tekrar iştirakçi olmaları durumunda haklarının devam etmesi gibi farklı şekillerde formüle edilebilecek bir hükmün 5510 sayılı Kanuna eklenerek bu hususun açıklığa kavuşturulması konusunda görüşünün istenmesine,

Milli Savunma Bakanlığından;

Askerlik gibi emir-komuta zincirinin hakim olduğu kurumlarda hem kötü muameleye maruz kaldığını iddia etmenin hem de bunu ispatlar nitelikte deliller ve/veya tanıklar sunmanın çok zor olduğu dikkate alınarak, askeri okullarda kötü muameleyi engelleyecek uygulamaların teşvik edilmesinin ve gerekli tedbirlerin alınmasının istenmesine,

Askeri eğitim kurumlarında ara kademe idarecilerden bağımsız, onların kontrol ve denetimlerinin dışında ayrı bir şikâyet mekanizmasının geliştirilerek, ciddi şikâyetleri olan öğrencilerin okul komutanı veya yardımcısı düzeyindeki birisine ulaşmalarını sağlayacak bir mekanizmanın ihdasının istenmesine ve şikâyetlere ilişkin daha etkin bir idari soruşturma sürecinin işletilmesinin istenmesine,

Ayrılma dilekçelerinin matbu olan kısımlarının yanında, öğrencilerin ayrılma gerekçelerini de istedikleri gibi yazabilmelerine olanak veren bir bölümün eklenmesinin istenmesine,

Rehberlik ve Danışma Merkezi (RDM) uzmanlarınca hazırlanan ve öğrencinin dosyasına konan “Harbiyeli Danışma Sonucu Koordine Formunda” yazılan ifadelerin, ayrılma

talebinde bulunan bütün öğrenciler için tek tip olmayacak ve bireysel tespitleri de içerecek şekilde hazırlanmasının istenmesine,

RDM uzmanlarının daha bağımsız ve olabildiğince hiyerarşik bağlardan uzak, hatta mümkünse doğrudan ve sadece Okul Komutanına karşı sorumlu olarak çalışabilecekleri uygun bir ortamın sağlanmasının istenmesine,

Alınacak tedbirler kapsamında, daha fazla sivil RDM uzmanının istihdam edilmesinin ve bu hizmetin askeri eğitim kurumlarında aşamalı olarak tamamen sivil RDM uzmanlarınca verilmesinin değerlendirilmesinin istenmesine,

RDM uzmanlarının belirli periyodlarla mesleki ve pedagojik gelişmeleri takip edebilecekleri eğitimlerin geliştirilmesinin istenmesine,

Askeri Lise kaynaklı öğrencilerin Harp Okullarına katıldıktan sonra motivasyon düzeylerinde ve beklentilerinde ciddi düşüşler yaşamalarını önlemek amacıyla, bahsi geçen öğrencilerin Harp Okullarına gelmeden uygun bir zaman önce Harp Okulları ve bu eğitim kurumlarında verilen askeri eğitimler konusunda bilgilendirilmeleri ve öğrenciler ile ailelerinin beklenti düzeylerinin gerçekçi boyutlara çekilmesi hususlarında uygulamaların geliştirilmesinin istenmesine,

Daha lise çağında özenle seçilen ve yetiştirilmeleri idarenin inisiyatifinde olan bu seçkin insan kaynağının söz konusu oranlarda mesleğe kazandırılmamasının kamu yararı açısından olumsuz etkileri dikkate alınarak; askeri eğitim uygulamalarının pedagojik altyapısı, başta intibak kampı olmak üzere yaptırılan askeri eğitimlerin yöntemleri ve dozu, eğitim uygulamaları yaptıran daha alt rütbelerdeki genç eğitim subaylarının öğrenci psikolojisine yönelik eğitimleri, RDM uzmanlarının verdikleri danışma hizmetlerinin içeriği gibi hususlarda tedbirler alınmasının istenmesine,

Öğrencilere ait özlük dosyaları, güvenlik soruşturmaları, disiplin dosyaları ile ilgili diğer bilgi ve belgelerin içeriğinde nesnel olmayan bir algıya vesile olabilecek kayıtlar tutulmamasına hassasiyet gösterilmesinin ve araştırılacak hususların 12/4/2000 tarihli ve 24018 sayılı Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Yönetmeliği hükümleri ile sınırlı kalmasının istenmesine,

Olası sakıncalarının önlenmesi amacıyla, Harbiyeli/Öğrenci Komuta Teşkilatı ve benzer uygulamalar açısından öğrencilerin birbirleri ile ilişkisinin, 211 sayılı Kanunun temel varsayımına uygun bir şekilde hiyerarşik üstünlük olmaksızın düzenlenmesinin istenmesine,

İntibak kamplarında ve Harp Okullarında gerçekleştirilen eğitim faaliyetlerinde ayrımcılık ve baskı iddialarına ilişkin soruşturma ve incelemelerin daha sağlıklı yapılabilmesi adına, disiplin amirlerince verilen cezaların askeri yargının denetimine açılması yönünde yapılacak bir kanuni düzenleme hususunda görüş istenmesine,

Öğrencilerin, Askeri Lise öğrenimlerini tamamlayarak hak etmiş oldukları lise diplomalarının, Harp Okuluna geçiş eğitiminin bir parçası olarak değerlendirilebilecek intibak kampı sonrasında verilmesi yerine, mezuniyet yılı içerisinde yükseköğrenime geçişte herhangi bir hak kaybına yol açmayacak şekilde düzenleme yapılmasının istenmesine,

Harp Okulları Yönetmeliğine aykırı biçimde, son yıllarda Harp Okullarının esas öğrenci kaynağının sivil liseler haline gelmesi dikkate alınarak bahse konu yönetmelikte fiili duruma uygun bir değişiklik ihtiyacı olup olmadığının, Askeri Liselerin faydaları ve gerekliliği hususlarıyla birlikte değerlendirilerek görüş istenmesine,

Harp Okulları Yönetmeliğinin, *Öğrenci Kaynakları* başlıklı 43'üncü maddesi hükmü gereği, Harp Okullarına alınacak öğrencilerin hangi sivil liselerden geleceğinin ilgili kuvvet komutanlıklarınca belirlenmesi ve Genelkurmay Başkanlığınca onaylanması usulünün, yönetmelikte yapılacak değişiklik ile Harp Okulu öğrencisi olma şartlarını taşıyan her öğrencinin hangi liseden geldiğine bakılmaksızın "Harbiyeli" adaylığına talip olma hakkı bulunacak şekilde düzenlenmesinin istenmesine, böylelikle Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak eğitim faaliyetlerini sürdüren liselerin, belirli gerekçelerle dahi olsa başka bir kurumun onayına tabi olması uygulamasının önüne geçilmesinin istenmesine,

Askeri okullardaki öğrencilerin ayrılmaları durumunda ödettirilecek tazminata ilişkin Yönetmelik kapsamında imzalatılan kefalet senedinde tazminata konu edilen tüm kalemlerin ayrı ayrı mevzuata uygunluğunun ve yerindeliliğinin değerlendirilmesinin istenmesine ve yapılacak yeni yönetmelik çalışmalarında, başta barındırma giderlerinin alt kalemlerinde bulunan giderler açısından amortisman maliyetlerinin tazminat kapsamına dahil edilmesi hususu olmak üzere, Rapordaki tespit ve hassasiyetlerin dikkate alınmasının istenmesine,

Dilekçe Komisyonu Başkanlığının, başta askeri öğrencilerin ayrılma oranları olmak üzere, Rapora konu edilen tespit ve değerlendirmelere ilişkin yapılacak idari düzenleme ve uygulamaların takipçisi olmasına,

3071 sayılı Kanun ve TBMM İçtüzüğü'nün ilgili maddeleri gereğince, itiraz yolu açık olmak üzere karar verildi.

Karar No. 13

Konu: Askeri Okullarda ayrımcılığa uğradıklarını ve haksız olarak ilişkilerinin kesildiğini iddia ederek; konunun araştırılmasını, askeri okullardan ilişigi kesilenlerin tazminat yükümlülüğünün azaltılmasını/kaldırılması talebini içeren karar

Mehmet DANIŞ
Çanakkale Milletvekili
Dilekçe Komisyon Başkanı

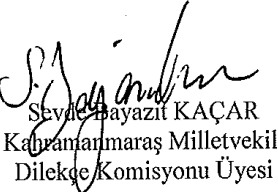

Halil ÜRÜN
Afyonkarahisar Milletvekili
Dilekçe Komisyonu
Başkanvekili

Ali AYDINOĞLU
Balıkesir Milletvekili
Dilekçe Komisyonu Katip
Üyesi
(Katılmadı)

İsmail AYDIN
Bursa Milletvekili
Dilekçe Komisyonu Sözcüsü

Gürsoy EROL
İstanbul Milletvekili
Dilekçe Komisyonu Üyesi

Enver YILMAZ
İstanbul Milletvekili
Dilekçe Komisyonu Üyesi
(Katılmadı)

Sevilce Payazıt KAÇAR
Kahramanmaraş Milletvekili
Dilekçe Komisyonu Üyesi

Kemal EKİNCİ
Bursa Milletvekili
Dilekçe Komisyonu Üyesi

Hasan AKGÖL
Hatay Milletvekili
Dilekçe Komisyonu Üyesi

— Muhalefet Serhi
ektedir —

Erdal AKSÜNGER
İzmir Milletvekili
Dilekçe Komisyonu Üyesi
(Katılmadı)

Muharrem VARLI
Adana Milletvekili
Dilekçe Komisyonu Üyesi
(Katılmadı)

Emine AYNA
Diyarbakır Milletvekili
Dilekçe Komisyonu Üyesi
(Katılmadı)

MUHALEFET ŞERHİ

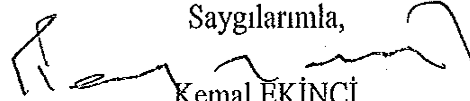
TBMM Dilekçe Komisyonu'nca (Alt Komisyon) hazırlanan , Harp Okulları'ndan ayrılan öğrencilerin şikayetlerini içeren raporla ilgili çekincelerim aşağıdaki gibidir.

- 1- Başbakanlık'tan istenen; Askeri Liselerin faydaları ve gerekliliği hususlarının tartışılması , Kurumu zaafa uğratabileceği konusunda kaygı taşımaktayım.
- 2- Milli Savunma Bakanlığı'ndan istenen ; Askeri Eğitim Kurumları'nda ara kademe idarecilerinden bağımsız , onların denetimlerinin dışında ayrı bir şikayet mekanizmasının geliştirilmesi düşüncesini doğru bulmadığımı, Kurumun hiyerarşik yapısının bozulacağı endişesini taşımaktayım.
- 3- Harp Okulları Yönetmeliğinin Öğrenci Kaynakları Başlıklı 43.maddesi hükmü gereği Harp Okullarına alınacak öğrencilerin hangi sivil liselerden geleceğinin ilgili Kuvvet Komutanlıklarınca belirlenmesi ve Genel Kurmay Başkanlığı'nca onaylanması usulünün, yönetmelikte yapılacak değişiklik ile Harp Okulu öğrencisi olma şartlarını taşıyan her öğrencinin hangi liseden geldiğine bakılmaksızın "Harbiyeli" adaylığına talip olma hakkı bulunacak şekilde düzenlenmesinin istenmesine, böylelikle Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak eğitim faaliyetlerini sürdüren liselerin , belirli gerekçelerle dahi olsa başka bir kurumun onayına tabi olması uygulamasının önüne geçilmesinin istenmesine , katılmam söz konusu olamaz.

Burada amaç; İmam Hatip Liselerinin Mezunlarının Harp okullarına girmelerinin önünü açmaktır.

Ordunun kurumsal değişikliğine rıza göstermek bana yurttaş olarak ağır geliyor.

Saygılarımla,

Kemal EKİNCİ
Bursa Milletvekili